

Nr 8

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1960/61 under å t t o n d e huvudtiteln, avseende anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(2:a avd.)

Ecklesiastikdepartementet

1:o) **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln framställda förslag (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1960), vilket avser bland annat inrättande av ytterligare en tjänst som förste kanslisekreterare i Ae 23 samt i fråga om medelsanvisning innebär en anslagshöjning med 73 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	860 100
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, förslagsvis	1 800
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, förslagsvis	154 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	554 800
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	253 100
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	27 000

Summa kronor 1 898 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 898 000 kronor.

2:o) **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 2 och 3), vilket innebär en anslagshöjning med 40 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ecklesiastikdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 140 500 kronor.

Tekniska högskolor

3:o) **Utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen förordade anordningar för utbildning vid de tekniska högskolorna av civilingenjörer på atomenergiområdet.

Av statsrådsprotokollet, till vilket i huvudsak torde få hänvisas (s. 285—319), inhämtas bland annat följande.

Genom beslut den 7 mars 1958 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga för att verkställa utredning av frågan om civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet och därmed sammanhängande spörsmål.

Med anledning härav tillkallades samma dag såsom sakkunniga för nämnda ändamål generaldirektören N. G. K. G. Rosén, direktören H. A. B. Brynielsson, professorn E. G. Rudberg och filosofie licentiaten H. E. V. Håkansson samt uppdrogs åt Rosén att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Den 21 juli 1958 tillkallades professorn vid tekniska högskolan i Stockholm L. Hulthén och professorn vid Chalmers tekniska högskola N. Svart-holm att såsom experter biträda de sakkunniga.

Enligt de för de sakkunniga meddelade direktiven (se riksdagsberättelsen år 1959, s. 184 f.) borde utredningsarbetet inriktas på två huvudfrågor, nämligen dels behovet av fortbildning på atomenergiområdet för i produktionen redan verksamma civilingenjörer och för nyutexaminerade sådana, dels utformningen av den utbildning på detta område vid de tekniska högskolorna, som borde ingå som ett led i den ordinarie civilingenjörsutbildningen. I samband med utredningen av sistnämnda utbildningsfråga förutsattes de sakkunniga även bära upptaga spörsmålet i vilken omfatt-

ning forskning på atomenergiområdet borde komma till stånd vid de tekniska högskolorna. De sakkunniga hade att därvid noga pröva behovet av samband och samordning mellan undervisning och forskning, såväl när det gällde lärarorganisationen som den rent lokala förläggningen av utbildningen.

Sedan de sakkunnigas uppdrag slutförts, har de den 6 februari 1959 avgivit betänkande med förslag rörande civilingenjörsutbildningen på atomenergiområdet (stencilerat).

Över betänkandet har yttranden avgivits av överstyrelsen för de tekniska högskolorna, som hört lärarkollegierna vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, samt av vattenfallsstyrelsen, försvarets forskningsanstalt, delegationen för atomenergifrågor, atomkommittén, statens tekniska forskningsråd, strålskyddsnämnden, universitetsutredningen, överstyrelsen för yrkesutbildning, ingenjörsvetenskapsakademien, vetenskapsakademien, aktiebolaget Atomenergi, atomkraftkonsortiet, Svenska värmeverksföreningen, fullmäktige i Jernkontoret, Sveriges industriförbund, svenska teknologföreningen och Sveriges förenade studentkårer. Härjämte har Sveriges civilingenjörsförbund inkommit med en skrift i ämnet.

Inledning

De sakkunniga har inledningsvis skildrat det svenska atomenergiprogrammet samt redogjort för hittillsvarande utbildning på atomenergiområdet, utbildningsbehovet i Sverige samt de tekniska högskolornas förslag angående civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet (s. 286—293).

De sakkunnigas förslag

De sakkunnigas förslag (s. 293—309) torde i sina huvudpunkter kunna sammanfattas sålunda.

Det årliga *utbildningsbehovet* för de närmaste åren har uppskattats till minst 50 s. k. kärningenjörer, d. v. s. civilingenjörer med grundutbildning inom någon eller några delar av atomenergiområdet, samt minst 10 specialister. Härtill kommer ett årligt behov av minst 50 redan examinerade civilingenjörer med en kompletterande utbildning — fortbildning — efter examen.

De sakkunnigas förslag till *utbildningsorganisation* innebär att utbildning på atomenergiområdet skall bedrivas vid båda de tekniska högskolorna. Utbildningen föreslås ske tills vidare genom utbyggnad av kursplanerna inom nuvarande högskoleavdelningar. Undervisningen bör enligt förslaget

schemamässigt koncentreras till en termin samt förläggas till näst sista eller sista studieåret. Den skall baseras på huvudsakligen valfria kurser i olika kombinationer (den s. k. alternativlinjen). De sakkunniga understryker, att utbildningens inordnande inom ramen för den nuvarande organisationen icke får föranleda en förlängning av den nominella studietiden. Detaljutformningen av studieplaner och kursprogram föreslås skola ankomma på vederbörande högskolemyndigheter. Fortbildningen av redan verk samma civilingenjörer skall enligt förslaget ske i direkt anslutning till grundutbildningskurserna vid de båda högskolorna. *Personalorganisationen* föreslås omfatta åtta nya professurer och till dessa knutna hjälpkrafter och bör enligt de sakkunniga — om genomförandet av reformen sker från och med budgetåret 1960/61 — vara fullt utbyggd budgetåret 1961/62. *Lokalfrågorna* måste enligt de sakkunniga till en början lösas provisoriskt men, så snart förutsättningar därtill finns, permanent. De *årliga kostnaderna* vid utbildningsreformens fulla utbyggnad har beräknats till cirka 1,5 miljoner kronor. Därtill kommer *engångskostnader* för byggnadsarbeten samt för inredning och utrustning av nya lokaler, av de sakkunniga uppskattade till sammanlagt cirka 5,6 miljoner kronor.

Remissyttranden

De sakkunnigas förslag har i väsentliga delar fått ett gynnsamt mottagande. Flertalet remissmyndigheter har understrukit angelägenheten av att åtgärder nu vidtages för att främja utbildningen på atomenergiområdet. Någon invändning mot att denna utbildning förlägges till båda de tekniska högskolorna eller att den anordnas inom ramen för nu förefintliga fackavdelningar har inte framkommit.

Blott på en av huvudpunkterna i förslaget har rätt mera delade meningar. De sakkunniga har förordat en utbildning, byggd på i huvudsak valfria kurser i olika kombinationer. *Med valfri kurs avses sålunda en kurs som kan utväljas bland ett obligatoriskt antal*. I det föregående har detta utbildningssystem kallats *alternativlinjen*. Denna linje stödjdes — mer eller mindre uttalat — av följande remissinstanser, nämligen överstyrelsen för de tekniska högskolorna, vattenfallsstyrelsen, delegationen för atomenergifrågor, atomkommittén, statens tekniska forskningsråd, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, universitetsutredningen, överstyrelsen för yrkesutbildning, atomkraftkonsortiet och Sveriges förenade studentkårer.

Å andra sidan har vissa remissorgan — försvarets forskningsanstalt, ingenjörsvetenskapsakademien, vetenskapsakademien, AB Atomenergi, Jernkontoret, Sveriges industriförbund och svenska teknologföreningen — gått emot alternativlinjen och i stället förordat en atomenergiutbildning, som med hänsyn till sin karaktär torde kunna betecknas *frivilliglinjen*. Som

företrädare för denna linje står två grupper, dels de som uttalat sig för ett utbildningsprogram, i huvudsak baserat på frivilliga kurser, dels de som hävdar, att utbildningen väsentligen bör infogas inom ramen för nu befintliga ä m n e n.

I detta sammanhang kan nämnas, att *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* visserligen i princip uttalat sig för alternativlinjen men därvid framhållit, att om avgörande svårigheter skulle visa sig föreligga att inom ramen för den fyraåriga studietiden i erforderlig utsträckning tillgodose behovet av lärostoff inom skilda ämnen, det framdeles synes kunna övervägas att i något större omfattning än de sakkunniga avsett ge till atomenergiområdet hörande ämnen frivillig karaktär.

Från bland annat *industrihåll* har gjorts gällande, att de sakkunnigas förslag skulle innebära, att man, genom att göra de för atomenergiutbildningen erforderliga ämnena valfria, riskerade ett försämrat utbildningsresultat inom sådana andra för *civilingenjörsutbildningen* väsentliga ämnen, som genom de studerandes val av atomenergiämnen skulle slås ut. Risken har uttryckts så, att följden kunde bli, att man finge varken en god ingenjör inom huvudfacket eller en god atomenergiteknisk ingenjör.

Departementschefen

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Vetenskapen om atomenergiens möjligheter att omgestalta kraft- och värmeförsörjningen har blivit en drivfjäder, som med utomordentlig styrka påverkar det tekniska forsknings- och utvecklingsarbetet på detta fält i hela den industrialiserade världen. Jag har i min inledande redogörelse för de sakkunnigas betänkande rekapitulerat huvuddragen av det svenska atomenergiprogrammet. Här torde jag endast få erinra om att det upptar följande fyra delprogram, nämligen ett värmereaktorprogram, ett kraftreaktorprogram, ett råvaruprogram — huvudsakligen för uranframställning och utveckling av metoder för en eventuell framställning i landet av tungt vatten — samt slutligen ett forsknings- och utvecklingsprogram. Jag vill i detta sammanhang också erinra om att de statliga insatserna för atomenergiändamål — förutom till aktieteckning i AB Atomenergi — från och med budgetåret 1946/47 till och med innevarande budgetår uppgått till nära en halv miljard kronor. Den årliga insatsen för innevarande budgetår, fördelad på verksamheten inom AB Atomenergi, vattenfallsstyrelsen, statens råd för atomforskning och internationella sammanslutningar — belöper sig till i runt tal 150 miljoner kronor.

Tillkallandet av särskilda sakkunniga med uppgift att utreda frågan om *civilingenjörsutbildning* på atomenergiområdet och därmed sammanhäng-

ande spørsmål var en naturlig konsekvens av beslutet om ett svenskt handlingsprogram på detta område. Det står sålunda utan vidare klart, att möjligheterna att förverkliga de svenska intentionerna är avhängiga av de atomenergitekniska kunskaper som våra civilingenjörer kommer att besitta. Enligt min mening är det en brådskande angelägenhet, att en fast utbildningsorganisation av den omfattning som föreliggande behov kräver, kommer till stånd. Jag anser mig därför böra föreslå, att genomförandet av sådan organisation påbörjas från och med budgetåret 1960/61.

Vad beträffar de sakkunnigas förslag rörande undervisningens uppläggning vill jag här konstatera, att jag finner grundtankarna bakom förslaget riktiga och att jag följaktligen accepterar huvudpunkterna, nämligen att undervisning inom atomenergiområdet skall anordnas vid både tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, att den skall organiseras inom ramen för de befintliga fackavdelningarna — sålunda inte inom en självständig atomteknisk avdelning — samt att den skall genomföras utan förlängning av teknologernas nominella studietid.

Såsom framgått av redogörelsen för remissbehandlingen av de sakkunnigas betänkande råder delade meningar beträffande de sakkunnigas förslag, att utbildningen skall baseras på huvudsakligen valfria kurser i olika kombinationer (den s. k. alternativlinjen).

Jag är väl medveten om de svårigheter som föreligger, när det gäller att infoga nya undervisningsmoment inom en i princip given studietidsram. Här föreligger ett generellt problem, aktuellt inom en rad utbildningsgrenar. Det är alldeles uppenbart, att kravet på att nytt kunskapsstoff skall få utrymme inom en given tidsram betyder att långt gående ansträngningar måste göras i syfte att ur de existerande kursplanerna utmönstra mindre väsentliga moment. Jag vill i detta sammanhang understryka angelägenheten av att överstyrelsen, som enligt gällande stadgar äger att fastställa läro- och timplaner för undervisningen, med beaktande av de kritiska synpunkter som jag nyss berört ägnar ingående uppmärksamhet åt frågan om den mest ändamålsenliga avvägningen av befintligt och nytillkommande lärostoff inom de skilda fackavdelningarna. Det skulle enligt min mening i nuvarande situation, kännetecknad av en brist på högskoleutbildade tekniker inom ett flertal fack, leda till allvarliga konsekvenser om man i stället för den av de sakkunniga förordade alternativlinjen valde ett utbildningssystem, varigenom införandet av atomenergiämnen kunde förutses leda till en studietidsförlängning.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad överstyrelsen för de tekniska högskolorna anfört finner jag sålunda vägande skäl tala för att den av de sakkunniga föreslagna utbildningsorganisationen prövas. Skulle betydande svårigheter uppkomma i framtiden att tillgodose fackavdelningarnas samlade utbildningsbehov, får man givetvis överväga lämpliga modifikationer utan att därmed den grundläggande utbildningsprincipen överges.

I likhet med överstyrelsen anser jag, att organisationen successivt bör byggas ut under budgetåren 1960/61, 1961/62 och 1962/63.

Jag är i fråga om personalorganisationen ense med de sakkunniga att centrala atomenergiämnen bör företrädas av lärare i professors ställning. Forskningens och forskarutbildningens intressen på detta område kräver uppenbarligen, att de viktigaste ämnena representeras av professorer. Överstyrelsen har i sitt remissyttrande föreslagit, att en av de åtta föreslagna professurerna, nämligen professuren i reaktormateriallära vid tekniska högskolan, tills vidare ersättes med en befattning som tillfällig lärare i ämnet. Jag ansluter mig till överstyrelsens förslag på denna punkt. Mitt ställningstagande till frågan om antalet professorer innebär sålunda att jag föreslår, att vid full utbyggnad följande sju professorer skall finnas inrättade, nämligen vid tekniska högskolan i Stockholm en i matematisk fysik II, en i reaktorfysik eller däremot svarande ämne — jag återkommer till denna fråga — en i kärnkemi och en i reaktorteknologi samt vid Chalmers tekniska högskola en i reaktorfysik, en i kärnkemi och en i reaktorteknologi. Därtill kommer vid sistnämnda högskola en laboratur i matematisk fysik. Liksom överstyrelsen begränsar jag mig i det följande till att föreslå en mera i detalj uppgjord personalorganisation endast för den första etappen, budgetåret 1960/61. Vid bifall till mitt förslag torde det få ankomma på överstyrelsen att i vederbörlig ordning inkomma med förslag till personalorganisationens uppbyggnad under budgetåren 1961/62 och 1962/63. Riktlinjerna för överstyrelsens arbete i detta avseende torde framgå dels av det fastställda antalet professorer, dels av de ungefärliga kostnadsramar för reformens genomförande vid de båda högskolorna som jag senare kommer att ange. Här vill jag ytterligare framhålla att jag på de av överstyrelsen anförda skälen finner det lämpligt, att de av de sakkunniga avsedda befattningarna som speciallärare och biträdande lärare tills vidare ersättes av befattningar som tillfälliga lärare.

I fråga om den av mig förordade professuren i reaktorfysik eller däremot svarande ämne vid tekniska högskolan i Stockholm vill jag framhålla följande. Vid vetenskapsakademiens forskningsinstitut för experimentell fysik — nobelinstitutet för fysik — förekommer, såsom de sakkunniga i sin redogörelse för hittillsvarande utbildning på atomenergiområdet också framhållit, undervisning och enskild handledning inom arbetsgrupper i huvudsak för licentianter och doktorander. Majoriteten av dem som disputerat för doktorsgrad i teknisk fysik vid tekniska högskolan har utfört sitt experimentella arbete vid institutet. Ärligen beredes även praktikanter samt studerande med examensarbeten plats vid detta. Förslag föreligger om en utbyggnad av institutets cyklotronanläggning, varigenom — förutom möjligheter till ett avancerat forskningsprogram — ytterligare arbets- och ut-

bildningsmöjligheter skulle ställas till förfogande för studerande med examensarbeten samt för licentiander och doktorander.

Vetenskapsakademien har i sitt remissyttrande över de sakkunnigas förslag uttalat att akademien för sin del gärna medverkar till att det samarbete, som upptagits mellan akademiens institutioner och tekniska högskolan i Stockholm, skall kunna fortsätta. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 maj 1959 tillkallat särskilda sakkunniga med uppgift att utreda, bland annat, frågan om forskningsinstitutets framtida ställning. I direktiven för denna utredning har jag framhållit att, därest de sakkunniga finner att staten bör ikläda sig ansvaret för institutets verksamhet, de bör ingående pröva frågan om organisationsformen. Från lokalmässiga synpunkter syntes en samordning av institutets verksamhet med universitetets i Stockholm ligga närmast till hands, medan inriktningen av institutets forskningsuppgifter samtidigt motiverade anordningar i syfte att utveckla samarbetet med motsvarande institutioner vid tekniska högskolan.

Enligt min mening bör den av mig förordade utbildningsreformen, såvitt gäller tekniska högskolan, få till följd att frågan om det fortsatta samarbetet mellan forskningsinstitutet och högskolan beaktas även mot bakgrunden av de nya samordningsproblem — inte minst i lokalmässigt hänseende — som genomförandet av utbildningsorganisationen i Stockholm på atomenergiområdet aktualiserar. Den av mig nu berörda samordningsfrågan liksom det därmed sammanhängande spørsmålet om ämnesområdets avgränsning gör att jag inte för närvarande är beredd att ta definitiv ställning till hur den ifrågavarande professuren skall benämnas och hur den organisatoriskt skall närmare inordnas i tekniska högskolans i Stockholm utbildningsorganisation. Jag förordar alltså i förevarande sammanhang, att en professor inom hithörande ämnesområde inrättas vid tekniska högskolan tidigast från och med den 1 juli 1961 och att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att slutligt fastställa professurens benämning och dess ställning i organisatoriskt hänseende.

Undervisningen i reaktorfysik vid högskolan erfordrar emellertid tillkomsten av en lärarbefattning redan från och med nästa budgetår. Enligt vad jag inhämtat kan arvudet för en befattning såsom tillfällig lärare beräknas till 13 750 kronor.

I efterföljande sammanställning torde jag få redovisa mitt förslag till förstärkning av de båda högskolornas lärarorganisation m. m. under budgetåret 1960/61.

De årliga kostnaderna vid full utbyggnad, från och med budgetåret 1962/63, beräknar jag för tekniska högskolans del till cirka 740 000 kronor och för Chalmers tekniska högskolas del till cirka 630 000 kronor eller till sammanlagt omkring 1 370 000 kronor. Vad beträffar engångskostnaderna utgår jag från de sakkunnigas kalkyler och beräknar i enlighet med dessa

Tekniska högskolan i Stockholm		Chalmers tekniska högskola	
Anslag, ämne, tjänster m. m.	1960/61	Anslag, ämne, tjänster m. m.	1960/61
Avlöningar		Avlöningar	
<i>Matematisk fysik</i>		<i>Matematisk fysik</i>	
Tillfällig lärare	1 (arv. 5 500)	Laborator	1 37 008
<i>Reaktorfysik eller motsv.</i>		<i>Reaktorfysik</i>	
Tillfällig lärare	1 (arv. 13 750)	Professor	1 39 648
		Assistent	1 18 132
		Biträden	3 33 660
<i>Kärnkemi</i>		<i>Kärnkemi</i>	
Professor	1 39 648	Professor	1 39 648
Assistent	1 18 912	Assistent	1 18 132
Biträden	2 23 700	Biträden	3 33 660
<i>Reaktormateriallära</i>		<i>Reaktorteknologi</i>	
Tillfällig lärare	1 (arv. 5 120)	Tillfälliga lärare	3 (arv. tillhopa 9 800)
<i>Reaktorteknologi</i>		<i>Strålskyddsfysik</i>	
Tillfällig lärare	1 (arv. 4 140)	Tillfällig lärare	1 (arv. 2 725)
— — —		— — —	
Övningsassistenter	arv. 23 500	Övningsassistenter	16 000
Avrundad summa	135 700	Avrundad summa	252 100
Omkostnader	34 000	Omkostnader	30 000
Materiel	60 000	Materiel	76 000
Nyanskaffning av apparater	25 000	Nyanskaffning av apparater	125 000
Resebidrag till studerande	4 000	Resebidrag till studerande	10 000
Summa årsanslag	258 700	Summa årsanslag	493 100
Inredning och utrustning	20 000	Inredning och utrustning	—
Nya lokaler	175 000	Nya lokaler	—
Summa engångsanslag	195 000		

kostnaderna för byggnader samt kostnaderna för inredning och utrustning av nya lokaler för tekniska högskolan till 2 000 000 respektive 1 295 000 kronor samt motsvarande kostnader för Chalmers tekniska högskola till 1 300 000 respektive 965 000 kronor.»

Departementschefen har vid sin behandling av de båda högskolornas anslagsfrågor dels i det följande under rubriken Anslagsberäkningar, dels beträffande tekniska högskolan i Stockholm under kapitalbudgeten hemställt om de anslagsförstärkningar för nästa budgetår, som föranledes av vad departementschefen här anfört och föreslagit.

Avslutningsvis har departementschefen understrukit, att den betydande förstärkning av de tekniska högskolornas lärarorganisation m. m., som ett genomförande av den nu förordade utbildningsreformen finge anses inne-

bära, borde vara ägnad att väsentligen höja undervisningens kvalitet och därtill möjliggöra en intensifiering av forskningen inom betydelsefulla sektorer av hela atomenergiområdet.

Utskottet

Möjligheterna att förverkliga det svenska atomenergiprogrammet är — såsom departementschefen framhållit— beroende av de atomenergi-tekniska kunskaper, som våra civilingenjörer kommer att besitta. Det är därför enligt departementschefen en brådskande angelägenhet att en fast utbildningsorganisation av den omfattning som föreliggande behov kräver kommer till stånd. Utskottet delar denna uppfattning och är ense med departementschefen om att genomförandet av en sådan organisation bör påbörjas från och med budgetåret 1960/61.

Departementschefen har i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag förordat, att civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet skall bedrivas vid både tekniska högskolan i Stockholm och vid Chalmers tekniska högskola, att denna utbildning skall organiseras inom ramen för befintliga fackavdelningar samt att den skall genomföras utan förlängning av den nominella fyraåriga studietiden.

Utskottet biträder vad departementschefen sålunda förordat.

I detta sammanhang torde böra något beröras den av flera remissinstanser kritiserade men av departementschefen förordade s. k. alternativlinjen, vilken i princip innebär att utbildningen skall baseras på huvudsakligen *valfria* kurser i olika kombinationer. Den kritik som riktats mot förslaget går huvudsakligen ut på att man genom dessa kurser riskerar ett försämrat utbildningsresultat inom sådana andra för civilingenjörsutbildningen väsentliga ämnen, som genom de studerandes val av atomenergiämnen skulle slås ut. Det vore därför att föredraga att utbildningen i stort sett baserades på *frivilliga* kurser eller att den väsentligen infogades inom ramen för nu befintliga ämnen (frivilliglinjen).

Utskottet, som — med hänsyn till bland annat den uppenbara risk för studietidsförlängning som ett förverkligande av frivilliglinjen synes innebära — ansett sig i likhet med departementschefen böra förordna alternativlinjen, vill emellertid understryka vikten av att allvarliga ansträngningar göres för att förhindra att de studerandes sammanlagda studiebördor härigenom ökas.

Utskottet ansluter sig till departementschefens förslag om en successiv utbyggnad av organisationen under budgetåren 1960/61—1962/63.

Forskningens och forskarutbildningens intressen synes — såsom departementschefen framhållit — kräva, att de viktigaste atomenergiämnena kommer att företrädas av professorer. På grund härav tillstyrker utskottet bifall till departementschefens förslag om successivt inrättande vid tekniska

högskolan i Stockholm av professorer i matematisk fysik II, reaktorfysik eller däremot svarande ämne, kärnkemi och reaktorteknologi samt vid Chalmers tekniska högskola av professorer i reaktorfysik, kärnkemi och reaktorteknologi.

Vad departementschefen i övrigt förorddat med avseende på personalorganisationen, innebärande bland annat inrättande av en laboratur i matematisk fysik vid Chalmers tekniska högskola, föranleder icke någon erinran från utskottets sida. Med biträdande av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag beräknar utskottet i det följande under respektive avlöningsanslag erforderliga medel för nästa budgetår för bland annat en professur i kärnkemi vid Stockholms högskolan samt två professorer — i kärnkemi och i reaktorfysik — jämte förutnämnda laboratur vid Chalmers tekniska högskola.

De av departementschefen beräknade kostnaderna för genomförande av den föreslagna reformen — för nästa budgetår i årsanslag sammanlagt 751 800 kronor och i engångsanslag sammanlagt 195 000 kronor ävensom vid full utbyggnad i årliga kostnader sammanlagt 1 370 000 kronor och i engångskostnader sammanlagt 5 560 000 kronor — har utskottet funnit sig böra godtaga.

Då utskottet icke heller i övrigt har något att erinra mot vad departementschefen anfört och föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna av departementschefen förordade anordningar för utbildning vid de tekniska högskolorna av civilingenjörer på atomenergiområdet.

4:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 141, s. 319—321) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 115 300 kronor.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag — innebärande en anslagshöjning med 29 200 kronor — avser, förutom automatiska utgiftsökningar, en höjning av arvodet åt vice preses med 600 kronor till 1 800 kronor samt inrättande från och med nästa budgetår av en förste byråsekreterartjänst. Ifrågavarande tjänst föreslås tills vidare placerad i Ag 23.

Utskottet, som tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	31 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	18 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	50 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600
	115 300
	Summa kronor

b) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 115 300 kronor.

5:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 321), vilket innebär en anslagsminskning med 2 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 700 kronor.

6:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 143, s. 322—342) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Tekniska högskolan i Stockholm: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 827 000 kronor, varav 113 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande förstärkning av högskolans personalorganisation m. m. i huvudsak följande.

- 1) professur i fasta tillståndets fysik från och med budgetåret 1961/62, varvid samtidigt till professuren knytes en tjänst som assistent och tre biträdestjänster,
- 2) professur i kärnkemi samt en assistent och två biträdestjänster (avlöningskostnad i runt tal 23 700 kronor) för professuren,
- 3) för nuvarande professuren i allmän maskinteknik och gruvmaskinteknik ej medelsberäkning för nästa budgetår,
- 4) speciallärare i maskinlära II, arvode 3 650 kronor, samt namnändring av speciallärarbefattningen i maskinlära till maskinlära I,

- 5) två biträdande lärare i gruvbrytning med gruvmätning, arvoden respektive 5 290 och 2 560 kronor,
- 6) ökning av arvodet till specialläraren i värmeteknik med 1 000 kronor,
- 7) omorganisation av undervisningen i kemi, innebärande bland annat inrättande av en befattning som biträdande lärare i kemisk apparat-teknik samt ändrade benämningar av följande högre tjänster, nämligen professuren i teknisk oorganisk kemi till professor i kemisk teknologi, professuren i teknisk organisk kemi till professor i polymerteknologi, professuren i värmeteknik och maskinlära till professor i värmeteknik samt laboraturen i teknisk oorganisk kemi till laboratur i kemisk teknologi, varvid professorerna i teknisk oorganisk kemi respektive värmeteknik och maskinlära Per Otto Stelling och Lars Viktor Lage Malm bör, utan eljest föreskrivet ledigförklarande, utses till innehavare av professurerna i kemisk teknologi respektive värmeteknik,
- 8) vakanssättning jämväl under budgetåret 1960/61 av professuren i teknisk elektrokemi jämte medelsberäkning för erforderlig undervisning i ämnet,
- 9) universitetslektorat i tillämpad matematik och i matematisk fysik med samtidig indragning av befattningarna som biträdande lärare i dessa ämnen,
- 10) överföring från anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. av av-löningskostnaderna för två tjänster som forskarassistent samt beräk-nande av medel för inrättande av ytterligare två sådana tjänster även-som tilläggsarvoden vid två av de förordade tjänsterna,
- 11) befattningar som speciallärare i arkitekturhistoria (arvode 8 200 kro-nor) och i konsthistoria (arvode 3 160 kronor) med samtidig indragning av speciallärarbefattningarna i arkitekturens historia (arvode 5 120 kronor) och i svenska arkitekturens historia (arvode 7 680 kronor), varvid bör föreskrivas att speciallärarbefattningen i arkitekturhistoria skall innehavas av professorn i svensk och jämförande arkitektur-historia vid konsthögskolan,
- 12) speciallärare i träkemi, arvode 5 610 kronor,
- 13) höjning av arvodena till specialläraren i tillämpad byggnadsrätt samt biträdande läraren i arkitektur II med 980 respektive 490 kronor,
- 14) biträdande lärare i frihandstekning och modellering, arvode 3 050 kronor,
- 15) överföring från anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. av av-löningskostnaden för två tjänster som forskningsingenjör i Ag 21 med samtidig extraordinariesättning av dessa tjänster ävensom inrättande av ytterligare fyra forskningsingenjörstjänster i Ae 21,
- 16) höjning av delposten till tillfälliga lärare m. fl. med 1 230 600 kronor med samtidig ändring av delpostens beteckning till Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter,
- 17) kanslist i reglerad befordringsgång vid högskolans kansliavdelning,
- 18) sju extra ordinarie och extra tjänster som kanslibiträde m. m. för för-stärkning av basorganisationen, motsvarande i runt tal 83 100 kronor,
- 19) ordinariesättning av en tjänst som extra ordinarie kontorsbiträde i Ae 5.

Beträffande förslagen under punkterna 2) och 18) må ytterligare fram-hållas, att departementschefen begärt bemyndigande för Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen för de tekniska högskolorna, be-sluta i fråga om inplacering i lönegrad av tjänster som rymmes inom näm-

da kostnadsramar ävensom beträffande punkten 18) rörande placering av dessa tjänster vid institutioner.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 2 272 000 kronor. Av höjningen avser 1 768 500 kronor automatiska utgiftsökningar och 135 700 kronor kostnader för personalorganisationen för utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anfört,

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		3 570 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	657 000	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	43 600	700 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	6 246 300	
b. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	3 214 300	9 460 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		1 934 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		218 000
	Summa kronor	15 884 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Stockholms stad m. fl. 57 000

Nettoutgift kronor 15 827 000

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 827 000 kronor, därav 113 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144, s. 342—345), vilket innebär en anslagsminskning med 37 800 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 969 000 kronor.

8:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, s. 345 och 346), vilket innebär en anslagsminskning med 555 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 345 000 kronor.

9:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, s. 346), vilket innebär en anslagsminskning med 175 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 325 000 kronor.

10:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 147, s. 347), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

11:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, s. 347 och 348), vilket innebär en anslagshöjning med 14 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.

12:o) **Chalmers tekniska högskola: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 150 s. 348—360) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledes av vad departementschefen anført, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Chalmers tekniska högskola: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 097 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gustaf Henry Hansson m. fl.* (I: 27) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 35), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att från och med den 1 juli 1960 inrätta en professur i vägbyggnad vid Chalmers tekniska högskola samt att kostnaderna härför måtte avräknas mot automobilskattemedlen;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergman m. fl.* (I: 171) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 188), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att inrätta en professur i arkitekturens teori och historia från och med budgetåret 1960/61 med samtidig indragning av specialläraryrkebefattningen i arkitekturens historia ävensom i anledning härav godtaga av Kungl. Maj:t föreslagen avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola med följande ändringar, nämligen:

1. anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas till 2 418 236 kronor samt

2. anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas till 562 880 kronor.

Beträffande motiveringarna för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 35 och I: 171.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande förstärkning av personalorganisationen m. m. i huvudsak följande.

- 1) beräkning av medel för den av 1959 års riksdag beslutade professuren i vattenförsörjnings- och avloppsteknik och i enlighet med samma beslut bortfall av den nuvarande medelsanvisningen för specialläraryrkebefattningen i ämnet,
- 2) tre biträdestjänster för ifrågavarande professur, motsvarande en avlöningskostnad av i runt tal 37 000 kronor,
- 3) professur i kärnkemi med samtidig indragning av specialläraryrkebefattningen i tillämpad kärnkemi,
- 4) professur i reaktorfysik,

- 5) laboratur i matematisk fysik,
- 6) tre biträdestjänster för var och en av professurerna i kärnkemi och i reaktorfysik, motsvarande en avlöningskostnad av i runt tal 67 300 kronor,
- 7) ändrade benämningar av professurerna i maskinlära, praktiskt skeppsbyggeri och teoretiskt skeppsbyggeri samt husbyggnadslära till professorer i respektive skeppsmaskinteknik, skeppsbyggnadsteknik och skeppshydropneumatik samt husbyggnad,
- 8) fyra ordinarie lektorat, nämligen ett i vardera av ämnena matematik, mekanik, elasticitets- och hållfasthetslära samt fysik med samtidig indragning av fyra arvodesbefattningar som biträdande lärare samt tjänsten som biträdande lärare i fysik II i Ae 21 (jämfte särskilt arvode vid docentkompetens),
- 9) befattning som biträdande lärare i förbränningsmotorteknik, arvode 2 560 kronor,
- 10) indragning av befattningen som speciallärare i järnbyggnadslära (arvode 6 590 kronor),
- 11) befattning som biträdande lärare i textilkemi (arvode 6 480 kronor), med samtidig indragning av nuvarande befattning som speciallärare i färgeri- och appreturteknik (arvode 7 080 kronor),
- 12) befattning som biträdande lärare i fysik, avsedd för undervisningen vid högskolan för studerande vid Göteborgs universitet, arvode 4 020 kronor,
- 13) höjning av delposten till tillfälliga lärare m. fl. med 841 700 kronor med samtidig ändring av delpostens beteckning till Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter,
- 14) överföring från anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. av avlöningskostnaderna för två tjänster samt beräknande av medel för ytterligare en sådan tjänst ävensom tilläggsarvodena vid två av de förordade tjänsterna,
- 15) överföring från anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. av avlöningskostnaden för en tjänst som forskningsingenjör i Ag 21 med samtidig extraordinariesättning av denna tjänst ävensom inrättande av ytterligare tre forskningsingenjörstjänster i Ae 21,
- 16) sju extra ordinarie och extra tjänster som laboratorieingenjör m. m. för förstärkning av basorganisationen, motsvarande i runt tal 78 500 kronor,
- 17) kanslist i reglerad befordringsgång vid högskolans kansliavdelning.

Beträffande förslagen under punkterna 2), 6) och 16) må ytterligare framhållas, att departementschefen begärt bemyndigande för Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen för de tekniska högskolorna, besluta i fråga om inplacering i lönegrad av tjänster som rymmes inom nämnda kostnadsramar ävensom beträffande punkten 16) placering av dessa tjänster vid institutioner.

Av överstyrelsen för de tekniska högskolorna framställt förslag om inrättande av en professur i vägbyggnad med samtidig indragning av specialläraryrkesbefattningen i ämnet har icke biträts av departementschefen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 1 712 000 kronor. Av höjningen avser 1 176 000 kronor automatiska utgiftsökningar.

Utskottet. Beträffande de under förevarande punkt redovisade motionerna får utskottet anföra följande.

I motionerna I: 27 och II: 35 har förslag framställts om inrättande från och med budgetåret 1960/61 av en professur i vägbyggnad.

Utskottet är icke berett att tillstyrka bifall till motionärernas förevarande förslag. Utskottet vill emellertid under hänvisning till den ståndpunkt utskottet tidigare och senast i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1959: 181 intagit i anledning av motionsvis gjorda yrkanden om inrättande av ifrågavarande professur framhålla, att utskottet finner mycket starka skäl tala för att även Chalmers tekniska högskola utrustas med en professur på det betydelsefulla vägbyggnadsområdet. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t upptager spørsmålet om inrättande av denna professur till förnyat övervägande och för riksdagen snarast möjligt framlägger förslag i ämnet.

Vad angår förslaget i motionerna I: 171 och II: 188 om inrättande av en professur i arkitekturens teori och historia med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i arkitekturens historia vill utskottet erinra om vad utskottet därom uttalade vid 1959 års riksdag (utlåtande nr 126, punkten 8). Utskottet framhöll då bland annat, att goda skäl i och för sig syntes tala för att ifrågavarande professur — efter vederbörlig avvägning gentemot eventuella andra för högskolan angelägna personalförstärkningar — borde komma till stånd. Enligt vad som framgår av vid statsrådsprotokollet till denna punkt fogade handlingar har överstyrelsen för de tekniska högskolorna i sina anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 icke upptagit kollegienämndens förslag om inrättande av nämnda professur. Överstyrelsens förslag synes uppenbarligen ha grundats på en avvägning av angelägenhetsgraden av framförda förslag om nya högre tjänster. Med hänsyn till sålunda föreliggande förhållanden anser utskottet sig icke böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 171 och II: 188 gjorda yrkandet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag beträffande personalorganisationen m. m. och förordar, att anslaget i enlighet med vad departementschefen angivit för nästa budgetår höjes med 1 712 000 kronor, därav 252 100 kronor till följd av den i det föregående under punkten 3 av utskottet tillstyrkta organisationen för utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 27 och II: 35 icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 171 och II: 188,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledes av vad departementschefen anført,

b) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1.	Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 384 600	
2.	Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
	a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	517 200	
	b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	55 700	572 900
3.	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
	a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	4 425 300	
	b. Undervisning om arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem	6 100	
	c. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	2 224 300	6 655 700
4.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		1 376 100
5.	Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		151 700
	Summa kronor		11 141 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Göteborgs stad m. fl.		44 000	
	Nettoutgift kronor		11 097 000

c) till *Chalmers tekniska högskola*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 097 000 kronor.

13:o) **Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 151, s. 360—362), vilket innebär en anslagshöjning med 126 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 960 500 kronor.

14:o) **Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, s. 363), vilket innebär en anslagshöjning av 76 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 536 000 kronor.

15:o) **Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, s. 363 och 364), vilket innebär en anslagshöjning med 125 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 125 000 kronor.

16:o) **Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, s. 364 och 365), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

17:o) **Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, s. 365), vilket innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

18:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 366 och 367), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 323 500 kronor.

19:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 159, s. 367), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

20:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, s. 367 och 368), vilket innebär en anslagshöjning med 40 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

21:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161, s. 368), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Anstalter för lärarutbildning m. m.

22:o) **Länsskolnämnderna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 167, s. 407—409) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för länsskolnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Länsskolnämnderna: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 041 000 kronor.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag — innebärande en anslagshöjning med 182 000 kronor — avser endast automatiska utgiftsförändringar.

Skolöverstyrelsen har framlagt förslag om bland annat förstärkning av länskolnämndernas administrativa personal genom inrättande av 18 amanuens tjänster i reglerad befordringsgång, med rätt för överstyrelsen att besluta om utbyte av sådan tjänst mot kanslisttjänst, och 16 tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång. Då nämnderna varit i verksamhet under endast ett år, när skolöverstyrelsen framförde sitt förslag, har *departementschefen*, med hänsyn till de begränsade erfarenheterna och då det är naturligt, om nämnderna under sin första verksamhetstid möter svårigheter av övergående art, ej ansett sig nu böra förorda någon förstärkning av den administrativa personalen.

Utskottet, som förutsätter att Kungl. Maj:t och skolöverstyrelsen med uppmärksamhet följer utvecklingen på detta område, tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länskolnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 626 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	323 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	280 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	240 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	515 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	57 000

Summa kronor 4 041 000

b) till *Länsskolnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 041 000 kronor.

23:o) **Länsskolnämnderna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, s. 410—414), vilket innebär en anslagsminskning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsskolnämnderna*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 024 000 kronor.

24:o) **Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 169, s. 414—419) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för lärarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för lärarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 611 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag — innebärande en anslagshöjning med 59 000 kronor — avser, förutom vissa automatiska utgiftsökningar,

- 1) förändring av bibliotekarietjänsten i Ae 21 från 5/7 tjänstgöring till heltidstjänst,
- 2) inrättande av en skolpsykologtjänst i Ae 24,
- 3) anvisande av medel till 1 000 assistenttimmar,
- 4) förstärkning av undervisningen i musik på mellanskollärlinjen med 280 undervisningstimmar,
- 5) ytterligare nio veckotimmar i övningsskolans läsklinik,
- 6) anslagsminskning till följd av minskning av antalet ämneslärarkandidater från omkring 110 till omkring 100,
- 7) minskning av posten till arvoden till experter och särskilda sakkunniga med 5 000 kronor.

I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 har *skolöverstyrelsen* hemställt, att ytterligare två lärarhögskolor måtte inrättas och att uppdrag skulle lämnas åt överstyrelsen att närmare undersöka och inkomma med förslag angående lokaliseringen av dessa högskolor. I anslutning härtill har *departementschefen* meddelat, att han hade för avsikt att i annat sammanhang upptaga denna utredningsfråga till närmare behandling.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Beträffande skolöverstyrelsens framställning om inrättande av ytterligare två lärarhögskolor får utskottet hänvisa till vad utskottet under punkten 39 i det följande anför.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för lärarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för lärarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 948 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	373 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	2 418 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	785 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	87 000
	<hr/>
Summa kronor	5 611 000

c) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 611 000 kronor.

25:o) **Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, s. 419 och 420), vilket innebär en anslagsminskning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 406 000 kronor.

26:o) **Lärarhögskolan i Stockholm: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 171, s. 420 och 421), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lärarhögskolan i Stockholm: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

27:o) **Folkskoleseminarierna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 176, s. 430—458) föreslagit riksdagen att dels besluta, att folkskoleseminariet i Lund skall nedläggas med utgången av budgetåret 1962/63, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för folkskoleseminarierna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till *Folkskoleseminarierna: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 26 330 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande seminarieorganisationen innebär, att intagningen hösten 1960 på den 4-åriga folkskollärlinjen minskas med 4 klasser, medan intagningen på den 2-åriga folkskollärlinjen och på småskollärlinjerna är oförändrad.

Beträffande personalorganisationen m. m. innebär Kungl. Maj:ts förslag följande:

- 1) ökning av antalet utbyteslektorat från 4 till 7,
- 2) viss ändring av reglerna rörande utbyteslektorat,
- 3) ökning av nuvarande belopp till handledararvoden från 350 till 600 kronor per lärarkandidat på 2-årig folkskollärlinje till följd av ny undervisningsplan,
- 4) vissa ändrade regler för dispositionen av medel till handledararvoden,
- 5) oförändrad medelsanvisning till försök med metodisk handledning, enhetsskolans arbetsmetoder och liknande anordningar,
- 6) medel till förbättrad undervisning i tal- och röstvärd på 2-årig folkskollärlinje och delvis på 4-årig folkskollärlinje,
- 7) indragning av en vaktmästartjänst i Ae 7 vid seminariet i Strängnäs.

Under punkten har vidare redovisats av skolöverstyrelsen framlagda förslag till timplaner m. m. för folk- och småskollärläroverutbildningen (s. 438—448). Dessutom föreslås 2-årig småskollärläroverutbildning för sökande med studentexamen, 2-årig studiegång för småskollärares vidareutbildning till folkskollärare, ökat antal timmar för undervisning i delad klass, utökning av den praktiska läroverutbildningen samt vissa riktlinjer för beräkningen av antalet övningskollärläroverutbildningsstjänster per folkskollärlärover- eller småskollärläroverlinje.

Utskottet, som tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och icke har något att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat, hemställer förty,

att riksdagen må

a) besluta att folkskoleseminariet i Lund skall nedläggas med utgången av budgetåret 1962/63;

b) godkänna följande avlöningsstat för folkskoleseminarierna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	10 854 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	378 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	11 240 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 416 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	442 000
Summa kronor	26 330 000

c) till *Folkskoleseminarierna*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 26 330 000 kronor.

28:o) **Folkskoleseminarierna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 177, s. 458—460), vilket innebär en anslagshöjning med 57 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskoleseminarierna: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 121 000 kronor.

29:o) **Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 178, s. 460 och 461), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

30:o) **Folkskoleseminarierna: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 179, s. 461), vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskoleseminarierna: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

31:o) **Vidareutbildning av folkskollärare.** Kungl. Maj:t har (punkt 180, s. 461—466) föreslagit riksdagen att till Vidareutbildning av folkskollärare för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, vilket innebär anvisande av oförändrat anslagsbelopp jämfört med innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 26) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 31), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid sin behandling av åttonde huvudtiteln, Vidareutbildning av folkskollärare, måtte medge, att terminskurs i ämnet kristendomskunskap må anordnas i enlighet med vad av skolöverstyrelsen föreslagits;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till Vidareutbildning av folkskollärare för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 530 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis framförda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 31 och I: 259.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Omfattningen av den av skolöverstyrelsen under läsåret 1959/60 bedrivna kursverksamheten framgår av nedanstående tabell, som dock ej upptar biämneskurser och kurser i psykologi och pedagogik.

Vidareutbildningskurser läsåret 1959/60

Ämne och kursort	Antal deltagare vid början av höstterminen 1959
Modersmålet, Lund	15
Modersmålet, Umeå	21
Historia och samhällskunskap, Linköping	23
Samhällskunskap och yrkesvägledning, Stockholm	27
Matematik och fysik, Göteborg	20
Matematik och fysik, Jönköping	26
Matematik och fysik, Stockholm	23
Matematik, Uppsala, och fysik, Skellefteå	20
Matematik, Linköping (höstterminen)	8
Matematik och kemi, Lund	12
Fysik och kemi, Stockholm	16
Merkantila ämnen, Stockholm	20
Hjälpklasslärarkurs, Stockholm	17
Hjälpklasslärarkurs, Göteborg	18
Summa	266

Vad gäller verksamheten under budgetåret 1960/61 räknar skolöverstyrelsen med att vidareutbildningskurser bör anordnas i ungefär samma omfattning som innevarande budgetår. Viss ändring beträffande ämnena kan dock enligt överstyrelsens mening visa sig önskvärd.

Då bristen på lärare i de naturvetenskapliga ämnena fortsätter, är det enligt överstyrelsens mening angeläget, att överstyrelsen under läsåret 1960/61 kan upprepa de under innevarande läsår anordnade kurserna i matematik, fysik och kemi. Hitintills har överstyrelsen anordnat kurser i dessa ämnen i kombinationerna matematik och fysik, matematik och kemi samt fysik och kemi. Det kan även komma att visa sig lämpligt att anordna kurser i *kombinationen matematik och geografi*. Antalet kurser i de matematisk-naturvetenskapliga ämnena blir dock beroende av hur många sökande med tillräckliga förkunskaper, som anmäler sig till deltagande.

I skrivelse till skolöverstyrelsen har Sveriges folkskolläraryrkesförbund och Sveriges folkskolläraryrkesförbund framhållit önskvärdheten av att terminskurs i ämnet *kristendoms-kunskap* må kunna ingå i egentlig vidareutbildningskurs. I de tidigare befodringskurserna för folkskollärare kunde ämnet kristendoms-kunskap ingå såsom terminskurs, men ämnet kan enligt nu gällande bestämmelser icke ingå som terminskurs i vidareutbildning av folkskollärare, som önskar vinna behörighet till folkskollärartjänst i 19 lönegraden. Då det torde föreligga behov av vidareutbildade folkskollärare även i kristendoms-kunskap, anser överstyrelsen, att det vore önskvärdt, att överstyrelsen erhöle möjlighet att anordna terminskurs även i detta ämne. Kostnaderna för en sådan kurs uppskattar överstyrelsen till omkring 17 000 kronor. Eventuellt skulle någon av de tidigare anordnade kurserna i de humanistiska ämnena kunna utbytas mot en kurs i kristendoms-kunskap.

Överstyrelsen anser det vidare angeläget att under budgetåret 1960/61 få upprepa den terminskurs i *yrkesvägledning*, som Kungl. Maj:t den 6 mars 1959 medgivit överstyrelsen att anordna under innevarande budgetår.

Överstyrelsen beräknar kostnaderna för terminskurserna, biämbneskurserna och kurserna i psykologi och pedagogik under budgetåret 1959/60 till omkring 800 000 kronor samt kostnaderna för planerade konferenser med kursföreståndare och kursledare, för annonsering m. m. till omkring 10 000 kronor.

Skolöverstyrelsen uppskattar medelsbehovet under budgetåret 1960/61 för den av överstyrelsen bedrivna kursverksamheten till i runt tal 830 000 kronor.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att av de budgetåret 1959/60 av skolöverstyrelsen anordnade terminskurserna tre är humanistiska, kursen i samhällskunskap och yrkesvägledning icke medräknad. Budgetåret 1958/59 uppgick antalet humanistiska kurser till fem. I motionerna I: 259 och II: 317 har föreslagits, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte uttala, att antalet vidareutbildningskurser i humanistiska ämnen bör reduceras till högst två kurser och med anledning härav anslaget minskas med nära hälften eller 470 000 kronor. Utskottet har icke för närvarande funnit anledning till ytterligare begränsning av de humanistiska vidareutbildningskursernas antal och avstyrker därför bifall till vad i motionerna I: 259 och II: 317 föreslagits under denna punkt.

I anledning av motionerna I: 26 och II: 31, vari — såvitt nu är i fråga — yrkats, att riksdagen måtte medge, att även terminskurs i kristendoms-kunskap skall kunna anordnas, vill utskottet erinra om att grundläggande kurs i kristendoms-kunskap för filosofisk ämbetsexamen kan ingå i egentlig vidareutbildningskurs för folkskollärare. Genom förvärvandet av akademiskt betyg kan alltså behörighet till folkskollärartjänst i lönegrad Ao 19 erhållas i ämnet. Utskottet är icke på de skäl, som i motionerna I: 26 och II: 31 anförts, berett tillstyrka bifall till det i motionerna gjorda yrkandet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet

I. att motionerna I: 26 och II: 31, såvitt nu är i fråga, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Vidareutbildning av folkskollärare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

32:o) **Resestipendier åt lärare vid lärarhögskolor och folkskoleseminarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 181, s. 466 och 467), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid lärarhögskolor och folkskoleseminarier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 10 500 kronor.

33:o) **Slöjdlärarseminariet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, s. 468—471), vilket innebär en anslagshöjning med 345 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61 vidtaga de ändringar i personalförteckningen för slöjdlärarseminariet, som föranledes av vad departementschefen förorddat;

b) godkänna följande avlöningsstat för slöjdlärarseminariet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	134 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	213 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 000
Summa kronor	388 000

c) till *Slöjdlärarseminariet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 388 000 kronor.

34:o) **Slöjdlärarseminariet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, s. 471 och 472), vilket innebär en anslagshöjning med 38 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Slöjdlärarseminariet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 53 500 kronor.

35:o) **Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 185, s. 472 och 473), vilket innebär en anslagsminskning med 13 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

36:o) **Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro-
utbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 186, s. 473 och
474), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för inneva-
rande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till August Abrahamsons
stiftelse för slöjdläro-
utbildning* för budgetåret 1960/61
anvisa ett anslag av 110 000 kronor.

37:o) **Bidrag till Ericastiftelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag
(punkt 187, s. 474—478), vilket innebär en anslagshöjning med 9 600 kro-
nor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Ericastiftelsen* för bud-
getåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 158 900 kronor.

38:o) **Kurser för lärare m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 188, s. 478—
486) föreslagit riksdagen att till Kurser för lärare m. fl. för budgetåret
1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 541 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av
fru *Wallentheim m. fl.* (I: 176) och den andra inom andra kammaren av frö-
ken *Olsson m. fl.* (II: 202), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta
att hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning av frågan om inrättandet
av ett speciallärarseminarium;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren
av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren
av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att
riksdagen måtte till Kurser för lärare m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa
ett reservationsanslag av 1 441 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får ut-
skottet hänvisa till motionerna I: 176 och I: 259.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 147 100 kronor, av
vilka 100 000 kronor avses för ändamål, som nu tillgodoses under anslaget,
varvid inräknats höjning av vissa handledararvoden från 8 till 12 kronor
per timme, höjning av vissa föreläsararvoden, förstärkning av kursledningen
beträffande kurser för hjälpklasslärare m. fl. med en heltidstjänstgörande
föreståndare, speciella kurser för slöjdlärare i hjälpklasser och särskolor,
yrkesvägledningskurser för lärare vid döv- och blindskolor samt utgifter för
fortbildningskurser för lärare i samhällskunskap. Av anslagshöjningen avser
46 400 kronor en ny anslagspost, förslagsvis benämnd Bidrag till vissa prak-
tisk-pedagogiska kurser m. m., som dels ersätter ett under avsnittet E. Uni-
versiteten, den medicinska undervisningen m. m. uppfört obetecknat anslag

om 42 000 kronor till Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m., dels även omfattar 4 400 kronor som bidrag till en kurs i Göteborg.

Av statsrådsprotokollet framgår vidare bland annat följande.

Skolöverstyrelsen har till orienteringskurser föreslagit 725 000 kronor — varav 100 000 kronor till fortbildning vid lärarhögskolan i Stockholm och 24 000 kronor för anordnande av samnordiska kurser i matematik, fysik och kemi — samt till kurser för utbildande av personal för skolmåltidsverksamheten oförändrad medelstilleddning, 100 000 kronor. Överstyrelsen har också hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om förnyad utredning rörande den framtida organisationen av utbildningen av lärare vid särskolor och i specialklasser.

Departementschefen har dels för orienteringskurser beräknat 600 000 kronor, varav 200 000 liksom tidigare avsetts för fortbildningsverksamhet vid lärarhögskolan i Stockholm och 24 000 för samnordiska kurser, dels för kurser för utbildning av personal för skolmåltidsverksamheten beräknat oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Den av överstyrelsen väckta frågan om en förnyad utredning rörande den framtida organisationen av utbildningen av lärare vid särskolor och i specialklasser torde enligt departementschefen böra prövas i annat sammanhang.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och har alltså icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandet.

Utskottet har under hand inhämtat, att den av skolöverstyrelsen och i motionerna I: 176 och II: 202 begärda utredningen av frågan om inrättandet av ett speciallärarseminarium inom kort kommer att igångsättas. Då motionernas syfte härigenom synes bli tillgodosett, torde motionerna icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang understryka vikten av att frågan om speciallärarutbildningen snarast möjligt får en lösning, som innebär att den nuvarande kursverksamheten kan ersättas av fastare organisatoriska anordningar.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Kurser för lärare m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 541 000 kronor;

II. att motionerna I: 176 och II: 202 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Allmänna läroverken m. m.

39:o) **Allmänna läroverken: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 189, s. 487—513) föreslagit riksdagen att

dels besluta, att Slottsstadens samrealskola i Malmö och Mörby samrealskola i Danderyd från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänna läroverk med den linjeorganisation Kungl. Maj:t bestämmer; skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, till dess gymnasierna är i sin helhet färdigbildade;

dels besluta, att gymnasiet vid Uppsala enskilda läroverk och privatgymnasium från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall i sin helhet ombildas till statligt allmänt gymnasium med den linjeorganisation, Kungl. Maj:t bestämmer; allt under villkor att Uppsala stad åtager sig de skyldigheter, som enligt läroverksstadgan ankommer på läroverkskommun;

dels besluta, att ett treårigt, för manlig och kvinnlig ungdom öppet försöksgymnasium från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall successivt upprättas i envar av följande kommuner, nämligen Huddinge, Malmö, Sundbyberg och Södertälje, under villkor att respektive kommun åtager sig dels de skyldigheter, som enligt läroverksstadgan ankommer på läroverkskommun, dels ock att för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek bevilja ett engångsbidrag av 10 000 kronor;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa linjeorganisationen vid de under föregående punkt avsedda försöksgymnasierna;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, som föranledes av vad departementschefen förordat;

dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61;

dels ock till Allmänna läroverken: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 216 442 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 260) och den andra inom andra kammaren av fröken *Wetterström* och herr *Edlund* (II: 318), i vilka hemställts, att riks-

dagen måtte uttala att åtgärder bör vidtagas, så att en sänkning av elevantalet inom skolans olika lärareavdelningar snarast kan komma till stånd;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman m. fl.* (I: 261) och den andra inom andra kammaren av herr *Helén m. fl.* (II: 319), i vilka, såvitt här är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte vid sin behandling av förevarande punkt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte utreda frågan angående sänkning av elevantalet i klasserna inom folkskolan, de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter så, att proposition i ärendet kunde föreläggas 1961 års riksdag, varvid såväl den mer långsiktiga målsättningen borde fastställas som formerna för dess successiva genomförande anges;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nestrup m. fl.* (I: 266) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hammar* och *Braconier* (II: 322), i vilka hemställts, att riksdagen måtte med anledning av resultaten från skolöverstyrelsens undersökning samt skolöverstyrelsens förslag hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1961 års riksdag i syfte att ge rektorerna vid de statliga läroverken mera tid för den pedagogiska ledningen av sina skolor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Nestrup* och *Sunne* (I: 372) och den andra inom andra kammaren av herr *Hammar m. fl.* (II: 474), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att tre nya lärarkursanstalter skall inrättas från och med budgetåret 1960/61 samt att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en skyndsamt utredning angående möjligheterna att genom inrättande av nya lärarhögskolor eller praktiska lärarkursanstalter öka utbildningskapaciteten i den utsträckning, som en beräkning av lärarbehovet motiverar.

Beträffande motiveringarna för de motionsvis gjorda yrkandena hänvisas till motionerna I: 260, I: 261, I: 266 och I: 372.

Innan en redogörelse lämnas för huvudpunkterna i Kungl. Maj:ts förslag torde här böra närmare redovisas vissa uttalanden av *departementschefen* rörande sänkning av elevantalet i klasserna inom folkskolan, de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter. Departementschefen framhåller, efter en inledande redogörelse för vissa av riksdagen aktualiserade utredningsfrågor i ämnet, följande.

»Vid de överväganden rörande det nu behandlade spørsmålet, som skett inom ecklesiastikdepartementet, har bland annat olika beräkningar företagits i syfte att klarlägga kostnaderna vid sänkning av elevantalet per klass i olika skolformer. Det har därvid framkommit, att åtgärder av detta slag, som skulle vara av verklig betydelse för undervisningen, måste bli synnerligen kostnadskrävande. Således skulle sänkning av elevantalet med 5 i folkskolans A-klasser medföra ökade statliga kostnader för lärarlöner med ett belopp av omkring 22 miljoner kronor per år. En sänkning med

5 av de normalt, som reglerar storleken av folkskolans B- och b-klasser skulle öka de årliga statliga lärarlönekostnaderna med cirka 15 miljoner kronor. För de allmänna läroverkens gymnasieavdelningar skulle en sänkning av elevantalet från högst 30 till högst 25 medföra ökade lönekostnader med cirka 11 miljoner kronor årligen. En sänkning i motsvarande omfattning av elevantalet på realskolestadiet och enhetsskolans högstadium skulle medföra statliga lönekostnadsökningar, som kan uppskattas till omkring 35 miljoner kronor årligen.

Vidare må framhållas, att den ökning av antalet klasser, som skulle bli följden av de sänkta elevtalen, skulle medföra ett väsentligt ökat behov av skollokaler. Kostnaderna för att tillgodose detta behov blir självfallet avsevärda.

De angivna siffrorna är visserligen approximativa men får anses ge en god bild av storleken av de kostnader, som skulle följa av en sänkning av elevantalet vid samtliga de här berörda skolformerna i den utsträckning som angivits och som förutsatts vid beräkningarna. Emellertid skulle, såsom torde framgå av det anförda, även sänkningar med ett mindre elevantal än 5 eller en koncentration av åtgärderna till en eller ett par av de olika skolformerna medföra högst avsevärda merkostnader på driftbudgeten.

Mot bakgrunden av de här i korthet redovisade beräkningarna har jag för egen del icke funnit det lämpligt att nu driva utredningsarbetet längre utan att först riksdagens uppmärksamhet fästes på de ekonomiska konsekvenser, som ett genomförande av standardförbättringar i detta avseende kan förutses medföra. Dessa konsekvenser är enligt mitt bedömande sådana, att den i och för sig ytterligt angelägna förbättring av betingelserna för skolans verksamhet, som mindre elevantal skulle medföra, tyvärr inte torde kunna genomföras under de närmaste åren.

Det synes mig därför knappast ändamålsenligt att nu slutföra ett detaljerat utredningsarbete, vars resultat inte kan förutses komma att genomföras inom den tid som utredningsmaterialet kan vara aktuellt. Däremot bör självfallet en minskning av elevantalet i klasserna alltjämt vara en av de väsentligaste riktpunkterna vid det ständigt fortgående mera långsiktiga planeringsarbetet på skolans område och målsättningen härutinnan förverkligas så snart statsfinansiella och andra nödvändiga förutsättningar härför kan anses föreligga.

Vad jag nu framhållit bör givetvis inte hindra genomförande av sådana angelägna delreformer i förevarande avseende, för vilka utrymme kan beredas vid den årliga budgetavvägningen. Så har skett på många punkter under de senaste åren, i form av exempelvis förmånligare grunder för hjälpundervisning och annan specialundervisning i folkskolan och enhetsskolan, inrättande av särskilda skolmognadsklasser, ändrade grunder för vissa förstärkningsanordningar i folkskolans B-former, förmånligare bestämmelser

om gruppindelning vid vissa laborationer, anordnande av särskild observationsundervisning m. m. Som ett exempel på sådana i och för sig angelägna delreformer, för vilka inte hittills och ej heller i det nu avslutade budgetarbetet utrymme kunnat ges, kan jag å andra sidan nämna den sedan länge aktuella frågan om minskat elevantal i folkskolans slöjdavdelningar, där en sänkning av delningstalet från 25 till 20 kan beräknas medföra en årlig kostnadsökning för statsverket av omkring 3 miljoner kronor.»

Departementschefen uttalar avslutningsvis att han ansett sig böra ta upp dessa spörsmål i förevarande sammanhang för att tillfälle därigenom skall lämnas riksdagen att, om riksdagen för sin del skulle finna det påkallat, komplettera sitt tidigare ställningstagande till de av departementschefen inledningsvis redovisade utredningsfrågorna.

För huvudpunkterna i Kungl. Maj:ts förslag — som för nästa budgetår innebär en sammanlagd anslagshöjning med 11 804 000 kronor — torde få lämnas följande redogörelse.

Förstatligande av gymnasier. Utbyggnaden av den statliga gymnasieorganisationen genom förstatligande av kommunala gymnasier har hittills omfattat 38 gymnasier. För nästa budgetår föreslår Kungl. Maj:t förstatligande av två kommunala gymnasier, nämligen i Malmö (Slottsstaden) och Mörby. Härjämte föreslås att gymnasiet vid Uppsala enskilda läroverk förstatligas i ett sammanhang från och med nästa budgetår.

Försöksgymnasier. Försöksgymnasier föreslås inrättade från och med nästa budgetår i Huddinge, Sundbyberg och Södertälje. Även i Malmö föreslås sådant gymnasium varvid emellertid bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning från skolöverstyrelsens sida ta slutlig ställning till försöksgymnasiets närmare förläggning. Härjämte föreslås omorganisation av det till högre allmänna läroverket i Linköping anknutna försöksgymnasiet till fristående försöksgymnasium samt inrättande av latin- och reallinjer vid detta. För uppdelning av klassavdelning m. m. föreslås slutligen ändrade regler.

Kompletteringsgymnasiet i Stockholm. Beträffande biträdes hjälp vid kompletteringsgymnasiet föreslår Kungl. Maj:t inrättande av en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång och beräknar härjämte medel för tillfällig personal till ett belopp av 12 000 kronor.

Lärartjänster m. m. Kungl. Maj:ts förslag innebär — förutom automatiska utgiftsändringar — huvudsakligen följande:

- 1) ombildning till rektorstjänster i Bp 1 av rektorstjänsterna vid under rubriken »Förstatligande av gymnasier» nämnda läroanstalter samt inrättande av rektorstjänster i samma lönegrad vid de föreslagna försöksgymnasierna i Huddinge, Linköping och Sundbyberg,
- 2) inrättande av följande antal nya ordinarie tjänster, nämligen 157 lektorstjänster, 445 adjunktstjänster i Ao 23 samt 31 övningslärartjänster,
- 3) indragning av följande antal ordinarie tjänster, nämligen 175 adjunkt- eller ämneslärarinnetjänster i Ao 21 resp. Ao 19, två övningskollärartjänster vid statens normalskola samt fyra övningslärartjänster.

Vaktmästartjänster. Kungl. Maj:t föreslår inrättande av 25 nya vaktmästartjänster ävensom ombildning m. m. av vissa tjänster. Till bestridande av kostnaderna för tillfällig och extra vaktmästarpersonal beräknas för nästa budgetår ett oförändrat belopp av högst 500 000 kronor.

Biträdande rektorer. Här föreslås tillämpning av nu för högre allmänt läroverk gällande föreskrifter om inrättande av befattning som biträdande rektor även beträffande samrealskola förenad med kommunalt gymnasium.

Skolkuratorer. Kungl. Maj:ts förslag innebär inrättande av ännu en skolkuratorstjänst i Ae 12 för heltidsanställd innehavare. Vad beträffar skolkuratorsverksamheten i övrigt räknas med en anslagsförstärkning av 25 000 kronor.

Lärarkursanstalter. Ytterligare en sådan anstalt föreslås upprättad från och med nästa budgetår. Skolöverstyrelsen hade här för sin del föreslagit tre nya lärarkursanstalter. Till frågan om den nya anstaltens placering torde Kungl. Maj:t enligt förslaget framdeles få taga ställning.

I anslutning till vad som föreslagits under rubrikerna »Biträdande rektorer» och »Skolkuratorer» samt i anledning av förutnämnda motioner I: 266 och II: 322 torde här böra närmare beröras fråga om rektorernas arbetssituation. Av statsrådsprotokollet inhämtas här i huvudsak följande.

Genom beslut den 15 maj 1959 anbefalldes Kungl. Maj:t *skolöverstyrelsen* att verkställa en redogörelse för *rektorernas arbetssituation* med anledning av vad statsutskottet uttalat i utlåtandet 1959: 51 samt att om möjligt i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 till Kungl. Maj:t inkomma med denna redogörelse jämte de förslag i ämnet vartill överstyrelsen kunde finna anledning. För att få en redogörelse över rektorernas egen syn på sina arbetsförhållanden, det sätt på vilket överflyttningen av läroverkens ekonomiska förvaltning inverkat på arbetet, och de erfarenheter som vunnits av reformen, inhämtade överstyrelsen genom cirkulärskrivelse den 1 juni 1959 uppgifter från rektorerna vid samtliga allmänna läroverk.

Det visar sig av de till överstyrelsen ingivna svaren, att rektorerna i stor utsträckning icke anser sig ha genom reformen av läroverkens ekonomiska förvaltning vunnit mera tid för den pedagogiska ledningen av sitt läroverk. Drygt 75 procent av de rektorer, som svarat på överstyrelsens fråga härom har besvarat den nekande. I viss utsträckning synes detta bero på att en omfattande rapportering måste ske till skolstyrelserna, för att dessa skall få erforderliga uppgifter för att kunna ombesörja utbetalningar, och att vid läroverken en tämligen omfattande dispositionsbokföring måste föras, för att rektorerna skall kunna ha kännedom om kassornas ställning. Då kamrerartjänsterna vid läroverken indragits i samband med överförandet av den ekonomiska förvaltningen till skolstyrelserna, har de här nämnda arbetsuppgifterna antingen måst övertagas av rektor själv eller läggas på biträdespersonal, som är avsedd för andra arbetsuppgifter.

Den viktigaste orsaken till att huvudparten av rektorerna icke anser sig ha vunnit ökad tid till sina pedagogiska arbetsuppgifter torde emellertid vara att deras arbete till följd av skolstyrelserreformen ökat i andra avseenden. Flertalet rektorer framhåller sålunda, att skolstyrelsesammanträdena är synnerligen tidsödande för rektorerna, att skriftväxlingen med

skolstyrelsen är omfattande och att arbetet i det hela blivit mera tidskrävande och tungrott. I många fall är rektorerna allvarligt bekymrade över att de på grund av anhopningen av administrativa göromål inte kan ägna erforderlig tid åt den pedagogiska ledningen av skolan och över att de inte i tillräcklig utsträckning kan ge stöd och handledning åt unga och oerfarna lärare; särskilt otillfredsställande är detta vid läroverk, där på grund av lärarbristen otillräckligt utbildad lärarpersonal anställts i större utsträckning. Särskilt de rektorer, som är förordnade som förste rektorer, finner sin arbetsbörda alltför betungande.

Överstyrelsen har vid genomgången av rektorernas redogörelser blivit övertygad om att befrielsen från ansvaret för den ekonomiska förvaltningen visserligen innebär en avsevärd lättnad för rektorerna, men att denna lättnad i många fall — i synnerhet vid de större läroverken — motsvaras av en ökning av andra arbetsuppgifter. Detta i samband med den ansvällning av lärjungeantalet vid de högre skolorna som skolväsendets utveckling under senare år medfört, torde ha inneburit, att rektorernas arbetsbörda snarare ökat ytterligare.

Överstyrelsen har därför ansett sig böra ånyo föra fram *förslag om förstärkning av hjälpen åt rektorerna*, i fråga om såväl pedagogiska som administrativa och sociala arbetsuppgifter. Överstyrelsens förslag innefattar *dels* utvidgning av möjligheterna att inrätta befattningar som biträdande rektor, *dels* införande av tillsynsläraryrkebefattningar, *dels* ökad medelsanvisning till biträdeshjälp på rektorsexpeditionerna, *dels* utökning av skolkuratorsverksamheten.

Departementschefen säger sig vara medveten om att rektorerna särskilt vid de stora läroverken — ett 40-tal har för närvarande mer än 1 000 elever — kan ställas inför många svårbemästrade problem av pedagogisk och administrativ och även social natur och att det i och för sig är väl befogat att i olika avseenden försöka skapa möjligheter att bättre bemästra dem än som nu kan ske. Vid anslagsavvägningen har departementschefen emellertid icke funnit utrymme för de av dessa förslag föranledda avsevärda utgiftsökningarna. Överstyrelsens förslag om biträdande rektorer, tillsynslärare samt biträdeshjälp på rektorsexpeditionerna förklarar departementschefen sig således inte kunna tillstyrka.

Förslaget att de nu för högre allmänt läroverk gällande bestämmelserna om inrättande av befattning för biträdande rektor skall få giltighet även beträffande samrealskola som är förenad med kommunalt gymnasium bör emellertid genomföras. Departementschefen är vidare beredd att tillstyrka inrättandet av ännu en skolkuratorstjänst i Ae 12 för heltidsanställd innehavare samt räknar med en med 25 000 kronor till i runt tal 120 000 kronor ökad medelsanvisning för deltidsanställda kuratorer m. fl. Departementschefens förslag härutinnan överensstämmer med vad som redovisats under förutnämnda rubrikerna »Biträdande rektorer» och »Skolkuratorer».

Utskottet får i anledning av det under förevarande punkt aktualiserade spørsmålet om sänkning av elevantalet i klasserna inom folkskolan, de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter anföra följande.

Gällande bestämmelser rörande elevantalets storlek kan sammanfattas sålunda.

Gymnasiet och realskolan. I varje för viss årsklass bestämd avdelning må på gymnasiet och i realskolans högsta klass undervisas högst 30 samt i realskolans övriga klasser högst 35 lärjungar, såvida icke skolstyrelsen enligt av skolöverstyrelsen givna riktlinjer annorlunda bestämmer (läroverksstadgan § 44, 3 mom.).

Motsvarande gäller också för nu nämnda årsklasser i högre kommunala skolor (stadgan för dessa skolor, 28 § 2 mom.).

Alltsedan budgetåret 1940/41 gäller emellertid den besparingsföreskriften, meddelad i regleringsbrevsform, att delning av realskolans högsta klass i regel må ske först då elevantalet uppgår till 36.

Folkskolans A- eller a-klasser. Enligt den s. k. överskottsmetoden (104 § folkskolestadgan) bör, om skolans elevantal är högst 1 000, inom vardera av årskurserna 1 och 2 anordnas en a-klass för varje påbörjat 25-tal elever och i varje högre årskurs en A-klass för varje påbörjat 35-tal elever.

Enligt den s. k. medeltalsmetoden (nyssnämnda § och stadga) bör, om skolans elevantal överstiger 1 000, medeltalet elever vara lägst 24 i a-klasserna och lägst 30 i A-klasserna.

Sedan 1950 har gällt vissa inskränkningar, vilka inneburit att elevantalet i själva verket varit högre än som i 104 § stadgats. En successiv återgång till folkskolestadgans bestämmelser påbörjades innevarande läsår och är helt genomförd läsåret 1962/63.

Folkskolans B- eller b-klasser. Enligt 103 § folkskolestadgan regleras storleken av folkskolans B- och b-klasser av vissa normaltal. Såsom exempel må nämnas att om elevantalet i viss klass av klasstyp B 1 ökar till lägst 36, klasstypen bör ändras till A.

Försöksskolan. För försöksskolans låg- och mellanstadier äger folkskolebestämmelserna tillämpning. På högstadiet må inrättas en parallellklass för varje påbörjat 35-tal elever eller, beträffande odifferentierad klass, varje påbörjat 30-tal elever (111 och 112 §§ folkskolestadgan).

Utskottet vill erinra därom, att utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1959: 123 (s. 21 och 22) med anledning av väckta motioner bland annat framhöll nödvändigheten av att en sänkning av elevantalet i klasserna komme till stånd så fort ske kunde med hänsyn till tillgången på lokaler och lärare. Utskottet hemställde härjämte, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att av riksdagen år 1956 begärd utredning rörande sänkning av lärjungeantalet inom folkskoleväsendet samt vid de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter snarast möjligt måtte färdigställas och förslag i ämnet föreläggas riksdagen.

Såsom av det föregående framgått har departementschefen mot bakgrunden av vissa summariska beräkningar av kostnaderna för en sänkning av

elevantalet för sin del icke funnit det lämpligt att fortsätta pågående utredningsarbete inom ecklesiastikdepartementet utan att först riksdagens uppmärksamhet fästes på de ekonomiska konsekvenser som ett genomförande av ifrågasatta standardförbättringar på området kunde förutses medföra. Om riksdagen för sin del skulle finna detta påkallat hade enligt departementschefen riksdagen nu tillfälle att komplettera sitt tidigare ställningstagande till de redovisade utredningsfrågorna.

Utskottet, som alltjämt vidhåller sin redan tidigare intagna ståndpunkt att en sänkning av elevantalet måste anses angelägen, vill som en utgångspunkt för sina fortsatta ställningstaganden fästa uppmärksamheten på att redan nuvarande bestämmelser som reglerar lärjungeantalet i klasserna synes lämna utrymme för vederbörande myndighet till en viss skönsmässig tillämpning av bestämmelserna från fall till fall. Detta får dock enligt utskottets mening icke leda till att man i praktiken genomför generella förändringar i tillämpningen. Utskottet föreställer sig emellertid att det framför allt i syfte att kapa de enligt utskottets uppfattning relativt fåtaliga »topparna» med avseende å elevantalet i klasserna bör vara möjligt för skolöverstyrelsen respektive länskolnämnderna att även med en försiktig tillämpning åstadkomma resultat i ovan angiven riktning. Som exempel härpå kan nämnas, att utskottet har sig bekant, att det i ett av våra medelstora län för att kapa »topparna» inom folkskoleväsendet endast skulle behövas ytterligare ett femtal lärartjänster och klassavdelningar.

Utskottet vill också understryka angelägenheten av att de lokala och regionala skolledningarna verkligen också utnyttjar de möjligheter att åstadkomma rimliga klasstorlekar, som gällande författning erbjuder även vid en mycket strikt tillämpning. Det bör enligt utskottets mening eftersträvas att genom samråd mellan vederbörande skolledningar få till stånd en någorlunda utjämnad fördelning av klassavdelningarna inom en skolort, även om man på något håll måste överskrida lokala gränser för respektive rekryteringsområden.

Vad härefter angår de av departementschefen redovisade kostnader som är förknippade med en sänkning med 5 av lärjungeantalet på olika skolstadier — sammanlagt 83 000 000 kronor förutom statsanslag till ett väsentligt ökat antal skollokaler — finner utskottet desamma så höga att utrymme på driftbudgeten dessvärre icke torde kunna beredas under de närmaste åren för denna även i jämförelse med andra angelägna önskemål om ökade insatser på skolans område mycket välmotiverade reform. Däremot vill utskottet starkt understryka, att denna utskottets ståndpunkt självfallet icke bör hindra att där detta ur ekonomiska och andra synpunkter bedömes möjligt, åtgärder av mindre långt gående räckvidd vidtages. Som exempel på angelägna delreformer har departementschefen nämnt frågan om minskat elevantal i folkskolans slöjdavdelningar. Utskottet vill för egen

del tillfoga, att det med hänsyn till de speciella problem av pedagogisk och annan art som de stora klasserna otvivelaktigt medför vid undervisningen av barn i pubertetsåldern vore av stort värde, om en minskning av elevantalet inom real- och försöksskolestadiets sjunde och åttonde årskurser kunde åstadkommas. Även om därför departementschefen i avbidan på att bland andra de ekonomiska hindren skall kunna överbryggas tills vidare ser sig nödsakad att avbryta pågående utredningsarbete på förevarande område förutsätter utskottet likväl, att de här berörda delreformerna eller andra sådana som bedömes angelägna successivt genomföres i den takt det statsfinansiella läget medger. I likhet med departementschefen får utskottet emellertid understryka att en minskning av elevantalet över lag i klasserna alltjämt bör vara en av de väsentligaste riktpunkterna i det ständigt fortgående mera långsiktiga planeringsarbetet på skolans område.

Mot bakgrunden av det nu anförda är utskottet icke berett att tillstyrka att — såsom i motionerna I: 261 och II: 319 föreslagits — riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om sänkning av elevantalet i klasserna så, att förslag i ärendet kunde föreläggas 1961 års riksdag. Utskottet är icke heller berett att på de i motionerna I: 260 och II: 318 anförda skälen tillstyrka bifall till vad i dessa motioner yrkats.

I detta sammanhang må erinras om att i motionerna I: 261 och II: 319 jämväl föreslagits anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 6 000 000 kronor till »Vissa förstärkningsanordningar inom skolväsendet» att disponeras i enlighet med vad som anförts i motionerna. Utskottet får beträffande detta yrkande hänvisa till vad utskottet i det följande under punkten 41 anför och hemställer.

Såsom av det föregående framgått har skolöverstyrelsen verkställt den redogörelse för rektorernas arbetssituation, som statsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1959: 51 ansåg borde komma till stånd. Av de av överstyrelsen i cirkulärskrivelse till rektorerna vid samtliga allmänna läroverk infordrade uppgifterna i ämnet framginge enligt överstyrelsen att rektorerna i stor utsträckning icke ansåge sig ha genom reformen av läroverkens ekonomiska förvaltning vunnit mera tid för den pedagogiska ledningen av sina respektive läroverk. Överstyrelsen hade för egen del blivit övertygad om att befrielsen från ansvaret för den ekonomiska förvaltningen visserligen innebure en avsevärd lättnad för rektorerna men att denna lättnad i många fall motsvarades av en ökning av andra arbetsuppgifter. Överstyrelsen har mot bakgrunden härav i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framfört förslag om förstärkning av hjälpen åt rektorerna i skilda hänseenden, förslag som departementschefen blott i mindre utsträckning ansett sig kunna förorda.

I motionerna I: 266 och II: 322 har yrkats, att riksdagen med anledning av resultaten från överstyrelsens undersökning och framställning i ämnet skulle anhålla om förslag från Kungl. Maj:ts sida till 1961 års riksdag i

syfte att ge rektorerna vid de statliga läroverken mera tid för den pedagogiska ledningen av sina skolor.

Utskottet får med anledning härav anföra följande.

I sitt tidigare omnämnda utlåtande 1959: 51 underströk utskottet, att ett väsentligt syfte med reformen av läroverkens ekonomiska förvaltning just vore att ge rektorerna mera tid för den pedagogiska ledningen av sina skolor. Av överstyrelsens redogörelse synes emellertid framgå, att detta mål i stor utsträckning icke nåtts.

Utskottet är väl medvetet om att de administrativa arbetsuppgifterna för rektorerna i vissa fall kan vara betungande. Som departementschefen påpekat torde detta i första hand gälla rektorerna vid de stora läroverken. Samtidigt vill utskottet emellertid ifrågasätta om inte de svårigheter rektorerna nu i vissa hänseenden möter i många fall kan vara av övergående natur beroende på att ännu relativt kort tid förflutit sedan skolstyrelsereformen trädde i tillämpning. Övergångssvårigheter torde också kunna förutses uppkomma under den tid realskolan avlöses av enhetsskolan.

Därest under dessa förhållanden likväl på objektiva grunder skulle kunna påvisas ett verkligt behov av exempelvis kvalificerad biträdes hjälp på vissa rektorexpeditioner synes det enligt utskottet angeläget att detta behov i görligaste mån tillgodoses.

Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t med hänsyn till vad utskottet anfört tar frågan om vidtagande av lämpliga åtgärder för att i förekommande fall minska rektorernas administrativa arbetsbörda under ytterligare övervägande. Utskottet förordar tillika, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet är icke berett att biträda förslaget i motionerna I: 372 och II: 474 om inrättande av ytterligare två lärarkursanstalter utöver den som Kungl. Maj:t föreslagit skola tillkomma från och med nästa budgetår. Utskottet vill emellertid för sin del framhålla att starka skäl talar för en ytterligare ökning av kapaciteten på området för att i görligaste mån nedbringa »provårskön». Kungl. Maj:t torde i fortsättningen bära uppmärksamhet följa detta spörsmål och så snart ekonomiska förutsättningar härför föreligger för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Vidkommande i samma motioner påyrkad skrivelse till Kungl. Maj:t med förslag till skyndsamt utredning om möjligheterna att genom inrättande av nya lärarhögskolor eller praktiska lärarkursanstalter öka utbildningskapaciteten i den utsträckning en beräkning av lärarbehovet motiverade får utskottet framhålla att, enligt vad utskottet erfarit, en dylik utredning nu förberedes inom ecklesiastikdepartementet. Utskottet avstyrker därför förslaget om en särskild skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t.

Vad departementschefen under förevarande punkt i övrigt anfört och föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anført rörande tillämpningen av gällande bestämmelser om elevantalet i klasserna;

II. att motionerna I: 260 och II: 318 samt I: 261 och II: 319, sistnämnda två motioner såvitt nu är i fråga, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 372 och II: 474, i vad de avse medelsanvisning utöver Kungl. Maj:ts förslag till lärarkursanstalter,

1. besluta, att Slottsstadens samrealskola i Malmö och Mörby samrealskola i Danderyd från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänna läroverk med den linjeorganisation Kungl. Maj:t bestämmer; skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, till dess gymnasierna är i sin helhet färdigbildade;

2. besluta, att gymnasiet vid Uppsala enskilda läroverk och privatgymnasium från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall i sin helhet ombildas till statligt allmänt gymnasium med den linjeorganisation, Kungl. Maj:t bestämmer; allt under villkor att Uppsala stad åtager sig de skyldigheter, som enligt läroverksstadgan ankommer på läroverkskommun;

3. besluta, att ett treårigt, för manlig och kvinnlig ungdom öppet försöksgymnasium från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall successivt upprättas i envar av följande kommuner, nämligen Huddinge, Malmö, Sundbyberg och Södertälje, under villkor att respektive kommun åtager sig dels de skyldigheter, som enligt läroverksstadgan ankommer på läroverkskommun, dels ock att för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek bevilja ett engångsbidrag av 10 000 kronor;

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa linjeorganisationen vid de under föregående punkt avsedda försöksgymnasierna;

5. bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, som föranledes av vad departementschefen förordat;

6. godkänna följande avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	131 112 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	4 406 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	46 069 600
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	31 390 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	3 502 000
	<hr/>
	Summa kronor 216 479 600

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

Avkastning av donationer från kronan m.m.	37 600
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 216 442 000

7. till *Allmänna läroverken*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 216 442 000 kronor;

IV. att motionerna I: 372 och II: 474, i vad de avse utredning angående nya lärarhögskolor m.m., icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

V. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 266 och II: 322, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

40:o) **Allmänna läroverken: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 190, s. 513—516), vilket innebär en anslagsminskning med 417 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 12 188 200 kronor.

41:o) **Vissa förstärkningsanordningar inom skolväsendet.** I de under punkten 39 redovisade likalydande motionerna I: 261 och II: 319 har — såvitt här är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte till *Vissa förstärkningsanordningar inom skolväsendet* anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kronor för budgetåret 1960/61, att disponeras i enlighet med vad i motionerna anförts.

Utskottet. Med hänvisning till vad utskottet under punkten 39 anfört avstyrker utskottet bifall till ovannämnda i motionerna I: 261 och II: 319 framställda yrkande.

Utskottet hemställer alltså,

att motionerna I: 261 och II: 319, såvitt nu är i fråga, icke må av riksdagen bifallas.

42:o) **Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 191, s. 516 och 517), vilket innebär en anslagshöjning med 551 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 707 000 kronor.

43:o) **Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 192, s. 517 och 518), vilket innebär en anslagshöjning med 60 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 395 000 kronor.

44:o) **Bidrag till driften av högre kommunala skolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 193, s. 518—520), vilket innebär en anslagshöjning med 2 538 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av högre kommunala skolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 51 400 000 kronor.

45:o) **Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 194, s. 520 och 521), vilket innebär en anslagshöjning med 230 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 710 000 kronor.

46:o) **Privatläroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa privatläroverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 195, s. 522), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa privatläroverk* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 35 500 kronor.

47:o) **Privatläroverk: Bidrag till vissa internatläroverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 196, s. 522 och 523) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 685 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 10 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Eskilsson m. fl.* (I: 107) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson i Bogla m. fl.* (II: 122), i vilka hemställts, att riksdagen måtte bevilja för läsåret 1960/61 av skolöverstyrelsen äskade bidrag av 74 000 kronor till Mariannelundsskolan;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Axel Johannes Andersson* (I: 258) och den andra inom andra kammaren av herrar *Sundelin* och *Asp* (II: 471), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att inordna Anundsjöbygdens realskola under anslaget Bidrag till vissa internatläroverk och att för läsåret 1960/61 bevilja skolan av skolöverstyrelsen föreslaget belopp, 105 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 122 och I: 258.

Av statsrådsprotokollet inhämtas följande.

Ur detta förslagsanslag utgår statsbidrag till Restenässkolan i Ljungskile kommun, i vad avser fyraårig realskola och en förberedande klass, till Viggbyholmsskolan i Täby kommun, i vad avser fyraårigt gymnasium, till Solbacka läroverk i Daga kommun samt till Sigtunaskolan. Bidraget utgår med tre kronor per elev och dag av läsåret.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att följande tre skolor inordnas under förevarande anslag, nämligen Anundsjöbygdens realskola i Bredbyn, Mariannelundsskolan, i vad avser treårig realskola, och Ekebyholmsskolan i Rimbo, i vad avser fyraårig realskola. För dessa tre skolor beräknas de erforderliga anslagsbeloppen till respektive 105 000 kronor, 74 000 kronor och 96 000 kronor eller sammanlagt 275 000 kronor. Överstyrelsen har å andra sidan föreslagit, att de fyra internatläroverk, till vilka statsbidrag nu utgår ur detta förslagsanslag, skall inordnas under anslaget Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk. Vid bifall till sistnämnda förslag skulle medelsbehovet under förevarande anslag minska med det belopp, som för innevarande budgetår beräknas till dessa fyra läroverk, nämligen sammanlagt 675 000 kronor. Anslaget skulle sålunda enligt överstyrelsens förslag nedräknas med 400 000 kronor till 275 000 kronor.

Statskontoret avstyrker bifall till framställningen om statsbidrag till Anundsjöbygdens realskola, Mariannelundsskolan och Ekebyholmsskolan.

I utlåtande över framställningen om statsbidrag till Mariannelundsskolan har *socialstyrelsen* tillstyrkt bifall.

Departementschefen anser sig icke kunna tillstyrka att flera skolor än som för närvarande är fallet tillerkännes bidrag från detta anslag.

Solbacka läroverk, Sigtunaskolan, Restenässkolan och Viggbyholmsskolan bör enligt departementschefens mening alltjämt åtnjuta bidrag ur förevarande anslag. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1958/59 föreslås att anslaget uppräknas med 10 000 kronor till 685 000 kronor.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Vidkommande motionerna I: 107 och II: 122 får utskottet erinra därom att socialstyrelsen, såsom framgår av till statsrådsprotokollet fogade handlingar, i avgivet utlåtande över skolöverstyrelsens anslagsframställning om statsbidrag till Mariannelundsskolan för nästa budgetår särskilt pekat på att internatets elever i stor utsträckning komme från problematiska hemförhållanden eller hade personliga problem av olika slag. Enligt socialstyrelsens uppfattning fyllde en skola av Mariannelundsskolans typ ett verkligt behov för denna kategori av barn och ungdomar, något som komme att bli fallet även efter en utbyggnad av skolväsendet.

Vad socialstyrelsen sålunda anfört utgör enligt utskottets mening ett starkt motiv för att statsbidrag i någon form tilldelas Mariannelundsskolan. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t — så snart möjlighet härtill bedömes föreligga — för riksdagen framlägger förslag i ämnet.

Beträffande motionerna I: 258 och II: 471 får utskottet för sin del förorda, att Kungl. Maj:t ytterligare prövar möjligheterna att i avvaktan på den 9-åriga enhetsskolans genomförande övergångsvis bevilja även Anundsjöbygdens realskola bidrag av statsmedel.

Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) till *Privatläroverk: Bidrag till vissa internatläroverk* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 685 000 kronor;

b) i anledning av motionerna I: 107 och II: 122 samt I: 258 och II: 471 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

48:o) **Läroboksnämnden.** Kungl. Maj:t har (punkt 197, s. 523—525) föreslagit riksdagen att till Läroboksnämnden för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 82 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 15 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå väckt motion

(II: 460), i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta, att läroboksnämnden avskaffas och att det under förevarande punkt uppförda förslagsanslaget av 82 000 kronor utgår.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 27 april 1959 framlagt anbefalld utredning om dels principerna för läroböckernas tillhandahållande åt eleverna, dels om kostnaderna för dessa läroböcker. Utredningen har företagits i samråd med bland annat läroboksnämnden och representanter för Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund och Målsmännens riksförbund.

Departementschefen anser i likhet med vad som framhållits i den föreliggande utredningen erforderligt, att läroboksnämnden erhåller förstärkta resurser för sin granskningsverksamhet. Han föreslår därför, att nämnden genom utökning med ytterligare en ledamot tillföres expertis för bedömning av frågor av förlags- och tryckeriteknisk natur. Departementschefen anser sig vidare böra tillstyrka en av läroboksnämnden föreslagen medelsökning för höjda arvoden till granskare med 6 000 kronor.

Med hänsyn till de ökade kostnaderna för nämndens verksamhet anser departementschefen det vara befogat att den avgift, som erlägges för nämndens granskning av lärobok, höjes i enlighet med förslag av nämnden från 40 till 60 kronor. De närmare bestämmelserna härför föreslås få fastställas av Kungl. Maj:t.

Utskottet, som anser de förordade förstärkningarna av nämndens resurser i olika hänseenden väl ägnade att effektivisera nämndens verksamhet, tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och har alltså icke ansett sig böra biträda det i motionen II: 460 framställda yrkandet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 460, till *Läroboksnämnden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 82 000 kronor.

49:o) **Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 198, s. 525), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

50:o) **Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 199, s. 526 och 527) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 42 100 kronor, innebärande en anslagshöjning med 16 400 kronor. Av den föreslagna anslagshöjningen avser 15 400 kronor kostnader för den gemensamma intagningsnämnden för Stor-Stockholms gymnasier.

Skolöverstyrelsen har vid anslagsberäkningen för nästa budgetår upptagit ett belopp av 7 700 kronor för den gemensamma intagningsnämnden för Stor-Stockholms gymnasier.

Enligt *departementschefen* bygger beräkningen på förutsättningen, att överenskommelse kan nås med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om en tredelning av kostnaderna. Departementschefen, som framhåller att landstingets medverkan icke synes vara att påräkna, föreslår att sammanlagt två tredjedelar av kostnaderna skall få utgå av statsmedel eller 7 700 kronor mer än vad skolöverstyrelsen föreslagit för ändamålet.

Utskottet. Enligt vad utskottet erfarit har styrelsen för Stockholms förorters samarbetsnämnd — sedan styrelsen erfarit att Stockholms läns landsting ej funnit sig berett att deltaga i kostnaderna för intagningsnämnden för Stor-Stockholms gymnasier — vid sammanträde den 25 februari 1960 beslutit att svara för den del av kostnaderna för ändamålet, som ansåges falla på förortskommunerna samt att för ändamålet utanordna 7 700 kronor.

Med hänsyn till styrelsens sålunda redovisade beslut bör statens bidrag till kostnaderna för ifrågakvarande ändamål begränsas till 7 700 kronor och förevarande anslag nedräknas med ett belopp av motsvarande storleksordning eller till (42 100 — 7 700 =) 34 400 kronor.

Då utskottet i övrigt icke har något att erinra mot medelsberäkningen under nu förevarande anslag hemställer utskottet, under åberopande av det anförda,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 34 400 kronor.

51:o) **Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 200, s. 527 och 528), vilket innebär en anslagshöjning med 20 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 400 kronor.

52:o) **Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 201, s. 528), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 95 000 kronor.

53:o) **Vissa kostnader för student- och realexamina.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 202, s. 528 och 529), vilket innebär en anslagsminskning med 39 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa kostnader för student- och realexamina* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

54:o) **Studiebidrag och stipendier.** Kungl. Maj:t har (punkt 203, s. 530—534) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 82 070 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte besluta a) att allmänt studiebidrag tills vidare icke skall utgå, b) att från och med läsåret 1960/61 grunderna för ersättning för dagliga resor mellan bostadsorten och skolorten så till vida ändras att ersättning skall utgå när resekostnaden uppgår till minst 15 kronor för månad med det belopp i fulla kronor räknat varmed kostnaden överstiger 13 kronor för månad, c) att till Studiebidrag och stipendier för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 60 070 000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 366) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 467), i vilka hemställts, att riksdagen vid sin behandling av förevarande punkt måtte I. besluta att till studiebidrag och stipendier för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 72 070 000 kronor i enlighet med vad i motionen anförts samt att allmänt studiebidrag ej må utgå under budgetåret 1960/61, ävensom II. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av studiebidrags- och stipendiegivningen till elever vid läroverk, folkhögskolor, yrkesskolor, försöksskolor och fackskolor i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 259 och II: 467.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 13 040 000 kronor, vilken höjning beror på i huvudsak automatiskt verkande faktorer.

Departementschefen har icke biträtt ett förslag av studiehjälpsnämnden om ändrade grunder för beräkning av det särskilda studiebidraget till dagliga resor mellan bostadsorten och skolorten. Ett genomförande av förslaget skulle medföra en besparing med 2 000 000 kronor, vilket nämnden räknat med vid bedömningen av anslagsbehovet för nästa budgetår.

I detta sammanhang torde även böra nämnas en resolution vid nordiska undervisningsministermötet i Oslo i februari 1959 angående stipendier och studielån för studier i annat nordiskt land, över vilken resolution studiehjälpsnämnden avgivit yttrande. Resolutionen har följande innehåll.

1. Studerande, som erhåller stipendier eller lån i hemlandet, bör kunna behålla dessa vid studieuppehåll eller skolgång i annat nordiskt land.

2. För att täcka merkostnaderna för studerande i annat nordiskt land bör vissa särskilda stipendier införas. I detta sammanhang erinras särskilt om kompletterande stipendier för folkhögskolelever.

3. Studerande, som är bosatt i annat nordiskt land, bör kunna erhålla stipendier och lån på samma villkor som detta lands egna medborgare.

Departementschefen har i detta ämne anfört följande.

Sedan budgetåret 1957/58 tillämpas i Sverige beträffande elever, som är medborgare i Danmark, Finland, Norge eller Island den principen att eleverna, vare sig de är tillfälligt hitresta för att här bedriva studier, s. k. tillresande elever, eller mera stadigvarande bosatta här, likställas med svenska elever med avseende å rätt till statlig studiehjälp. I samband med att dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet i anförande till statsrådsprotokollet den 3 januari 1957 förordade tillämpning från svensk sida av denna princip, uttalade han, att det finnes goda grunder för att räkna med full reciprocitet mellan de nordiska länderna i detta avseende. Frågan om en samnordisk studiemarknad hade nämligen varit föremål för behandling såväl inom nordiska kulturkommissionen som vid nordiska undervisningsministermötet år 1955. Någon reciprocitet har emellertid inte uppnåtts och jag vill för egen del, om nordisk enighet nu kan vinnas, inte motsätta mig att de nordiska länderna emellan de något annorlunda regler, som framgår av den förenämnda resolutionen, i stället blir tillämpliga. Huvudskillnaden blir, att s. k. tillresande elev får medföra sitt i hemlandet erhållna stipendium eller lån, om han reser till annat nordiskt land för att studera där, medan enligt den nu från svensk sida tillämpade regeln den tillresande eleven skulle få studiehjälp på samma villkor som eleverna i det land, till vilket han reser.

En övergång till det i resolutionen rekommenderade systemet torde med säkerhet medföra minskade kostnader för Sveriges del. Dessa är emellertid

inte av den storleksordning att de bör inverka på medelsberäkningen. Vid en övergång till det här ifrågasatta systemet synes vad studiehjälpsnämnden i ärendet nu anfört i huvudsak böra accepteras. Erforderliga närmare bestämmelser i ämnet torde det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag och har alltså icke funnit sig böra tillstyrka de i motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, samt I: 366 och II: 467 framställda yrkandena.

Utskottet får vidare i anslutning till Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag om övergång till ett nytt system för stipendier och studielån i annat nordiskt land än hemlandet fästa uppmärksamheten på att erforderliga närmare bestämmelser i ämnet, särskilt med avseende på begreppet »tillresande elev», så utformas att missbruk undviks.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 259 och II: 317 samt I: 366 och II: 467, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Studiebidrag och stipendier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 82 070 000 kronor;

II. att motionerna I: 366 och II: 467, i vad de avse prövning av studiebidrags- och stipendiegivningen till elever vid läroverk m. fl. läroanstalter, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

55:o) **Brevskolestipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 204, s. 534 och 535), vilket innebär en anslagshöjning med 149 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att för budgetåret 1960/61 må till brevskolestipendier utdelas högst 175 000 kronor;

b) till *Brevskolestipendier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

56:o) **Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 205, s. 535 och 536), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

Folkskoleväsendet m. m.

Vissa för skolväsendet gemensamma ändamål

57:o) **Bidrag till skolbibliotek.** Kungl. Maj:t har (punkt 206, s. 537—539) föreslagit riksdagen att till Bidrag till skolbibliotek för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 091 000 kronor, innebärande oförändrad medelsanvisning jämfört med innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte dels besluta att ändra grunderna för bidrag till skolbibliotek i enlighet med vad i motionen föreslagits, dels ock till Bidrag till skolbibliotek för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 491 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionen I: 259.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat, att skolöverstyrelsen genom beslut av Kungl. Maj:t den 28 maj 1959 anmodats att i samband med avgivande av förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 framlägga förslag till de bestämmelser om skolbiblioteksverksamheten och den sänkning av kommunandelen enligt 13 § kungörelsen 1958: 665, som erfordras vid avlösning av statsbidraget till skolbibliotek från och med den 1 juli 1960, och att överstyrelsen till åtlydnad härav — på grundval av en av särskild utredningsman företagen utredning och över denna inhämtade yttrandet — med skrivelse den 2 oktober 1959 framlagt vissa förslag till bestämmelser om skolbibliotek m. m.

I sin utredning har *skolöverstyrelsen* i första hand behandlat frågorna om dels formen för statsbidragens avlösning, dels skolbiblioteksverksamhetens bedrivande efter indragningen av det särskilda bidraget.

I sistnämnda fråga ansluter sig överstyrelsen till utredningsmannens förslag, enligt vilket i samband med de nuvarande statsbidragens avlösning upprätthållande av skolbibliotek bör bli en obligatorisk uppgift för kommunerna.

I fråga om formen för statsbidragets avlösning har utredningsmannen framlagt ett förslag, enligt vilket avlösningsförfarandet skulle genomföras genom en tilldelning till kommunerna av statsbidrag för lärartimmar till en summa motsvarande det avlösta statsbidraget. Skolöverstyrelsen anser att väsentliga fördelar ur skolbiblioteksverksamhetens synpunkt är förenade med det ifrågakvarande förslaget. Dessa fördelar står ej att vinna genom avlösning via kommunandelen. Överstyrelsen är likväl icke beredd att för närvarande föreslå utfärdande av bestämmelser för statsbidragets avlösning

på grundval av utredningsmannens förslag, då överstyrelsen anser att detta är ägnat att komplicera statsbidragssystemet. Vidare skulle svårigheter uppkomma för yrkesskolornas del, då statsbidraget för dessa skolor icke grundas på ett för den föreslagna avlöningsmetoden lämpat bidragsunderlag. Överstyrelsen befarar vidare, att vissa svårlösta ersättningsfrågor för lärarnas bibliotekstjänstgöring kan komma att aktualiseras.

Med hänsyn till bland annat de här nämnda omständigheterna har överstyrelsen funnit det lämpligast, att avlösningen av statsbidraget till skolbiblioteksverksamheten uppskjutes ett år till den 1 juli 1961. Härigenom skulle tid vinnas för ytterligare överväganden rörande metoderna för avlösningen.

Departementschefen har funnit de av skolöverstyrelsen anförda skälen för ett uppskov böra tillmätas betydelse och föreslår därför, att några åtgärder för närvarande icke vidtages för att ändra de för skolbiblioteken gällande statsbidragsbestämmelserna.

Utskottet. Liksom departementschefen anser utskottet, att avlösningen av statsbidraget till skolbibliotek bör uppskjutas ett år, varigenom tid vinnas för ytterligare överväganden rörande metoderna för avlösningen.

Beträffande motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, får utskottet erinra om vad utskottet i sitt av 1959 års riksdag godkända utlåtande nr 8 (punkten 107) anförde med anledning av motionsvis gjorda yrkanden av samma innebörd som de nu föreliggande. Utskottet framhöll, att den i motionerna föreslagna ändringen av grunderna för statsbidraget till skolbiblioteksverksamheten antingen skulle, med bibehållande av den uppnådda standarden, innebära att en större del av utgifterna för detta ändamål överflyttades från staten till kommunerna, eller medföra att medel i mindre omfattning än tidigare ställdes till bibliotekens förfogande för bokinköp. En sådan ändring fann utskottet icke önskvärd. Utskottet vidhåller den uppfattning, varåt utskottet sålunda givit uttryck, speciellt med tanke på att en omläggning av statsbidragsgivningen torde komma att ske från och med budgetåret 1961/62. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna I: 259 och II: 317 och hemställer,

a) att motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse ändrade grunder för bidrag till skolbibliotek, icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till skolbibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 091 000 kronor.

58:o) **Bidrag till anordnande av skolmåltider.** Kungl. Maj:t har (punkt 207, s. 539—545) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anordnande av skolmåltider för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 20 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte dels besluta, att statsbidrag till skolmåltidsverksamhet, som anordnas efter den 1 juli 1960, ej längre skall utgå, dels ock till Bidrag till anordnande av skolmåltider anvisa ett förslagsanslag av 15 400 000 kronor.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen I: 259.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 500 000 kronor. Av statsrådsprotokollet inhämtas i övrigt bland annat följande.

De sakkunniga för översyn av vissa statsbidrag på skolväsendets område har den 28 augusti 1958 avgivit betänkande rörande statsbidrag till anordnande av skolmåltider (SOU 1958: 37). Betänkandet, som varit föremål för sedvanlig remissbehandling, innehåller kort sammanfattat följande förslag.

Bidragsunderlaget för vanliga skolmåltider differentieras i tre olika belopp, nämligen ett för bespisningsenheter med endast en läraravdelning, ett för bespisningsenheter med två eller tre avdelningar samt ett för bespisningsenheter med mer än tre avdelningar.

I fråga om bidragsunderlagets storlek föreslås med hänsyn till antalet läraravdelningar vid bespisningsenheten följande belopp per utspisad måltid:

En läraravdelning	1 krona 20 öre
Två eller tre läraravdelningar	1 krona
Fler än tre läraravdelningar	80 öre

Enligt de sakkunniga bör bidragsunderlaget för oslofrukost bestämmas till 50 procent av bidragsunderlaget för vanlig måltid samt för måltid med gröt eller välling till 25 procent därav. Även dessa bidragsunderlag skall differentieras efter antalet läraravdelningar vid bespisningsenheten. Härigenom kommer bidragsunderlaget vid oslofrukost att utgöra 60, 50 och 40 öre samt vid måltid med gröt eller välling 30, 25 och 20 öre per måltid vid bespisningsenhet med respektive en avdelning, två eller tre avdelningar samt med mer än tre avdelningar.

Liksom för närvarande bör Kungl. Maj:t alltjämt äga befogenhet att, då synnerliga skäl föreligger, fastställa högre bidragsunderlag än som ovan angivits. Statsbidrag bör utgå till s. k. skolkökmåltider. Bidragsunderlaget bör i dessa fall genomgående utgöra 80 öre.

Det nuvarande systemet, att staten i princip skall svara för hela måltidskostnaden för främmande elever, bör tills vidare bibehållas.

De sakkunniga avvisar tanken att nu åstadkomma ett system för uttagande av ersättning från respektive elevers hemortskommuner. Frågan

anses dock böra upptagas till ny prövning, när närmare erfarenheter vunnits av den interkommunala samverkan på skolans område.

Maximibeloppet för statsbidrag för skolmåltider åt främmande elever föreslås höjt från 85 öre till 1 krona 25 öre per måltid.

Enligt de sakkunnigas mening bör garantier skapas för att bidragsunderlaget icke alltför mycket skall komma att släpa efter vid större förskjutningar i den allmänna prisnivån. För att tillgodose detta syfte föreslås, att en automatisk upp- eller nedräkning av bidragsunderlaget för vanliga skolmåltider skall ske med 5 öre, om allmänna konsumentprisindex förändras — uppåt eller nedåt — med minst 8 enheter i förhållande till läget den 1 juli 1959. Samma indexregel föreslås även i vad avser maximibeloppet för statsbidraget till skolmåltider åt främmande elever.

Vid bestämmande av det procenttal, efter vilket statsbidrag skall utgå för varje särskild kommun, skall den av allmänna statsbidragsutredningen föreslagna bidragsformeln komma till användning. Beträffande den närmare innebörden av formeln torde få hänvisas till betänkandet.

Eftersom det genomsnittliga procenttalet till följd av de nuvarande bidragsreglernas utformning undergått en successiv minskning ned till 17, skulle ett återställande av den ursprungliga kostnadsrelationen med en genomsnittlig bidragsprocent av omkring 65 medföra betydande ekonomiska konsekvenser för statsverket. De sakkunniga har därför ansett 40 procent vara en lämplig avvägning. Denna procentsats jämte övriga förslag har av de sakkunniga beräknats medföra en ökning i statsbidragskostnaderna med i runt tal 30 miljoner kronor.

Bidraget till anskaffande av inventarier för skolmåltider föreslås avskaffat.

De sakkunniga föreslår, att rekvisitionsförfarandet ändras därhän, att statsbidraget beräknas på grundval av antalet till deltagande anmälda elever och antalet bespising dagar under året. På detta sätt erhållet antal måltider skall minskas med fyra procent, motsvarande en beräknad genomsnittlig frånvaro från måltiderna.

Över betänkandet har *remissyttranden* avgivits av skolöverstyrelsen efter hörande av länskolnämnderna och de kommuner nämnderna funnit lämpligt, överstyrelsen för yrkesutbildning, socialstyrelsen, statskontoret, statistiska centralbyrån, riksräkenskapsverket, statens sakrevision, överståthållarämbetet efter hörande av stadsfullmäktige i Stockholm, samtliga länsstyrelser, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund samt Svenska landstingsförbundet.

Yttranden i vilka de sakkunnigas förslag helt eller i huvudsak tillstyrkts eller också lämnats utan erinran har avgivits av skolöverstyrelsen, länskolnämnderna, 18 länsstyrelser, landskommunernas förbund och landstingsförbundet. Två myndigheter har i sina yttranden endast berört vissa detaljfrågor. Ett 10-tal remissmyndigheter har uttalat sig i avstyrkande riktning eller på väsentliga punkter framfört avvikande förslag.

Av remissyttrandena framgår bland annat följande.

Skolöverstyrelsen finner det synnerligen angeläget, att statsbidraget till anordnande av skolmåltider snarast möjligt höjes. En alltför stor del av kostnaderna för skolmåltiderna har enligt överstyrelsen successivt, främst

med anledning av stegringen av antalet skattekronor per invånare i kommunerna, överflyttats från staten till kommunerna.

Överstyrelsen godtager i allt väsentligt de olika detaljförslagen och betonar därvid särskilt det önskvärda i att statsbidraget till skolmältider åt främmande elever höjes på sätt som de sakkunniga föreslagit.

Socialstyrelsen tar upp frågan om icke kommunerna bör åläggas skyldighet att anordna skolmältider.

Enligt styrelsens mening bör kommunerna åläggas att senast vid en tidpunkt, som med hänsyn till utbyggnaden av kommunens skolväsen är lämpligt, anordna avgiftsfria skolmältider för alla skolbarn som så önskar. Föreskriften synes i huvudsak böra avse de skolor som angivits i kungörelsen angående statsbidrag till anordnande av skolmältider.

Socialstyrelsen uttalar vidare, att dess förslag innebär, att stimulansgrunden för bidraget försvinner, vilket medför att avvägningen av statsbidraget till huvudsakliga delar får bedömas ur skatteutjämnings synpunkter och ur synpunkten av de ekonomiska konsekvenserna av bidragsgivningen för statsverket.

I huvudfrågan om den lämpliga avvägningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna är remissmyndigheternas uppfattning synnerligen växlande. Gentemot den i betänkandet konstaterade relativa försämringen av skolmältidsbidraget erinrar *statskontoret* om den utveckling till statens nackdel, som ägt rum exempelvis beträffande bidraget till kostnaderna för avlönande av lärare inom folkskoleväsendet, i vilket fall kostnaderna för inträdda lönestegringar helt får bäras av statsverket. Ämbetsverket erinrar även om 1958 års skatteutjämningskommitté, som enligt sina direktiv bland annat har att kartlägga den genom penningvärdets förändring inträdda förskjutningen i den statsbidragsmässiga kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna samt framlägga de förslag, till vilka undersökningarna kan ge anledning.

Mot bakgrunden av det aktuella läget i fråga om statens och kommunernas ekonomiska mellanhavanden har *statens sakrevision* kommit till den uppfattningen, att gällande grunder för statsbidrag till skolmältider icke bör ändras, innan säkrare hållpunkter vunnits rörande bedömandet av den framtida gestaltningen av dessa mellanhavanden genom bland annat skatteutjämningskommitténs arbete. Det synes heller icke påkallat att statsverket utökar sin andel av skolmältidskostnaderna, så länge kommunernas kompensationsbidrag i anledning av ortsavdragsreformen utgår med oförminskade belopp. Sakrevisionen förordar, att prövningen av det remitterade förslaget om ändrad fördelning mellan stat och kommun i fråga om skolmältidskostnaderna får anstå tills vidare.

Riksräkenskapsverket anser, att det rådande statsfinansiella läget talar för att en sådan generell kostnadsökning som de sakkunniga föreslagit icke bör ifrågakomma.

Svenska stadsförbundet framhåller, att den föreslagna normalbidragsprocenten är godtyckligt vald och att endast statens och icke kommunernas ekonomiska situation beaktats.

1958 års besparingsutredning framhåller, att förslaget skulle leda till väsentligt ökade statsbidragskostnader. Enligt besparingsutredningens mening bör statsbidragets framtida utformning ske med beaktande av att bidragets konstruktion stimulerar till en ekonomisering från kommunernas sida. En-

ligt utredningens mening synes vidare statsfinansiella skäl tala för att en revidering av skolmältidsbidraget i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag bör anstå tills vidare.

I ett par avseenden tillstyrker emellertid besparingsutredningen det föreliggande förslaget. Således förordas dels att bidraget till inventarier för skolmältider avskaffas, dels att de föreslagna förenklingarna i rekvisitions-sättet genomföres.

Av remissyttrandena över besparingsutredningens förslag framgår bland annat följande.

Skolöverstyrelsen uttalar, att frågan om tidpunkten för genomförande av den föreslagna revideringen av skolmältidsbidraget torde få bedömas från rent statsfinansiella utgångspunkter. Överstyrelsen understryker samtidigt vikten av att detta bidrag, som har mycket stor betydelse ur skolsociala synpunkter, återfår sitt ursprungliga realvärde.

1958 års skatteutjämningskommitté erinrar om ett uttalande av statsutskottet vid 1959 års riksdag (nr 8, s. 55) enligt vilket utskottet förväntade, att förslag i frågan med anledning av föreliggande utredningsförslag skulle föreläggas 1960 års riksdag. Detta uttalande ger enligt kommittén vid handen, huru angeläget det är, att frågan om en revision av gällande statsbidragsgrunder erhåller en snar lösning.

Svenska landskommunernas förbund finner det orimligt, att vid bedömningen av sakkunnigförslaget bortse från kommunernas ekonomiska situation och taga hänsyn endast till det statsfinansiella läget. Skolmältidsverksamheten är familjepolitiskt betingad, varför staten icke bör undandraga sig det ekonomiska ansvaret för densamma. Styrelsen motsätter sig därför bestämt besparingsutredningens förslag om att revideringen av skolmältidsbidraget tills vidare skall anstå.

Svenska stadsförbundet framhåller, att de av utredningen förordade besparingsåtgärderna endast är skenbara i så måtto, att någon total besparingseffekt icke inträder, utan att man på den proportionella kommunal-skatten överför kostnader, som rätteligen bort bestridas med den progressiva statsskatten.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

Enligt sina direktiv hade de sakkunniga i första hand att företaga en avvägning av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Om de sakkunnigas förslag genomförts från och med innevarande budgetår, skulle det ha medfört en utgiftsökning för staten med cirka 30 miljoner kronor. Det föreslagna bidragssystemet har vidare konstruerats på sådant sätt, att kommunerna automatiskt skulle kompenseras för inträffade kostnadsstegringar.

Som en följd av den föreslagna bidragskonstruktionen skulle redan under budgetåret 1960/61 de nya bidragsreglerna medföra ytterligare ökade medelsbehov jämfört med vad fallet skulle bli vid bibehållande av nuvarande bidragsregler. En överslagsmässig beräkning visar, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle ha medfört ett behov av statsbidrag med ytterligare 9 miljoner kronor för budgetåret 1960/61 utöver nyssnämnda 30 miljoner.

Vid remissbehandlingen har flera myndigheter uppehållit sig vid de avsevärda kostnadsökningar förslaget skulle medföra för statsverket och på

denna grund ställt sig avvisande till dess genomförande. Det har därvid ifrågasatts, om icke andra utgångspunkter än de sakkunniga haft borde tillmätas avgörande betydelse.

Jag finner för egen del att förutsättningar för ett genomförande av statsbidragssakkunnigas förslag icke nu föreligger.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen icke funnit förutsättningar föreligga för ett genomförande av det aktuella sakkunnigförslaget rörande statsbidrag till anordnande av skolmältider. *Utskottet* vill med anledning härav understryka, att *utskottet* finner det med hänsyn till önskvärldheten av att i detta avseende förbättra kostnadsrelationerna mellan staten och kommunerna angeläget, att Kungl. Maj:t så snart ske kan för riksdagen framlägger förslag i anslutning till utredningsförslaget.

Vidkommande motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, får *utskottet* erinra om vad *utskottet* senast vid 1959 års riksdag (utlåtande nr 8, punkten 108) anförde med anledning av motionsvis framförda yrkandena av samma innebörd som de nu föreliggande. *Utskottet* avstyrkte då bifall till motionerna dels av familjepolitiska skäl, dels ock under hänvisning till de betydande praktiska olägenheter och för skolarbetet hindrande uppbörds- och kontrollanordningar, som skulle vara förenade med det ifrågasatta avgiftssystemet. *Utskottet* vidhåller den uppfattning varåt *utskottet* sålunda givit uttryck och avstyrker bifall till motionerna I: 259 och II: 317 i vad de avser statsbidrag till anordnande av skolmältider.

Under återopande av det anförda hemställer *utskottet*,

I. att motionerna I: 259 och II: 317, såvitt de avse avskaffande av statsbidrag till skolmältider och medgivande för kommunerna att uttaga avgift för skolmältid, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till anordnande av skolmältider* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 20 500 000 kronor.

59:o) **Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmältider.** Kungl. Maj:t har (punkt 208, s. 545 och 546) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmältider* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

I detta sammanhang har *utskottet* till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå väckt motion

(II: 459), i vilken hemställts, att riksdagen vid sin behandling av statsverkspropositionen, åttonde huvudtiteln, måtte avslå under punkten 208 begärt förslagsanslag på 200 000 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att anslaget nedräknats med 150 000 kronor jämfört med innevarande budgetår.

De sakkunniga för översyn av vissa statsbidrag på skolväsendets område har i samband med sina förslag om höjningar av bidragen till skolmåltidskostnaderna förordat, att det särskilda bidraget till inventarier skall upphöra. *Departementschefen*, som icke ansett sig böra förorda den föreslagna allmänna omläggningen av bidragsgivningen till skolmåltidsverksamheten, har icke funnit skäl föreligga att nu vidtaga någon ändring i gällande grunder för bidragsgivningen för inventarier.

Utskottet, som under närmast föregående punkt uttalat, att utskottet funne det angeläget, att Kungl. Maj:t så snart ske kunde för riksdagen framlade förslag om statsbidrag till skolmåltider i anslutning till föreliggande utredningsförslag, anser sig icke under nu föreliggande förhållanden böra tillstyrka bifall till det i motionen II: 459 gjorda yrkandet.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 459, till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

60:o) **Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet.** Kungl. Maj:t har (punkt 209, s. 546—554) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 75 700 000 kronor.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Helmer Persson* och *Öhman* (I: 104) och den andra inom andra kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (II: 121), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att till *Bidrag för vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag, i enlighet med skolöverstyrelsens förslag, av 107 800 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av

herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), vari hemstälts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte dels besluta att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokaler per m² nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1960, dels ock till Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 70 900 000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Gustafsson* i Skellefteå och *Wedén* väckt motion (II: 466), vari hemstälts, att riksdagen måtte hemställa om sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse 1957: 318, att bidragsunderlaget från den 1 juli 1960 beräknas med utgångspunkt i ett grundbelopp av 850 kronor per kvadratmeter nettogolvyta, varvid dock grundbeloppet omräknas med hänsyn till dels den förändring av byggnadskostnaderna i allmänhet som inträtt under tiden från den 1 januari 1956 till den 1 januari 1960, dels de särskilda olikheter i fråga om byggnadskostnader som finns mellan skilda orter.

Beträffande motiveringen för de motionsvis framställda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 121, I: 259 och II: 466.

Under förevarande punkt har behandlats anslagsfrågorna rörande byggnadsarbeten såväl inom det allmänna skolväsendet som inom yrkesskolväsendet. Kungl. Maj:ts förslag innebär beträffande det allmänna skolväsendet en minskning med 6 900 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i denna del i huvudsak följande.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att anslaget skall höjas med 25 200 000 kronor till 107 800 000 kronor. Därav beräknas med hänsyn till den 1 juli 1959 föreliggande statsbidragsansökningar och ansökningar som inkommit eller väntas inkomma under innevarande budgetår 97,3 miljoner vara erforderliga för permanenta skollokaler — 2 miljoner till ytterligare statsbidrag inräknade. En investering av den av överstyrelsen beräknade storleken synes överstyrelsen nödvändig för att tillgodose lokalbehovet för den växande försöksskoleorganisationen. För provisoriska lokaler beräknar överstyrelsen ett medelsbehov av 10,5 miljoner kronor.

1958 års besparingsutredning har i sitt betänkande behandlat vissa frågor rörande statens kostnader för skolbyggnader och i huvudsak framlagt följande förslag.

Nuvarande bestämmelser om byggnadsbidrag till det allmänna skolväsendet och till bland annat yrkesskolväsendet bör omprövas. Därvid bör beaktas om icke de numera inträdda förändringarna på det skolbyggnadsekonomiska området bör föranleda en undersökning av de genomsnittliga byggnadskostnaderna för rationellt uppförda skolbyggnader i dagens läge och en därav eventuellt föranledd justering av grundbeloppet. Vidare bör

undersökas, om indexreglerna är lämpligt utformade samt huruvida kommunerna genom statsbidragsbestämmelserna kan stimuleras att lösa skolbespisningsproblemet med ett minimum av investeringar.

Utredningen förordar, att statsmakterna i större omfattning än hittills utarbetar långsiktiga byggnadsplaner för det statliga och statsunderstödda byggandet samt att statens byggnadsbesparingsutrednings översyn av gällande standardkrav för olika slag av offentliga byggnader så snart som möjligt genomföres. Anvisningar och föreskrifter rörande byggnadsverksamheten bör fastställas av Kungl. Maj:t.

I syfte att skapa garantier för att de byggnadsekonomiska problemen blir likformigt behandlade över hela skolbyggnadsområdet förordas att en central skolbyggnadsberedning inrättas i enlighet med vad statens byggnadsbesparingsutredning föreslagit i betänkandet Organisation och ekonomi (SOU 1957: 47). Denna beredning bör utgöra en gemensam central instans för de med skolbyggnadsfrågor sysselsatta myndigheterna och övertaga ansvaret för standardkravens utformning, granskning av enskilda byggnadsprojekt från ekonomiska och tekniska synpunkter samt allmän rådgivning. I stort sett bör skolbyggnadsberedningen få samma uppgifter som centrala sjukvårdsberedningen inom sitt område.

I de över besparingsutredningens betänkande avgivna *remissyttrandena* uttalas rörande de här berörda byggnadsfrågorna bland annat följande.

Skolöverstyrelsen erinrar om att gällande bestämmelser om statsbidrag till kostnaderna för byggnadsföretag för det allmänna skolväsendet tillämpats jämförelsevis kort tid och att tillräcklig erfarenhet för bedömning av deras verkningar således saknas. Inom överstyrelsen pågår fortlöpande sådana undersökningar som besparingsutredningen förordat rörande de genomsnittliga byggnadskostnaderna för rationellt uppförda skolbyggnader.

I frågan om skolmåltidslokalernas användning hävdar överstyrelsen, att dessa lokaler i stor utsträckning utnyttjas även för andra skoländamål än skolmåltidsverksamhet, bland annat som gymnastikrum och samlingssalar. Då de därjämte kan utnyttjas även för andra ändamål än skoländamål, är det enligt skolöverstyrelsens mening ej motiverat att vad beträffar statsbidrag sätta dessa lokaler i en särställning som skulle kräva vissa undantagsbestämmelser.

Skolöverstyrelsen anser det ej nödvändigt eller önskvärt, att anvisningarna angående byggnadsföretag för skolväsendet fastställas av Kungl. Maj:t. Överstyrelsen kan vidare inte förorda en utökning av antalet inom skolans område verksamma statsorgan genom inrättande av en fristående central skolbyggnadsberedning, då detta skulle komma att motverka förenklingssträvandena.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har intet att erinra mot förslaget, att byggnadsbesparingsutredningen verkställer en översyn av gällande standardkrav och att Kungl. Maj:t utfärdar anvisningar och föreskrifter. Där emot anser överstyrelsen, att de senaste årens erfarenheter närmast talar för ett avstyrkande av förslaget om en särskild beredning.

Byggnadsstyrelsen tillstyrker, att en central skolbyggnadsberedning inrättas och framhåller att en översyn av gällande standardkrav för det offentliga byggandet, bland annat avseende skolbyggnader, pågår genom styrelsens försorg.

Statens organisationsnämnd anser, att den nuvarande splittringen i vad

avser handläggningen av skolbyggnadsärendena kan betyda, att möjligheter till rationalisering finns. En överflyttning av arbetsuppgifterna till byggnadsstyrelsen bör enligt nämndens mening prövas.

Svenska landskommunernas förbund framhåller, att de statliga investeringsbidragen numera för de allra flesta kommuner inte är av den storleksordningen, att statsbidragsreglerna kan ha någon större effekt ur besparingsfrämjande synpunkt. Kommunerna har minst lika stort intresse som staten av att byggnadskostnaderna begränsas. Det viktigaste är enligt styrelsens mening, att kommunerna lämnas anvisningar om hur ett ekonomiskt byggande kan ske inom ramen för de standardkrav, som de statliga tillsynsmyndigheterna anser sig böra uppställa.

Förslaget att inrätta en central skolbyggnadsberedning bör enligt styrelsens mening förverkligas.

Inte heller *Svenska stadsförbundet* har något att erinra mot inrättande av en dylik beredning.

Departementschefen erinrar om att en utförlig redovisning för vad som hänt på skolbyggnadsverksamhetens område i fjol lämnades riksdagen i propositionen nr 82. I anslutning härtill rekommenderade statsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1959: 128 vissa ytterligare åtgärder, vilka enligt utskottets mening borde prövas. Dessa vore föremål för överväganden inom ecklesiastikdepartementet och skolöverstyrelsen. Departementschefen vore med hänsyn härtill inte nu beredd att föreslå några särskilda åtgärder i anledning av vad besparingsutredningen förordat i fråga om besparings- och rationaliseringsåtgärder beträffande skolbyggnadsverksamheten utan angav sig ämna i annat sammanhang återkomma härtill.

Beträffande medelsbehovet har departementschefen meddelat, att utöver de beräknade reguljära investeringsramarna för innevarande budgetår såsom beredskapsåtgärd för att trygga full sysselsättning inom byggnadsfacket medel anvisats till statsbidrag för byggnadsarbeten till en sammanlagd total investeringskostnad av 100 miljoner kronor inom det allmänna skolväsendet och 40 miljoner kronor inom yrkesskolväsendet.

De extra investeringsramarna hade helt tagits i anspråk genom beslut av Kungl. Maj:t och hade sålunda möjliggjort ett särskilt omfattande skolbyggnande innevarande vinter. Den ökade anslagsbelastning, som följde av dessa beredskapsarbeten, hade för innevarande budgetår beräknats till sammanlagt 27,5 miljoner kronor. Under ytterligare två budgetår kunde anslagen beräknas belastas av kostnader för detta ökade byggande.

Vid bedömningen av anslagsbehovet för 1960/61 lämnade departementschefen den sysselsättningspolitiska aspekten helt å sido. Visserligen föreläge ett stort nybyggnadsbehov, men trots detta ansåge departementschefen sig i rådande statsfinansiella läge icke kunna föreslå någon reell höjning av anslagen. Med hänsyn dels till sättet för utbetalning av statsbidrag och det stora antal byggnadsföretag, för vilka statsbidrag beviljades innevarande budgetår, dels till omfattningen av det redovisade byggnadsbehovet under 1960/61 ansåge departementschefen å andra sidan inte heller att någon

minskning av anslagen borde komma i fråga utan räknade med en i det allra närmaste oförändrad sammanlagd medelsanvisning under anslagen till det allmänna skolväsendet och till yrkesskolväsendet. Till det förra borde således statsbidrag få beviljas till en sammanlagd kostnad av 130 miljoner kronor för permanenta och 30 miljoner kronor för provisoriska anläggningar ävensom till byggnadsföretag inom yrkesskolväsendet till en kostnad av 40 miljoner kronor för permanenta skolbyggnader och elevhem samt 10 miljoner kronor för provisoriska byggnader.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen i rådande statsfinansiella läge icke ansett sig kunna föreslå någon reell höjning av anslagen till skolbyggnadsverksamheten utan räknar med en i det allra närmaste oförändrad sammanlagd medelsanvisning under anslagen till det allmänna skolväsendet och yrkesskolväsendet, varvid förslaget för det allmänna skolväsendets del innebär en minskning med 6 900 000 kronor och för yrkesskolväsendets del en höjning med 7 000 000 kronor.

Såvitt utskottet kan bedöma, kommer den hastigt växande enhetsskoleorganisationen att inom de närmaste åren medföra ett mycket stort antal ansökningar om statsbidrag till uppförande av högstadieskolor. Med hänsyn härtill och till den på många håll alltjämt rådande allvarliga lokalsituationen hade det enligt utskottets mening varit önskvärt, att investeringsramarna för den reguljära skolbyggnadsverksamheten hade kunnat avsevärt vidgas. Utskottet, som dock icke är berett tillstyrka bifall till motionerna I: 104 och II: 121, utgår ifrån att så snart detta befinnes möjligt, anslagstilldelningen för skolbyggen kommer att ökas.

I syfte att nedbringa statens kostnader för skolbyggnader har i motionerna I: 259 och II: 317 yrkats, att bidragsunderlagets grundbelopp per kvadratmeter nettogolvyta skulle bestämmas till 750 kronor i stället för som nu 900 kronor, varvid här förevarande anslag beräknas kunna minskas med 4 800 000 kronor för nästa budgetår. I motionen II: 466 har föreslagits, att nyssnämnda grundbelopp per kvadratmeter nettogolvyta skulle bestämmas till 850 kronor, dock med omräkning av detta grundbelopp med hänsyn till vissa närmare angivna särskilda förhållanden.

Utskottet, som anser att ett bifall till motionsyrkandena endast skulle medföra ytterligare ökning av kommunernas andel av skolbyggnadskostnaderna, avstyrker bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, samt II: 466.

1958 års besparingsutredning har bland annat, i syfte att skapa garantier för att de byggnadsekonomiska problemen bleve likformigt behandlade över hela skolbyggnadsområdet, förordat att en central skolbyggnadsberedning skulle inrättas. Departementschefen har icke föreslagit några särskilda åtgärder i anledning av vad besparingsutredningen sålunda ifrågasatt. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att utskottet i sitt utlåtande

1959: 128 (s. 19) uttalat, att en åtgärd, som enligt utskottets mening lämpligen borde tagas under övervägande av Kungl. Maj:t, vore att undersöka, om fördelar skulle stå att vinna av att till skolöverstyrelsen knyta en på skolbyggnadsområdet erfaren byggnadstekniker. Utskottet har den uppfattningen, att om en sådan byggnadstekniker kunde erhållas, den föreslagna fristående skolbyggnadsberedningen icke vore erforderlig.

Vad departementschefen i övrigt anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga och i vad de avse bidragsunderlagets grundbelopp, samt motionen II: 466 icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 104 och II: 121 samt I: 259 och II: 317, sistnämnda båda motioner i vad de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 75 700 000 kronor.

61:o) **Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 210, s. 554—556), vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må för budgetåret 1960/61 bevilja statsbidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet med ett sammanlagt belopp av högst 4 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

Folkskoleväsendet

62:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 211, s. 556—566) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändrade grunder för beräkning av allmänt driftbidrag till obligatoriska skolor, att tillämpas från och med

redovisningsåret 1960/61, dels ock till Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 720 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson* (I: 28) och den andra inom andra kammaren av fröken *Vinge m. fl.* (II: 34), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till en enskild skola för estniska barn i Göteborg, anordnad enligt skolöverstyrelsens förslag, för budgetåret 1960/61 bevilja ett anslag på 10 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Ranmark m. fl.* (I: 108) och den andra inom andra kammaren av fröken *Olsson m. fl.* (II: 123), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i enlighet med skolöverstyrelsens förslag bevilja stiftelsen Kristoffer-skolan ett statsbidrag för år 1960/61 med 20 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte dels besluta att tillhandahållande av fri undervisningsmateriel icke skall vara obligatoriskt för skoldistriktet, dels besluta att från och med läsåret 1960/61 vid beräkning av det i anslaget till Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m. ingående lärarlönebidraget hänsyn icke skall tagas till avlösta bidrag och avdragsbeloppet sålunda fastställas till, i hyresgrupp 1 960 kronor, i hyresgrupp 2 1 200 kronor, i hyresgrupp 3 1 380 kronor, i hyresgrupp 4 1 620 kronor och i hyresgrupp 5 1 850 kronor per statsbidragsberättigande lärartjänst, dels ock till Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 701 000 000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå väckt motion (II: 458), vari hemställts, att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, åttonde huvudtiteln, måtte besluta att med hänvisning till kommunernas möjligheter att i ökad utsträckning tillhandahålla de fria läroböckerna som lån i stället för som gåva minska det av Kungl. Maj:t äskade anslaget under förevarande punkt med 5 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 34, II: 123, I: 259 och II: 458.

Kungl. Maj:ts förslag avseende medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1960/61 innebär en anslagshöjning med i avrundat tal 20 000 000 kronor. Ökningen betingas — utom av automatiska utgiftsför-

ändringar — av följande förslag, nämligen 1) utbyte av högst sex ordinarie adjunks- och ämneslärartjänster vid inbyggd realskollinje mot s. k. utbytestjänster, 2) höjning av anslaget till korrespondensrealskolan i Björkviks kommun med 30 000 kronor, 3) höjning av statsbidraget till lärarlöner vid redan statsbidragsberättigade svenska skolor i utlandet med 25 000 kronor samt 4) anvisande av medel för statsbidrag till kostnaderna för ATP-avgifter och kompensation för höjda folkpensionsavgifter med i runt tal 20 000 000 kronor.

Beträffande de automatiska utgiftsförändringarna i avseende på lärarlönebidraget framgår, att departementschefen efter att från länskolnämnderna ha infordrat uppgifter om storleken av det rekviderade statsbidraget för redovisningsåret 1958/59 räknat med ett i stort sett oförändrat anslagsbehov för budgetåret 1960/61.

I övrigt avser Kungl. Maj:ts förslag ändrade grunder för beräkning av allmänt driftbidrag till obligatoriska skolor med anledning av den av 1959 års riksdag beslutade avlösningen från och med den 1 juli 1960 av det under femte huvudtiteln uppförda särskilda anslaget till Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor. Med inräknande av kompensation för detta bidrag, 110 kronor, erhålles följande kommunandelar för lärarlönebidraget, nämligen 450 kronor för hyresgrupp 1, 690 kronor för hyresgrupp 2, 870 kronor för hyresgrupp 3, 1 110 kronor för hyresgrupp 4 och 1 340 kronor för hyresgrupp 5. Då kompensationen för det indragna bidraget första gången skall utgå för tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1961, skall de nya kommunandelarna tillämpas från och med slutregleringen av lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1960/61.

Skolöverstyrelsens förslag om att dels statsbidrag skall införas för anordnande av frivillig undervisning i instrumentalmusik och solosång samt i körsång på försöksskolans högstadium enligt samma bestämmelser som nu gäller för anordnande av dylik undervisning vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor med en beräknad kostnad av 695 000 kronor, dels statsbidrag skall utgå till stiftelsen Kristofferskolan med 20 000 kronor har *departementschefen* icke biträtt.

Statskontoret har här anfört följande.

Statskontoret kan icke biträda förslaget om anordnande av statsbidragsberättigande frivillig undervisning i instrumentalmusik och solosång samt körsång inom försöksskolans högstadium.

I fråga om förslaget om bidrag till Kristofferskolan erinrar statskontoret om ett tidigare utlåtande i frågan enligt vilket ett inordnande av sagda skola i det statsunderstödda undervisningsväsendet icke borde övervägas, innan erfarenheter vunnits rörande de slutliga utbildningsresultaten.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har departementschefen icke biträtt det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget, att statsbidrag skall införas för anordnande av frivillig undervisning i instrumentalmusik och solosång samt i körsång på försöksskolans högstadium enligt samma bestämmelser som nu gäller för anordnande av dylik undervisning vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor.

Utskottet vill med anledning härav framhålla, att utskottet finner det vara synnerligen angeläget, att försöksskolans högstadium i förevarande avseende jämföras med allmänna läroverk och högre kommunala skolor. Utskottet förväntar, att Kungl. Maj:t upptager detta spörsmål till förnyat bedömande och för nästa års riksdag framlägger förslag i ämnet. Utskottet föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet i förevarande fråga sålunda anför.

Emot departementschefens under denna punkt i övrigt gjorda uttalanden och framlagda förslag har utskottet icke funnit anledning till annan erinran än vad av det följande framgår.

I motionerna I: 259 och II: 317 har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte besluta att tillhandahållande av fria läroböcker icke skall vara obligatoriskt för kommunerna och att till följd härav kommunandelen per statsbidragsberättigande lärartjänst genomgående höjes med 400 kronor, vilket beräknas medföra en minskning i anslagsbehovet med 19 miljoner kronor för budgetåret 1960/61. Enligt det i motionen II: 458 framlagda förslaget bör, eftersom kommunerna har möjligheter att tillhandahålla de fria läroböckerna som lån i stället för som gåva, anslaget under förevarande punkt kunna minskas med 5 miljoner kronor.

Utskottet får med anledning av motionerna I: 259 och II: 317 anför, att utskottet icke är berett att — såsom i motionerna påyrkats — tillstyrka avskaffande av systemet med fria läroböcker och i samband därmed indragande av hela det kompensationsbelopp, vartill kommunerna förklarats berättigade som ersättning för vissa bidragsbortfall. En sådan åtgärd som den i motionerna föreslagna skulle enligt utskottets mening medföra stora nackdelar för både föräldrar och kommuner.

Icke heller har utskottet ansett sig böra på i motionen II: 458 anförda grunder och utan föregående utredning i ämnet tillstyrka bifall till det i denna motion framställda yrkandet.

Vidkommande motionerna I: 108 och II: 123 får utskottet framhålla, att utskottet senast år 1959 i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 123, punkt 13) uttalade, att det utmärkande för Kristofferskolan vore dess karaktär av pedagogiskt experiment och att det enligt utskottets mening vore värdefullt, att dylika experiment påginge samtidigt med försöksverksamheten i de allmänna skolorna. Utskottet betonade vidare, att skolans existens medförde besparingar för såväl stat som kommun. Utskottet fann

därför vissa skäl i och för sig tala för att skolan erhöle bidrag av statsmedel för sin verksamhet.

Kristofferskolans verksamhet finansieras nästan uteslutande på privat väg. Då kostnaderna för verksamheten är omfattande och då såsom utskottet tidigare framhållit denna verksamhet medför besparingar för både stat och kommun, finner utskottet skäligt, att staten lämnar skolan bidrag i viss utsträckning. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna I: 108 och II: 123, innebärande att Kristofferskolan för budgetåret 1960/61 tillerkännes ett statsbidrag av 20 000 kronor. Någon uppräknig av det till 720 miljoner kronor avrundade anslaget under förevarande punkt torde på grund av den ståndpunkt utskottet sålunda intagit icke vara erforderlig.

Med anledning av motionerna I: 28 och II: 34 får utskottet anföra följande. Enligt vad utskottet inhämtat har Göteborgs allmänna skolstyrelse beslutat att jämlikt 15 § folkskolestadgan godkänna den av estniska kommittén planerade estniska skolan i Göteborg som enskild skola. Till första årskursen finns 26 elever anmälda. Vid upprättandet av skolan kommer den timplan, som tillämpas av estniska skolan i Stockholm och som godkändes av skolöverstyrelsen 1955, att användas. Kursplanen förutsättes vara den för rikets folkskolor fastställda undervisningsplanen med de smärre modifikationer, som undervisningen i estniska ämnen medför.

Utskottet, som icke är övertygat om lämpligheten av att för barn till estniska föräldrar, som redan vistats i Sverige under lång tid och som i många fall är svenska medborgare, anordna speciell skolundervisning, avstyrker bifall till motionerna I: 28 och II: 34.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse obligatoriskt tillhandahållande av fri undervisningsmateriel, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 108 och II: 123, besluta, att ur förevarande anslag skall för budgetåret 1960/61 utgå statsbidrag till Kristofferskolan i Stockholm i enlighet med vad utskottet förordat;

III. att motionerna I: 28 och II: 34 icke må av riksdagen bifallas;

IV. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 259 och II: 317 samt II: 458, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna av departementschefen förordade ändrade grunder

för beräkning av allmänt driftbidrag till obligatoriska skolor, att tillämpas från och med redovisningsåret 1960/61;

V. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 259 och II: 317 samt II: 458, samtliga motioner såvitt de avse medelsanvisningen, till *Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 720 000 000 kronor;

VI. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande frivillig musikundervisning på försöksskolans högstadium.

63:o) **Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag.** Kungl. Maj:t har (punkt 212, s. 566—568) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 900 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till *Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 900 000 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 259.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 1 360 000 kronor, varav 10 000 kronor avses för en höjning av ramen för extra försökskostnadsbidrag till 50 000 kronor och resten för en automatisk uppräknings av det regelmässiga försökskostnadsbidraget.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Med anledning av motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, får utskottet framhålla, att enär försökskostnadsbidragen utgår som kompen- sation för de ökade kostnaderna på högstadiet, de kommuner, som kan komma i fråga för bidrag under nästa budgetår, redan tidigare erhållit medgivande att bedriva försöksverksamhet och att därvid komma i åtnju- tande av de särskilda för försökskommuner gällande statsbidragen. På grund härav avstyrker utskottet bifall till motionerna.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu

är i fråga, till *Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 900 000 kronor.

64:o) **Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 213, s. 568), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

65:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem.** Kungl. Maj:t har (punkt 214, s. 568—572) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen föreslagna grunder för statsbidrag till driften av skolor vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem, att tillämpas tills vidare från och med redovisningsåret 1960/61, dels ock till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 635 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär — utöver en anslagsminskning med 19 000 kronor — en ändring från och med den 1 juli 1960 av statsbidragsbestämmelserna för skolorna vid sjukvårdsanstalter och barnhem, så att samma schematiska bidragsgrunder, som enligt kungörelsen 1958: 665 gäller för det obligatoriska skolväsendet, också skall tillämpas vid här avsedda skolor vid sjukvårdsanstalter och barnhem. Samtidigt bör de särskilda bestämmelserna om statsbidrag till avlönande av sjukhuslärarinna upphöra att gälla. För ovannämnda ändamål torde medel från och med budgetåret 1961/62 böra beräknas under anslaget *Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m.*

Skolöverstyrelsen har i särskild skrivelse den 17 oktober 1959 framlagt förslag rörande undervisning av sjuka barn, innebärande att det skulle skapas en allmän rätt för kommuner och andra huvudmän att erhålla statsbidrag till kostnaderna för undervisning av elever, vilka på grund av lyte, sjukdom eller liknande omständigheter ej kan delta i vanlig skolorundervisning. Genomförandet av förslaget har av överstyrelsen beräknats medföra en kostnadsökning med 2 000 000 kronor från och med budgetåret 1961/62.

Departementschefen har i rådande läge inte funnit det möjligt att föreslå, att förslaget framlägges för riksdagen.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt om dels ändrade grunder för statsbidrag till driften av skolor vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem, dels medelstildelning för nästa budgetår.

Med anledning av det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget rörande undervisning av sjuka barn, som departementschefen icke nu funnit möjligt förelägga riksdagen, vill utskottet anföra följande.

Enligt skolöverstyrelsens förslag skulle för kommuner och andra huvudmän skapas allmän rätt att erhålla statsbidrag till kostnaderna för undervisning av elever, vilka på grund av lyte, sjukdom eller liknande omständigheter ej kan deltaga i vanlig skolundervisning. Utskottet anser, att det vore riktigt om även föräldrarna för framtiden kunde påräkna statsbidrag för kostnaderna för undervisning av sjuka barn, särskilt de kroniskt sjuka barnen. Utskottet vill därvid framhålla, att eftersom staten normalt har utgifter för varje svenskt barns skolgång, även de kroniskt sjuka och handikappade barnen borde vara berättigade till samhällets hjälp för undervisning.

Utskottet finner det önskvärt, att Kungl. Maj:t med intresse följer denna fråga och, eventuellt efter förnyad utredning, för riksdagen framlägger förslag i ämnet.

Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört, samt hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen föreslagna grunder för statsbidrag till driften av skolor vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem, att tillämpas tills vidare från och med redovisningsåret 1960/61;

b) till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 635 000 kronor;

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande undervisning av sjuka barn.

66:o) **Folkskolor m. m.: Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 215, s. 572 och 573), vilket innebär en anslagshöjning med 70 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

67:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 216, s. 573), vilket innebär en anslagsminskning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

68:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar.** Kungl. Maj:t har (punkt 217, s. 573—575) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 48 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte dels besluta, att statsbidrag till anordnande av skolskjutsar skall utgå med 70 procent av verkliga kostnaderna, från och med redovisningsåret 1960/61, dels ock till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande torde få hänvisas till motionen I: 259.

Kungl. Maj:ts förslag innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels en anslagshöjning med 3 000 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Bidraget utgår med 80 procent av kommunens verkliga kostnad för skolskjutsar, under förutsättning att skolvägen är i fråga om elever i årskurserna 1—3 minst 3 kilometer och i fråga om övriga elever minst 4 kilometer. För självskjuts, d. v. s. skjuts med fordon, som framföres av eleven själv, utgår statsbidrag med 80 procent av en kostnad, vilken för varje dag, som eleven besökt skolan, må utgöra högst 50 öre, om skolvägen är längre än 7 kilometer, och eljest högst 40 öre.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och har alltså icke funnit sig böra biträda det i motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandena.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, utgår statsbidrag till självskjuts med 80 procent av en kostnad, vilken för varje dag, som eleven besökt skolan, må utgöra högst 50 öre, om skolvägen är längre än 7 kilo-

meter, och eljest högst 40 öre. Då bidraget sedan år 1947 utgår med oförändrat belopp, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t låter närmare undersöka, huruvida bidraget till självskjutsar numera kan anses vara riktigt avvägt. Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer förty,

a) att motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse ändrade statsbidragsbestämmelser för skolskjutsar, icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 48 000 000 kronor;

c) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i fråga om självskjuts.

69:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 218, s. 575), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

70:o) **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 219, s. 575 och 576), vilket innebär en anslagsminskning med 75 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

71:o) **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 220, s. 576 och 577), vilket innebär en anslagsminskning med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

72:o) **Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 221, s. 577 och 578), vilket innebär en anslagsminskning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

73:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 222, s. 578), vilket innebär en anslagshöjning med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 52 400 kronor.

74:o) **Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 223, s. 579 och 580), vilket innebär en anslagsminskning med 40 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

75:o) **Resestipendier åt lärare vid folkskolor m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 224, s. 580 och 581), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid folkskolor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 63 000 kronor.

76:o) **Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 225, s. 581), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

77:o) **Bidrag till vissa särskilda skoländamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 226, s. 581—584), vilket innebär en anslagsminskning med 14 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa särskilda skoländamål* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 336 000 kronor.

Folkhögskolor

78:o) **Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 230, s. 589—591) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 695 000 kronor.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehått dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Robert Johansson m. fl.* (I: 177) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Luttra *m. fl.* (II: 191), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 812 000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Källqvist* och *Edström* (I: 178) och den andra inom andra kammaren av herr *Hammar m. fl.* (II: 197), i vilka hemställts, dels att riksdagen beslutar att under budgetåret 1960/61 statsbidrag må utgå till ytterligare en folkhögskola utöver de av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagna, dels att riksdagen för budgetåret 1960/61 under riksstatens åttonde huvudtitel punkt 230, Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor, må anvisa ett förslagsanslag av 16 812 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 191 och II: 197.

Kungl. Maj:ts förslag innebär — utöver automatiska utgiftsökningar om 785 000 kronor — att anslaget höjes med 117 000 kronor, motsvarande bidragskostnaderna för en ny folkhögskola.

Skolöverstyrelsen hade ansett sig böra föreslå, att statsbidrag skulle utgå till fyra nya folkhögskolor, två nya filialskolor för ungdom över 18 år och fyra nya filialskolor för ungdom i åldern 16—18 år.

Statskontoret ville icke motsätta sig, att medel beräknades för ytterligare två skolor men kunde icke tillstyrka medel för inrättande av ytterligare filialskolor.

Departementschefen har i detta sammanhang anfört följande.

Beträffande frågan om anvisande av medel för inrättande av filialskolor vill jag erinra om att det jämlikt beslut vid 1957 års riksdag (prop. 146; SU 173; Rskr 387) ankommer på Kungl. Maj:t att från fall till fall pröva

uppkommande frågor om anordnande av dylika skolor. Därest riksdagen inte har någon erinran däremot torde detsamma få gälla beträffande frågor om inrättande av ungdomsfilialskolor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och har intet att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat.

I motionerna I: 177 och II: 191 samt I: 178 och II: 197 har föreslagits, att statsbidrag måtte utgå till ytterligare en folkhögskola. Utskottet finner det i och för sig önskvärt, att statsbidrag kunde utgå till nystartade folkhögskolor något tidigare än vad som nu är fallet. I förevarande statsfinansiella läge anser sig utskottet dock icke böra tillstyrka bifall till motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 177 och II: 191 samt I: 178 och II: 197, till *Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 695 000 kronor.

79:o) **Folkhögskolor: Byggnadsbidrag.** Kungl. Maj:t har (punkt 231, s. 591 och 592) föreslagit riksdagen att till *Folkhögskolor: Byggnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor, innebärande oförändrad medelstildelning jämfört med innevarande budgetår.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Thorsten Larsson* och *Nils Theodor Larsson* (I: 371) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Stenkyrka *m. fl.* (II: 468), vari hemställt, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte till *Folkhögskolor: Byggnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen II: 468.

Det i motionerna I: 371 och II: 468 framställda förslaget överensstämmer med skolöverstyrelsens förslag, som departementschefen förklarat sig icke vara beredd förorda.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och har icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 371 och II: 468 gjorda yrkandet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 371 och II: 468, till *Folk-*

högsolor: *Byggnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

80:o) **Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 232, s. 592 och 593), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 43 000 kronor.

81:o) **Folkhögskolor: Utbildning av lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 233, s. 593), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Utbildning av lärare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

Specialskolor m. m.

82:o) **Skolor för blinda: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 234, s. 594—598), vilket innebär en anslagshöjning med 262 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för skolorna för blinda, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	825 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	24 600
3. Avlöningar till personal vid tillfälliga anpassningskurser för nyblinda, <i>förslagsvis</i> ..	140 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 420 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	367 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	45 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 823 000

b) till *Skolor för blinda: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 823 000 kronor.

83:o) **Skolor för blinda: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 235, s. 598—602), vilket innebär en anslagsminskning med 89 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för blinda: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 715 700 kronor.

84:o) **Skolor för döva: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 237, s. 603—607), vilket innebär en anslagshöjning med 201 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för skolorna för döva, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 014 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	81 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 141 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	700 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	83 100
Summa kronor	5 020 000

b) till *Skolor för döva: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 020 000 kronor.

85:o) **Skolor för döva: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 238, s. 608), vilket innebär en anslagsminskning med 31 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för döva: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 652 300 kronor.

86:o) **Skolor för döva: Engångsanskaffning av utrustning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 239, s. 608—610), vilket innebär en anslagshöjning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för döva: Engångsanskaffning av utrustning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

87:o) **Bidrag till vissa skolor och skolhem för döva barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 240, s. 610—613), vilket innebär en anslagsminskning med 12 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa skolor och skolhem för döva barn* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 517 000 kronor.

88:o) **Bidrag till kulturell verksamhet bland döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 241, s. 613), vilket innebär en anslagshöjning med 1 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kulturell verksamhet bland döva* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 11 500 kronor.

89:o) **Bidrag till hörselfrämjandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 242, s. 614), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hörselfrämjandet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 64 000 kronor.

90:o) **Resor för blind- och dövskoleelever jämte ledsagare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 243, s. 614 och 615), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resor för blind- och dövskoleelever jämte ledsagare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

91:o) **Arvoden åt blivande lärare för blind- och döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 244, s. 615—617), vilket innebär en anslagshöjning med 124 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arvoden åt blivande lärare för blind- och döva* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 254 000 kronor.

92:o) **Kurser för personal m. fl. vid skolor för blind- och döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 245, s. 617 och 618), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för personal m. fl. vid skolor för blind- och döva* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 32 000 kronor.

Yrkesundervisningen

93:o) **Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 263, s. 671) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 7 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen vid sin behandling av förevarande punkt måtte a) besluta att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokalerna per m² nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1960 samt b) till Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 38 500 000 kronor.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden torde få hänvisas till motionen I: 259.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Departementschefen har (punkt 209, s. 553) till byggnader inom yrkeskolväsendet räknat med investeringsramar av 40 000 000 kronor för permanenta skolbyggnader och elevhem samt 10 000 000 kronor för provisoriska byggnader, med rätt för Kungl. Maj:t att göra av omständigheterna påkallade jämkningar i fördelningen mellan nu ifrågakvarande investeringsområde och till byggnadsföretag inom det allmänna skolväsendet ävensom mellan permanenta och provisoriska anläggningar. I enlighet med överstyrelsens för yrkesutbildning förslag har departementschefen också under nu ifrågakvarande anslag beräknat ett belopp av 13 000 000 kronor till första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel.

Utskottet. Under åberopande av vad utskottet tidigare (punkt 60, s. 63 och 64) anfört angående bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag under här förevarande punkt och avstyrker bifall till de i motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandena.

Då utskottet icke heller har något att erinra mot vad departementschefen i detta sammanhang anfört och föreslagit hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse bidragsunderlagets storlek, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor.

Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

94:o) **Bidrag till folkbibliotek.** Kungl. Maj:t har (punkt 272, s. 678—680) föreslagit riksdagen att till Bidrag till folkbibliotek för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 455 800 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte dels hemställa hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte utfärda författningsändringar enligt de i motionerna föreslagna grunderna, att gälla från och med den 1 juli 1960, dels till Bidrag till folkbibliotek för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 055 800 kronor.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionen I: 259.

Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt innebär en anslagshöjning med 281 100 kronor, varvid för anslagsposten Folk-, studiecirkel-, sjukhus-, truppförbands- och sjömansbibliotek beräknas en automatisk ökning med 300 000 kronor med anledning av beräknad höjning av lokala biblioteksanslag och för anslagsposten Resekostnadsersättning och traktamente vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek beräknas en höjning med 1 100 kronor, varjämte delposten Rationaliseringsundersökning vid folkbiblioteken utgår.

Utskottet, som tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, finner sig icke böra biträda det i motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandet.

Utskottet hemställer förty,

a) att motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse författningsändringar, icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 455 800 kronor.

95:o) **Bidrag till föreläsningsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 273, s. 680—682), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till föreläsningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 955 000 kronor.

96:o) **Resekostnadsersättning åt föreläsare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 274, s. 682 och 683), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resekostnadsersättning åt föreläsare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

97:o) **Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 275, s. 683 och 684) föreslagit riksdagen att till detta ändamål anvisa ett anslag av 204 000 kronor, vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Tage Johanson m. fl.* (I: 182) och den andra inom andra kammaren av herr *Forsberg m. fl.* (II: 203), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att antalet bidrag för heltidsanställda bildningskonsulenter utökas från nuvarande tio till elva, att anslaget till ifrågavarande tjänster således ökas från föreslagna 69 000 till 75 900 kronor och att totalsumman under rubriken »Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet» följaktligen uppräknas från 204 000 till 210 900 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 182.

Det i *motionerna I: 182* och *II: 203* framställda yrkandet överensstämmer med ett av skolöverstyrelsen framlagt men av departementschefen icke biträtt förslag om att bidrag måtte utgå till ytterligare en heltidsanställd bildningskonsulent, nämligen den i Jönköpings län.

Utskottet får med anledning av motionerna I: 182 och II: 203 erinra om att utskottet i sitt av 1959 års riksdag godkända utlåtande (nr 114, punkten 6) i samband med hemställan om avslag på ett då motionsvis framställt yrkande av samma innebörd som det nu föreliggande, förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle taga frågan om bidrag till ytterligare en heltidstjänst som bildningskonsulent under förnyat övervägande. Utskottet, som icke är berett att ansluta sig till vad i motionerna I: 182 och II: 203 föreslagits, förväntar emellertid att Kungl. Maj:t skall finna möjlighet att för nästa års riksdag framlägga förslag i ärendet.

Utskottet tillstyrker, att förevarande anslag för budgetåret 1960/61 uppföres med av Kungl. Maj:ts äskat belopp.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 182 och II: 203, till *Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 204 000 kronor.

98:o) **Bidrag till studieförbund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 276, s. 685 och 686), vilket innebär en anslagshöjning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 2 545 000 kronor.

99:o) **Bidrag till studiecirkelverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 277, s. 687—689), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

100:o) **Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 278, s. 689 och 690), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 227 000 kronor.

101:o) **Bidrag till verksamheten vid hemgårdar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 279, s. 690—693), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till verksamheten vid hemgårdar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 300 000 kronor.

102:o) **Utbildning av ungdomsledare.** Kungl. Maj:t har (punkt 280, s. 693—696) föreslagit riksdagen att till Utbildning av ungdomsledare för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 353 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte 1) besluta att statsbidrag icke skall utgå för utbildning av ungdomsledare för politiska organisationer, 2) till Utbildning av ungdomsledare för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 239 000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nyström m. fl.* (I: 376) och den andra inom andra kammaren av herr *Lindahl m. fl.* (II: 462), vari hemställts, att riksdagen i princip måtte ge sin anslutning till att bidrag till ungdomsorganisationernas specialledarutbildning från och med budgetåret 1961/62 må utgå efter grunder som angives i statsverkspropositionens åttonde huvudtiteln, samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t förordar att medel för nämnda specialledarutbildning anvisas i 1961 års statsverksproposition.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 259 och I: 376.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor, vilket belopp enligt departementschefens förslag bör läggas till anslagsposten för regionala och centrala kurser för ungdomsledare, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på förslag av skolöverstyrelsen medgiva att en del av beloppet må disponeras för utbildningsverksamhet i annan form, om så prövas vara av väsentlig betydelse för främjande av det med anslaget avsedda syftet.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Skolöverstyrelsens planeringskommitté har konstaterat, att det nuvarande stödet åt ungdomsledarutbildning endast i mycket begränsad utsträckning tillgodoser behovet av specialledarskolning. Behovet av specialledare är gemensamt för samtliga organisationer. Idrottsrörelsen behöver ledare för en mängd specialidrotter, scoutrörelsen och friluftorganisationerna behöver lägerledare och idrottsledare, jordbrukarungdomen ledare för odlingsverksamhet, de religiösa ungdomsrörelserna, nykterhetsungdomen och en rad andra organisationer har stort behov av specialledare i t. ex. sång, musik och dramatik. Samtliga ungdomsrörelser behöver särskilt utbildade ledare för sin organiserade gruppverksamhet.

Den ökade aktivitet, som de olika anslagen till ungdomens förenings- och fritidsverksamhet medfört, har enligt organisationernas mening sin grund i

de aktiva grupparbetsformerna. Dessa förutsätter god tillgång på ledare med specialkunskaper i olika ämnen. För att tillgodose detta behov bör som komplement till de allmänna ungdomsledarkurserna bidrag utgå till specialkurser för lokalt verksamma ledare.

Kurserna bör helt inriktas på de lokalt arbetande ledarna och ha till uppgift att ge instruktioner och övning i olika praktiska ämnen. Metodiska anvisningar för ifrågavarande ämnen bör även meddelas.

Skolöverstyrelsen, som anser, att inom det nu starkt differentierade ungdomsarbetet finns ett påtagligt behov av ett stort antal specialutbildade ledare, tillstyrker det framlagda förslaget och föreslår, att under en särskild anslagspost, benämnd Bidrag till specialkurser för ungdomsledare, för budgetåret 1960/61 anvisas ett belopp av 378 000 kronor.

Departementschefen har icke biträtt detta förslag i annan mån än som framgår av departementschefens i det föregående redovisade uttalande.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag och avstyrker följaktligen bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga.

Vidkommande de i motionerna I: 376 och II: 464 framförda yrkandena får utskottet anföra, att vissa skäl i och för sig talar för ökat stöd till specialledarskolningen. Utskottet anser sig likväl icke böra förorda, att ifrågavarande utbildning för nästa budgetår tillgodoses i vidare mån än som kan följa av departementschefens ovannämnda uttalande och är icke heller berett att tillstyrka principbeslut i frågan för kommande budgetår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Utbildning av ungdomsledare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 353 000 kronor;

II. att motionerna I: 376 och II: 462 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

103:o) **Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 281, s. 696—698) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte avslå förslaget om anslag till Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet för budgetåret 1960/61 om 3 400 000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nyström m. fl.* (I: 375) och den andra inom andra kammaren av herr *Lindahl m. fl.* (II: 461), i vilka hemställts,

att riksdagen måtte besluta att åldern för deltagare i fritidsgrupper, för vilka statsbidrag kan utgå, från och med budgetåret 1960/61 sänkes från för närvarande 12 år till 10 år;

att riksdagen måtte besluta att skolöverstyrelsen av äskat belopp under budgetåret 1960/61 får använda högst 35 000 kronor för främjande av försöksverksamhet och undersökningar rörande ungdomens fritidsverksamhet.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 259 och I: 375.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor, betingad av anslagsbelastningen för budgetåret 1958/59.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att åldern för deltagare i fritidsgrupper, för vilka statsbidrag kan utgå, från och med budgetåret 1960/61 sänkes från för närvarande 12 år till 10 år. Överstyrelsen uppskattar det med anledning av den föreslagna ålderssänkningen ökade medelsbehovet till cirka 250 000 kronor.

Överstyrelsen hemställer vidare, att av äskat belopp få använda högst 35 000 kronor för främjande av försöksverksamhet och undersökningar rörande ungdomens fritidsverksamhet.

Departementschefen har icke ansett sig kunna tillstyrka dessa överstyrelsens förslag.

Utskottet. I motionerna I: 259 och II: 317 har under förevarande punkt hemställts om avslag på förslaget om anslag till ungdomens fritidsverksamhet. Utskottet vill med anledning härav erinra om att utskottet vid upprepade tillfällen och senast vid 1959 års riksdag (utl. nr 114, punkt 2) i anledning av motioner av liknande innebörd uttalat, att det för utskottet framstode som synnerligen önskvärt, att denna verksamhet, särskilt i dagens läge med bland annat tilltagande ungdomsfylleri och växande fritidsproblem, finge fortgå och utvecklas, även om en översyn av bidragsgivningen befundes lämpligen böra företagas. Utskottet vidhåller den ståndpunkt som utskottet tidigare intagit i ärendet och avstyrker alltså bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga.

Vidkommande motionerna I: 375 och II: 461 får utskottet framhålla, att utskottet finner goda skäl tala för en sänkning av minimiåldern för deltagare i fritidsgrupper, för vilka statsbidrag kan utgå, från 12 till 10 år. Med hänsyn till det statsfinansiella läget får utskottet emellertid avstyrka bifall till motionsyrkandet härom. Utskottet har av samma skäl icke funnit sig böra tillstyrka yrkandet i samma motioner i vad det avser medel för främjande av försöksverksamhet och undersökningar rörande ungdomens fritidsverksamhet.

Under återopande av vad sålunda anförts och med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor;

II. att motionerna I: 375 och II: 461 icke må av riksdagen bifallas.

104:o) **Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer.** Kungl. Maj:t har (punkt 282, s. 698 och 699) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 674 500 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hedblom m. fl.* (I: 183) och den andra inom andra kammaren av herr *Antonsson m. fl.* (II: 224), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte besluta 1) att inrätta en instruktörstjänst för Sveriges ungdomsorganisationers landsråd och att härför anvisa 17 800 kronor motsvarande hela det bidragsunderlag inklusive rese- och traktamentskostnader, vilket för närvarande ligger till grund för anslag till instruktörer inom ungdomsorganisationerna, samt 2) att med anledning härav under punkt 282: Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer i nämnda huvudtitel anvisa ett förslagsanslag av 692 300 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte a) besluta att statsbidrag icke skall utgå till instruktörsverksamhet vid politiska organisationer, b) till Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 588 500 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 183 och I: 259.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 100 500 kronor, beroende på en ökning av antalet instruktörer från 40 till 47.

Enligt *skolöverstyrelsens* förslag skulle antalet instruktörsbidrag böra höjas från 40 till 72, varav ett bidrag avsetts för ungdomsorganisationernas landsråd.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag och avstyrker bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga.

Vidkommande motionerna I: 183 och II: 224 får utskottet framhålla följande. Utskottet, som icke är berett att förorda den höjning av förevarande anslag, varom förslag framställts i motionerna, får erinra därom, att fördelningen av instruktörsbidragen på de olika ungdomsorganisationerna ankommer på Kungl. Maj:t efter förslag av skolöverstyrelsen. Utskottet har för sin del intet att erinra mot att inom ramen för tillgängliga medel därvid även Sveriges ungdomsorganisationers landsråd kommer i åtnjutande av ett instruktörsbidrag, under förutsättning att de i landsrådet ingående organisationerna stödjer en dylik anordning. Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna, vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer förty,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 259 och II: 317 samt I: 183 och II: 224, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 674 500 kronor;

II. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 183 och II: 224, i vad de avse instruktörsbidrag till Sveriges ungdomsorganisationers landsråd, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

105:o) **Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 283, s. 699—701), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 860 000 kronor.

106:o) **Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 284, s. 701—704) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 554 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Erik Svedberg m. fl.* (I: 164) och den andra inom andra kammaren av herr *Engkvist m. fl.* (II: 216), i vilka hemställts, att riksdagen måtte för åttonde huvudtiteln under punkten *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* i grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. fl. bevilja ett från 400 000 till 450 000 kronor förhöjt anslag;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 365) och den andra inom andra kammaren av herr

Rimmerfors m. fl. (II: 445), i vilka hemställts, att grundbidragen till nykterhetsrörelsen måtte höjas med 60 000 kronor till 460 000 kronor för budgetåret 1960/61;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sunne m. fl.* (I: 378) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors m. fl.* (II: 469), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att antalet instruktörer i alkoholfrågan, placerade inom nykterhetsrörelsen eller med denna samverkande organisationer, för budgetåret 1960/61 ökas med tre, från 25 till 28, och att anslaget på denna punkt uppräknas med 43 050 kronor till 412 150 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 216, II: 445 och II: 469.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, vilken skall disponeras till i första hand ökade insatser för nykterhetsfrämjande åtgärder för barn och ungdom ävensom till upplysningsverksamhet på arbetsplatser.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en ökning av anslaget med 680 750 kronor. Därav skulle 220 000 kronor föras till grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. fl. och 110 550 kronor till bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan. Av överstyrelsens framställning framgår att anslagsposten för grundbidrag 1954 fastställdes till 291 000 kronor och 1956 höjdes till 306 000 kronor och 1958 till 400 000 kronor. De nämnda höjningarna har motiverats med att organisationerna ökat sitt medlemsantal och med att en ny organisation ansetts berättigad till grundbidrag. Härtill borde emellertid läggas, att grundbidragets realvärde med hänsyn till löne- och kostnadsökningar betydligt minskats sedan 1954. En höjning syntes därför påkallad, redan om man ville behålla anslaget vid dess tidigare effektivitet och ännu mera om man ville öka densamma.

För budgetåret 1960/61 har nykterhetsorganisationerna under olika motiveringar begärt en sammanlagd höjning av grundbidragen med 460 000 kronor till 860 000 kronor, alltså mer än fördubbling.

I frågan om bidrag till instruktörer har skolöverstyrelsen föreslagit en ökning av antalet instruktörer från 25 till 28.

Nyssnämnda förslag har *departementschefen* icke ansett sig kunna tillstyrka.

Utskottet får med anledning av motionerna I: 164 och II: 216 samt I: 365 och II: 445 framhålla följande. Bidragsgivningen under förevarande anslag syftar till att ge nykterhetsorganisationerna ekonomisk hjälp för dels bättre medlemsvård, grundbidrag, dels ock en intensifierad utåtriktad upplysnings- och propagandaverksamhet, s. k. speciella bidrag. Kungl. Maj:t har för nästkommande budgetår funnit det möjligt att förstärka den senare

bidragsformen med 100 000 kronor, medan för grundbidragen beräknats oförändrat anslagsbelopp. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning, att en höjning även av grundbidragen vore en angelägen åtgärd, anser sig dock — i rådande statsfinansiella läge — icke böra tillstyrka bifall till vad i motionerna I: 164 och II: 216 samt I: 365 och II: 445 föreslagits.

Av samma skäl får utskottet avstyrka bifall till det i motionerna I: 378 och II: 469 gjorda yrkandet, vilket överensstämmer med av skolöverstyrelsen framlagt förslag om en ökning av antalet instruktörsbidrag.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 164 och II: 216, I: 365 och II: 445 samt I: 378 och II: 469, till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 554 000 kronor.

107:o) **Bidrag till svenska nykterhetsfrämjandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 285, s. 704), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska nykterhetsfrämjandet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

108:o) **Studiehjälpnsämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 286, s. 705—707), vilket innebär en anslagshöjning med 6 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för studiehjälpnsämnden, att tillämpas från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	82 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 700
6. Ersättningar till granskningsmän, <i>förslagsvis</i>	31 000
<u>Summa kronor</u>	<u>167 000</u>

b) till *Studiehjälpnsämnden: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 167 000 kronor.

109:o) **Studiehjälpnämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 287, s. 707 och 708), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Studiehjälpnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 kronor.

110:o) **Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 288, s. 708), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 155 000 kronor.

111:o) **Statens biografbyrå: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 289, s. 708 och 709), vilket innebär en anslagshöjning med 7 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	105 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	71 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 100
	Summa kronor 199 500

b) till *Statens biografbyrå: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 199 500 kronor.

112:o) **Statens biografbyrå: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 290, s. 709), vilket innebär en anslagshöjning med 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens biografbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

113:o) **Bidrag till barnfilmkommittén.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 291, s. 709 och 710), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till barnfilmkommittén* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

Gymnastiska centralinstitutet

114:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 292, s. 711—714) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga av departementschefen angiven ändring av personalförteckningen för gymnastiska centralinstitutet, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 562 100 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Allard m. fl.* väckt motion (II: 345), i vilken hemställts att riksdagen måtte besluta en utökning av examinationen vid gymnastiska centralinstitutet i enlighet med ett inom ecklesiastikdepartementet utarbetat förslag samt för budgetåret 1960/61 utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit anvisa 58 000 kronor till avlöningar, 2 500 kronor till omkostnader, 1 700 kronor till materiel, 2 500 kronor till särskild undervisning och 300 000 kronor till engångskostnader för ombyggnad av vissa lokalutrymmen.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 22 700 kronor. Av detta belopp avses 7 600 kronor skola redovisas som en ny, förslagsvis be-tecknad anslagspost till Arvoden m. m. vid särskild undervisning i idrott och gymnastik. På motsvarande sätt föreslås under omkostnadsanslaget redovisat ett belopp av 10 700 kronor såsom en likaledes förslagsvis be-tecknad anslagspost till Lokaler m. m. för särskild undervisning i idrott och gymnastik. Båda dessa poster ersätter ett för innevarande budgetår under rubriken Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m. uppfört obetecknat anslag av 18 300 kronor.

I övrigt innebär Kungl. Maj:ts förslag bland annat inrättande av en personlig, icke tidsbestämd docenttjänst i Ae 24 för innehavaren av den nuvarande docenturen i fysiologi, särskilt arbetsfysiologi i samma lönegrad,

medicine kandidaten Per Olof Åstrand. Vid bifall till förslaget bör den nuvarande docenttjänsten indragas. Anordningen medför sålunda icke någon kostnadsökning.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Med anledning av vad i motionen II: 345 påyrkats får utskottet anföra följande.

Enligt för utskottet tillgängliga uppgifter har i en den 21 juli 1958 till ecklesiastikdepartementet överlämnad sakkunnigpromemoria föreslagits en ökning av den årliga intagningen av studerande vid gymnastiska centralinstitutet från för närvarande ungefär 70 till 84. De årliga kostnaderna för genomförandet av den ökade intagningen på två budgetår har i promemorian beräknats till sammanlagt i runda tal 59 000 kronor under det första och 156 000 kronor under det andra budgetåret samt berör samtliga institutets anslag. Engångskostnaderna för utökad föreläsningssal, anordnande av skrivsal och utökade mässutrymmen m. m. har uppskattats till 280 000 kronor.

I sitt senaste betänkande »Forskningens villkor och behov» har 1955 års universitetsutredning för sin del rekommenderat att gymnastiska centralinstitutets intagningskapacitet skulle ökas till ungefär 100 studerande. Departementschefen framhåller härom i propositionen 1960:119 angående riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor att den av utredningen förordade utbyggnaden bör genomföras i den takt som de ekonomiska möjligheterna medger.

Motionärernas förslag tar sikte på en utökning av intagningskapaciteten till 84 studerande eller lika många som enligt förstnämnda sakkunnigförslag. Kostnaderna för avlöningar m. m. i anledning av den ökade intagningen, vilka kostnader enbart hänför sig till budgetåret 1960/61, uppgår enligt motionärerna till sammanlagt 64 700 kronor vartill kommer engångskostnader om tillhoppa 300 000 kronor.

Tendensen mot en för varje år alltmera stegrad brist på utbildade gymnastiklärare är enligt utskottets mening oroande. Utskottet vill för att belysa denna brist blott peka på att enligt senaste uppgifter för läsåret 1958/59 på gymnasiet samt i realskolan och motsvarande stadier cirka 10 procent av antalet veckotimmar i gymnastik bestredes av lärare utan gymnastiklärarutbildning. Detta förhållande synes desto mera beklagligt som under de senaste åren ett allt större antal kvalificerade sökande, av vilka huvudparten studenter, enligt tillgängliga uppgifter måst avvisas.

Utöver angelägenheten av att häva gymnastiklärarbristen talar också allmänna utbildningsskäl enligt utskottets mening för att en ökning av intagningskapaciteten vid institutet snarast bör vidtagas.

Med hänsyn till vad som tidigare redovisats rörande de senast gjorda

beräkningarna av den önskvärda storleken av den framtida intagningskapaciteten, till vilka beräkningar riksdagen i annat sammanhang synes få anledning taga närmare ställning, samt till att tillgängliga kostnadskalkyler torde böra ytterligare prövas av Kungl. Maj:t är utskottet icke berett att trots sin nyss redovisade principiella inställning tillstyrka bifall till motionen II: 345.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 345,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för gymnastiska centralinstitutet, som föranledes av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	181 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	271 800
4. Arvoden m. m. vid särskild undervisning i idrott och gymnastik, <i>förslagsvis</i>	7 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	71 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 000
Summa kronor	562 100

c) till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 562 100 kronor.

115:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 293, s. 714 och 715), vilket innebär en anslagshöjning med 11 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 169 800 kronor.

116:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 294, s. 715), vilket innebär an-

visande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

117:o) **Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 295, s. 716 och 717), vilket innebär en anslagsminskning med 31 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

118:o) **Bidrag till nämnden för svensk språkvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 296, s. 718), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

119:o) **Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 297, s. 718 och 719) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor.

Departementschefen har hemställt om bemyndigande för Kungl. Maj:t att i fortsättningen meddela beslut om de olika förvaltningsanslagens disposition.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag om en ökning av förevarande förslagsanslag med 10 000 kronor och har icke heller något att erinra mot att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

120:o) **Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 298, s. 719—722), vilket innebär en anslagshöjning med 550 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 600 000 kronor.

121:o) **Humanistisk forskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 299, s. 723) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor, vilket är 150 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Departementschefen har hemställt om bemyndigande för Kungl. Maj:t att — liksom nu är fallet — bestämma storleken av det belopp, som av anslaget bör ställas till forskningsrådets förfogande för bestridande av rådets förvaltningskostnader.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag om en ökning av förevarande reservationsanslag med 150 000 kronor och har heller icke något att erinra mot att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet.

Utskottet hemställer förty,
att riksdagen må till *Humanistisk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor.

122:o) **Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 300, s. 723), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

123:o) **Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 301, s. 724) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 160 000 kronor, vilket innebär en anslagsökning med 250 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 259) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund m. fl.* (II: 317), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte

vid sin behandling av förevarande punkt till Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning för nästa budgetår anvisa ett reservationsanslag av 910 000 kronor.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen I: 259.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och har alltså icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 160 000 kronor.

124:o) **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 302, s. 724 och 725), vilket innebär en anslagshöjning med 1 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 131 800 kronor.

125:o) **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 303, s. 726—728), vilket innebär en anslagshöjning med 550 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 650 000 kronor.

126:o) **Atomforskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 304, s. 728—730) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 740 000 kronor, vilket är 500 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Departementschefen har hemställt om bemyndigande för Kungl. Maj:t att — liksom nu är fallet — bestämma storleken av det belopp, som av anslaget bör ställas till forskningsrådets förfogande för bestridande av förvaltningskostnaderna för statens råd för atomforskning.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag om en ökning av förevarande anslag med 500 000 kronor och har icke heller något att erinra mot att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Atomforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 740 000 kronor.

127:o) **Europeiskt samarbete inom kärnforskningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 305, s. 730—732), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

128:o) **Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 306, s. 732), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

129:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 307, s. 732—735), vilket innebär en anslagshöjning med 30 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för flyg- och navalmedicinska nämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 000
2. Ersättning till tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	80 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	365 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	60 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 300
	Summa kronor 516 800

b) till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 516 800 kronor.

130:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 308, s. 735), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

131:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 309, s. 736), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

132:o) **Särskilda forskartjänster.** Kungl. Maj:t har (punkt 310, s. 736—738) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven personalförteckning för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels godkänna av departementschefen angiven stat för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Särskilda forskartjänster för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 884 400 kronor.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag avser — förutom automatiska utgiftsförändringar — inrättande av sammanlagt sju särskilda forskartjänster utöver de 24 tjänster som för innevarande budgetår finnes inrättade. Av de nya tjänsterna bör enligt förslaget en reserveras för medicinsk forskning, tre för naturvetenskaplig forskning, två för atomforskning och en för samhällsforskning, med rätt för Kungl. Maj:t att inom ramen för det sammanlagda antalet forskartjänster besluta om jämkning i fördelningen mellan de olika forskningsområdena.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Personalförteckning

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ae 19

Lönegrad

31 forskare ..... Ae 24;

b) godkänna följande stat för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	734 700	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	132 300	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	<u>14 700</u>	881 700

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	300	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	<u>2 400</u>	2 700
	Summa kronor	884 400

c) till *Särskilda forskartjänster* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 884 400 kronor.

133:o) **Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 311, s. 738 och 739), vilket innebär en anslagshöjning med 11 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 243 000 kronor.

134:o) **Bidrag till oceanografiska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 312, s. 739 och 740), vilket innebär en anslagshöjning med 7 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till oceanografiska institutet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 149 600 kronor.

135:o) **Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 313, s. 740 och 741), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

136:o) **Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.** Kungl. Maj:t har (punkt 314, s. 741—745) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 020 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 5 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman* (I: 267) och den andra inom andra kammaren av herr *Arvidson* (II: 323), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att ersättningen till författare för utlåning av deras verk genom bibliotek skall utgå med fem öre per utlånad volym, motsvarande en höjning av anslaget med 600 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman* (I: 268) och den andra inom andra kammaren av herr *Arvidson m. fl.* (II: 324), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i enlighet med äskande från styrelsen för Sveriges författarfond för budgetåret 1960/61 anslå 200 000 kronor i form av förslagsanslag att, räknat efter ett öre per utlånad volym, utgå till översättare för utlåning av deras verk genom bibliotek;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Osvald* (I: 464) och den andra inom andra kammaren av herrar *Arvidson* och *Munktel* (II: 325), i vilka hemställts, att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t begära utredning om ersättning åt läroboksförfattare för utlåning av deras verk genom skolorna.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 323, II: 324 och II: 325.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Detta förslagsanslag är uppfört på riksstaten sedan budgetåret 1954/55. Ur anslaget utgår ersättning åt de svenska författarna för utlåningen genom landsbibliotek, statsunderstödda folkbibliotek samt skolbibliotek av enligt gällande auktorrättsliga lagstiftning rättsskyddade verk av svensk författare. Enligt gällande grunder utgår ersättningen med ett sammanlagt belopp, motsvarande tre öre för varje hemlån och tolv öre per volym av det totala antalet referensböcker som på en gång är i bruk inom här ifrågasvarande bibliotek. Av nämnda tre öre per hemlån och tolv öre per referensexemplar tillfaller i regel två öre respektive åtta öre vederbörande författare, medan återstoden i huvudsak går till gemensamma ändamål för de svenska författarna, främst understöd och pensioner. Sedan det sammanlagda belopp

som skall utgå ur anslaget fastställts, skall beloppet avsättas till en särskild diversemedelsfond, benämnd Sveriges författarfond. Fonden förvaltas av statskontoret, medan de till fonden avsatta medlen disponeras av ett särskilt organ, styrelsen för Sveriges författarfond.

Styrelsen för Sveriges författarfond har föreslagit att anslaget för nästa budgetår höjes med 885 000 kronor till 1 900 000 kronor. Av höjningen avser 200 000 kronor ett förslag om särskild ersättning för utlåning av översatta verk, 600 000 kronor ett förslag om höjning av biblioteksersättningen från tre till fem öre, 80 000 kronor ett förslag om höjning av ersättningen för referensböcker från 12 till 20 öre samt 5 000 kronor automatisk utgiftstegring på grund av beräknat ökat utnyttjande av referensböcker.

Departementschefen har i rådande läge icke funnit det möjligt att inrymma andra utgiftsökningar än sådana, som är av automatisk karaktär.

Utskottet får med anledning av de ånyo framställda förslagen om en höjning av biblioteksersättningen — denna gång från tre till fem öre — samt en särskild biblioteksersättning för översatta verk framhålla följande.

Starka skäl talar enligt utskottets mening för att dessa förslag i möjligaste mån tillgodoses. Utskottet, som likväl icke nu är berett att förorda de i motionerna I: 267 och II: 323 samt I: 268 och II: 324 framförda yrkandena, förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t i samband med de allmänna övervägandena om fortsatt ökat statligt stöd åt de kulturskapande grupperna upptager ifrågavarande spörsmål till förnyad prövning.

Vidkommande härefter motionerna I: 464 och II: 325 finner sig utskottet icke böra tillstyrka det däri framförda förslaget att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära utredning om ersättning åt läroboksförfattare för utlåning av deras verk genom skolorna.

Då utskottet icke har något att erinra mot att anslaget i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppräknas med 5 000 kronor får utskottet, under åberopande av det anförda, hemställa,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 267 och II: 323, till *Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 020 000 kronor;

b) att motionerna I: 268 och II: 324 icke må av riksdagen bifallas;

c) att motionerna I: 464 och II: 325 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

137:o) **Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 315, s. 745), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

138:o) **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 316, s. 745), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

139:o) **Statens konstråd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 317, s. 745 och 746), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens konstråd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 14 800 kronor.

140:o) **Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 318, s. 746 och 747), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

141:o) **Teaterrådet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 319, s. 747), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Teaterrådet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

142:o) **Bidrag till samfundet De nio.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 320, s. 747), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

Diverse

143:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 321, s. 748), vilket innebär beträffande det förstnämnda anslaget en höjning med 12 000 kronor, beträffande det andra anslaget en höjning med 4 146 000 kronor, beträffande det tredje anslaget en höjning med 289 000 kronor och beträffande det sista anslaget en höjning med 209 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 41 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 19 169 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 2 031 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 573 000 kronor.

144:o) **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 322, s. 748), vilket innebär en anslagsminskning med 3 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 22 100 kronor.

145:o) **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 323, s. 749 och 750), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

146:o) **Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 324, s. 750), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

147:o) **Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 325, s. 750), vilket innebär en anslagsminskning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

148:o) **Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 326, s. 750 och 751), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

149:o) **Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 327, s. 751—753), vilket innebär en anslagshöjning med 40 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 415 000 kronor.

150:o) **Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 328, s. 753—755), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kronor.

151:o) **Avsättning till svensk-finska kulturfonden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 329, s. 755), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avsättning till svensk-finska kulturfonden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 2 500 000 kronor.

152:o) **Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco.** Kungl. Maj:t har (punkt 330, s. 755—758) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 013 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Möller m. fl.* (I: 265) och den andra inom andra kammaren av herr *Antonsson m. fl.* (II: 321), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till täckande av kostnader för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt för budgetåret 1960/61 anvisa ett belopp av 78 000 kronor inom förslagsanslaget **Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco.**

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen I: 265.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, varvid för årsbidrag till Unesco beräknats 20 000 kronor mindre än för innevarande budgetår eller 835 000 kronor, för Sveriges deltagande i generalförsamlingens sammanträde år 1960 30 000 kronor samt för deltagande i sammanträden med Unescos styrelse och för svensk medverkan i Östern-Västernprojektet, till bestridande av kostnaderna för deltagande i av Unesco anordnade internationella konferenser och till kostnaderna för svenska Unesco-rådets verksamhet oförändrade belopp om respektive 30 000, 20 000 och 98 000 kronor.

Svenska Unescorådet hade till en ny anslagspost, **Kostnader för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt**, föreslagit en medelstillsdelning av 78 000 kronor och därvid anfört bland annat följande.

Vid sammanträde i New Delhi 1956 beslöt Unescos generalkonferens att som ett särskilt 10-årsprojekt vidtaga åtgärder för att få till stånd dels ökade ömsesidiga kunskaper om förhållandena i Österlandet (Asien och Nordostafrika) och Västerlandet (Europa och Amerika), dels ökad ömsesidig förståelse för livsformer och kulturvärden i dessa områden. Projektet har erhållit den svenska benämningen Östern-Västernprojektet. I början av 1958 tillsatte svenska Unescorådet en rådgivande kommitté, under ordförandeskap av professorn Hilding Eek, med uppgift att inledningsvis utreda och föreslå lämpliga riktlinjer för Sveriges medverkan i projektet. Kommittén har nu uppdragit riktlinjer för Sveriges medverkan i projektet. Enligt dessa riktlinjer skall till en början litteratur och annat material om Asien införskaffas och sammanställas, varjämte förteckningar över experter, föreläsare, föreningar och institutioner, som kan väntas medverka i projektet, skall upprättas. Vidare skall för olika av projektet berörda kategorier anordnas föreläsningar, seminarier, kontaktkonferenser och studieresor. Därjämte skall förutsättningarna för ett vidgat forskarutbyte med Asien utredas. Den publik, som man framför allt avser att vända sig till, utgöres av lärare och studerande vid universitet och högskolor, läroverkslärare, bibliotekarie, journalister m. fl.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Med anledning av motionerna I: 265 och II: 321 får utskottet framhålla följande. Enligt vad utskottet erfarit har svenska Unescorådet för innevarande budgetår hos Kungl. Maj:t anhållit om att av den i staten för rådet upptagna anslagsposten 2. Deltagande i sammanträden med Unescos styrelse m. m. högst 20 000 kronor finge användas för bestridande av kostnader med anledning av Sveriges medverkan i nämnda styrelse samt att av anslagsposten i övrigt minst 10 000 kronor finge disponeras för bestridande av kostnader för den svenska insatsen i Östern-Västernprojektet, vilken framställning Kungl. Maj:t bifallit. Utskottet förutsätter, att motsvarande uppdelning kan göras av den för budgetåret 1960/61 föreslagna medelsanvisningen till samma ändamål. Vid sådant förhållande avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 265 och II: 321.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 265 och II: 321, till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 013 000 kronor.

153:o) **Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** Kungl. Maj:t har (punkt 331, s. 758) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Spångberg* väckt motion (II: 71), i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att bidrag av allmänna medel för femte internationella kongressen för genealogi och heraldik i Stockholm år 1960 icke måtte lämnas.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår. Sammanlagt har bidrag äskats för sju kongresser med 412 000 kronor.

Utskottet. Beträffande det i motionen II: 71 framställda förslaget får utskottet erinra därom att utskottet vid fjolårets riksdag (utl. 1959: 8, punkt 207) i anledning av ett då motionsvis gjort yrkande av samma innebörd som det nu föreliggande uttalade, att utskottet delade den restriktiva inställning Kungl. Maj:t visat vid anslagsberäkningen under förevarande rubrik i förhållande till äskade bidrag. Utskottet framhöll härjämte att på grund av det allmänna ekonomiska läget borde enligt utskottets mening försiktighet i görligaste mån iakttagas vid medelsanvisningen från anslaget.

Utskottet vidhåller den uppfattning, varåt utskottet sålunda givit uttryck. Då det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om anslagets disposition, finner utskottet, att motionen icke bör till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor;

b) att motionen II: 71 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

154:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 332, s. 759), vilket innebär en anslagshöjning med 320 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 770 000 kronor.

155:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 333, s. 759), vilket innebär en anslagsminskning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kronor.

156:o) **Tidigare behandlade frågor.** De avsnitt, om vilka utskottet tidigare avgivit utlåtanden, finnes förtecknade i vid detta utlåtande fogad bilaga (*Bilaga 1*), vilket utskottet härmed får för riksdagen

meddela.

157:o) **Uppskjutna frågor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen under de punkter, som angives i vid detta utlåtande fogad bilaga (*Bilaga 2*) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 6 maj 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Thun, Holmqvist, fru Wallentheim, herrar Bertil Petersson, Herbert Larsson, Edström, Sundin, Kaijser och Thorsten Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Thapper, Persson i Växjö, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, fröken Elmén, fröken Olsson, herr Blidfors, fröken Karlsson, herrar Andreasson, Bohman, Larsson i Hedenäset, fröken Vinge och herr Helén.

Tidigare behandlade frågor

Punkt i 8:e huvud- titeln	Avsnitt respektive anslagsrubrik	Utskotts- utlåtande nr
3—20		
22—32	Arkiv, bibliotek och museer	
34—37		
39—47	Kyrkliga ändamål	40
48—55		
57	Akademier m. m.	
61 och 62		
65—80		
83—138	Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.	63
140		
162 och 163	Skolöverstyrelsen	48
172—175	Lärarhögskolan i Malmö	55
248—262		
264—266	Yrkesundervisningen	
268—271		77

Uppskjutna frågor

Punkt i 8:e huvudtiteln	Avsnitt respektive anslagsrubrik
21	Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna
33	Bidrag till musikhistoriska museet
38	1. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar. 2. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader
	Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:
56	Avlöningar
58	Undervisningsmateriel m. m.
59	Stipendier m. m.
	Musikaliska akademien med musikhögskolan:
60	Avlöningar
63	Stipendier m. m.
64	Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg
81	Göteborgs universitet: Avlöningar m. m.
82	Stockholms universitet: Avlöningar m. m.
139	Naturstipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter
149	Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler Chalmers tekniska högskola:
156	Inredning och utrustning av nya lokaler
157	Ökad intagning av studerande
164	Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.
	Statens försökskola i Linköping:
165	Avlöningar
166	Omkostnader
182	Statens skolköksseminarium:
	Avlöningar
	Omkostnader
	Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala
	Bidrag till seminariet för huslig utbildning i Umeå
	Bidrag till Göteborgs skolköksseminarium
	Bidrag till vissa handarbetsseminarier
	Vissa åtgärder beträffande lärarutbildningen på det husliga området
	Nomadskolor:
227	Avlöningar
228	Omkostnader
229	Fortsättningskolundervisning för nomadbarn
236	Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda
	Överstyrelsen för yrkesutbildning:
247	Avlöningar
267	Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen

Reservationer

1) vid *punkten 12* (Chalmers tekniska högskola: Avlöningar)

a) av herr *Boman*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herr *Bohman* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet på de i motionerna I: 27 och II: 35 anförda skälen bort tillstyrka inrättande av en professur i vägbyggnad vid Chalmers tekniska högskola, dock med hänsyn till tillsättningsprocedurens längd först från och med den 1 juli 1961, varvid emellertid tillsättningsförfarandet bör få påbörjas redan under 1960, samt att på grund härav utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 27 och II: 35, besluta att från och med den 1 juli 1961 inrätta en professur i vägbyggnad vid Chalmers tekniska högskola, varvid kostnaderna för professuren skola avräknas mot automobilskattemedlen;»

b) av herr *Andreasson*.

2) vid *punkten 31* (Vidareutbildning av folkskollärare)

a) av herrar *Boman*, *Axel Johannes Andersson*, *Edström*, *Sundin*, *Thors-ten Larsson*, *Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén*, herr *Larsson* i Hedenäset, fröken *Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 28, som börjar med »I anledning» och slutar med »gjorda yrkandet», bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner liksom skolöverstyrelsen, att eftersom det torde föreligga behov av vidareutbildade folkskollärare även i kristendomskunskap, det vore önskvärt, att vid sidan av den nuvarande akademiska utbildningen skolöverstyrelsen finge möjlighet att anordna terminskurs även i detta ämne. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna I: 26 och II: 31, såvitt nu är i fråga.»

dels ock att utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 26 och II: 31, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför;t»

b) av herrar *Kaijser*, *Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 28, som börjar med »Av den» och slutar med »denna punkt», bort ha följande lydelse:

»Med anledning av vad i motionerna I: 259 och II: 317 under förevarande punkt anförts får utskottet framhålla, att utskottet delar uppfatt-

ningen, att tillgången på akademiskt utbildade lärare i humanistiska ämnen redan nu är så stort, att behoven i stort kan sägas vara täckta och att under de närmaste åren tillgången sannolikt kommer att vara större än efterfrågan. Utskottet har därför funnit, att vidareutbildningskurserna för folkskollärare i vad de avser humanistiska ämnen bör begränsas till att avse endast högst två kurser och att anslaget under förevarande punkt därför bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag reduceras med ett belopp av 470 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Vidareutbildning av folkskollärare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 530 000 kronor.»

3) vid *punkten 38* (Kurser för lärare m. fl.) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 31, som börjar med »Utskottet biträder» och slutar med »framställda yrkandet», bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar den i motionerna I: 259 och II: 317 framförda uppfattningen, att bidraget under förevarande punkt med hänsyn till det statsfinansiella läget i ett par avseenden bör beskäras, så att medelsanvisningen till orienteringskurser och till kurser för utbildande av personal för skolmåltidsverksamheten minskas med 50 000 kronor för vartdera ändamålet. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Kurser för lärare m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 441 000 kronor;»

4) vid *punkten 39* (Allmänna läroverken: Avlöningar) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström, Sundin, Kaijser, Thorsten Larsson, Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herrar *Bohman, Larsson* i Hedenäset, fröken *Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som på s. 39 börjar med »Vad härefter» och på s. 40 slutar med »motioner yrkats», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet vill härjämte erinra om de uttalanden i ämnet som senast vid 1959 års riksdag gjorts av statsutskottet om nödvändigheten av en sådan utredning, att riksdagen skulle kunna fatta beslut om den långsiktiga målsättningen för en minskning av elevantalet i klasserna samt om formerna för det successiva genomförandet av en sådan minskning. Denna utredning bör enligt utskottets mening nu färdigställas så att proposition i ärendet kan föreläggas 1961 års riksdag.

Utskottet kommer under punkten 41 att redovisa sina förslag till enligt utskottets uppfattning nu nödvändiga delreformer jämte medelsanvisning för genomförandet av dessa under nästa budgetår.»

dels ock att utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 260 och II: 318 samt med bifall till motionerna I: 261 och II: 319, sistnämnda två motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan rörande sänkning av elevantalet i klasserna inom folkskolan, de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter så, att förslag i ärendet kan föreläggas 1961 års riksdag, varvid såväl den mera långsiktiga målsättningen bör fastställas som formerna för sänkningens successiva genomförande;»

5) vid *punkten 41* (Vissa förstärkningsanordningar inom skolväsendet) av herr *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström, Sundin, Kaijser, Thorsten Larsson, Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herrar *Bohman, Larsson* i Hedenäset, fröken *Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar den i motionerna I: 261 och II: 319 framförda uppfattningen, att de delreformer, syftande till en minskning av elevantalet, som är särskilt angelägna och därför nu bör genomföras, i första hand avser bestämmande av ett lägre delningstal i realskolans högsta klass samt i folkskolans slöjdvadlingar. Beträffande realskolans högsta klass bör § 44 mom. 3 i läroverksstadgan ånyo sättas i kraft från och med läsåret 1960/61. Härigenom kommer delningstalet i denna klass att åter utgöra 30. Vad gäller slöjdvadlingarna bör anvisningar utfärdas som gör det möjligt att sänka delningstalet för dessa avdelningar i folkskolan och på försöksskolans mellanstadium från 25 till 20 likaledes från och med läsåret 1960/61.

Då planeringen inom skolväsendet för budgetåret 1960/61 redan kommer att vara långt framskriden vid den tidpunkt riksdagen fattar beslut i nu berörda fråga, torde de gynnsammare delningstalen endast i begränsad omfattning komma att kunna fullt utnyttjas under nästkommande läsår.

Utskottet har därför funnit det tillräckligt att för budgetåret 1960/61 räkna med en kostnadsökning för ändamålet av högst 2 000 000 kronor.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 261 och II: 319, såvitt nu är i fråga, till *Vissa förstärkningsanordningar inom skolväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.»

6) vid *punkten 48* (Läroboksnämnden) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström, fröken Elmén, fröken Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett att utskottet bort på de av motionärerna anförda skälen tillstyrka bifall till motionen II: 460 samt att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, med bifall till motionen II: 460, besluta att avslå Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1960/61 till läroboksnämnden.»

7) vid *punkten 54* (Studiebidrag och stipendier)

a) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att till följd därav utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 366 och II: 467 ävensom med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Studiebidrag och stipendier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 60 070 000 kronor;»

b) av herrar *Sundin, Thorsten Larsson, Svensson* i Stenkyrka och *Larsson* i Hedenäset, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 366 och II: 467, i vad de avse medelsanvisningen, och att till följd därav utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 259 och II: 317 ävensom med bifall till motionerna I: 366 och II: 467, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Studiebidrag och stipendier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 72 070 000 kronor;»

c) av herrar *Sundin, Thorsten Larsson, Svensson* i Stenkyrka och *Larsson* i Hedenäset, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 366 och II: 467, i vad de avse prövning av studiebidrags- och stipendiegivningen, och att till följd därav utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 366 och II: 467, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om prövning av studiebidrags- och stipendiegivningen till elever vid läroverk, folkhögskolor, yrkesskolor, försöksskolor och fackskolor i enlighet med vad i motionerna anförts.»

8) vid *punkten 57* (Bidrag till skolbibliotek) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt de avse ändrade och i motionerna närmare angivna grunder för bidrag till skolbibliotek, samt att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, besluta att ändra grunderna för bidrag till skolbibliotek i enlighet med vad i motionerna föreslagits;

b) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till skolbibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 491 000 kronor.»

9) vid *punkten 58* (Bidrag till anordnande av skolmåltider) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, besluta, att statsbidrag till skolmåltidsverksamhet, som anordnas efter den 1 juli 1960, ej längre skall utgå;

II. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 400 000 kronor.»

10) vid *punkten 60* (Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet)

a) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 63, som börjar med »Utskottet, som» och slutar med »samt II: 466», bort ha följande lydelse:

»Utformningen av de statliga bidragen till kommunerna för byggnadsarbeten inom skolväsendet synes ha fått den effekten, att det s. k. enhetspriset av många kommit att betraktas som en normal kostnad vid byggande av skolor. Då det visat sig, att vissa kommuner kunnat bygga skolor till en väsentligt lägre kostnad än det angivna enhetspriset, förefaller det som om en besparingsmöjlighet här förefunnes. I syfte att minska kostnaderna anser utskottet, att en förskjutning i förhållandet mellan permanenta och provisoriska skollokaler mot en ökning av de provisoriska är önskvärd. Enligt utskottets mening skulle en sänkning av bidragsunderlagets grundbelopp per kvadratmeter nettogolvyta för de permanenta lokalerna från 900 till 750 kronor bidraga härtill och innebära en betydligt återhållande faktor på byggnadskostnaderna, varför utskottet tillstyrker bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga.»

dels ock att utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, samt i anledning av motionen II: 466, besluta, att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokalerna per kvadratmeter nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1960;»

b) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström, fröken Elmén, fröken Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 63, som börjar med »Utskottet, som» och slutar med »samt II: 466», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser, att det under förutsättning av skolöverstyrelsens och Kungl. Maj:ts medverkan bör vara möjligt för kommunerna att anpassa sina investeringskostnader till en sänkning av det nu utgående grundbidraget per kvadratmeter nettogolvyta i den utsträckning som föreslagits i motionen II: 466, varvid utskottet förutsätter, att skolpaviljongsystemet tillämpas i ökad omfattning samt att även andra verksamma rationaliseringsmöjligheter tillvaratages.»

dels ock att utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionen II: 466 samt i anledning av motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, hemställa om sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse 1957: 318, att bidragsunderlaget från den 1 juli 1960 beräknas med utgångspunkt i ett grundbelopp av 850 kronor per kvadratmeter nettogolvyta, varvid dock grundbeloppet omräknas med hänsyn till dels den förändring av byggnadskostnaderna i allmänhet som

inträtt under tiden från den 1 januari 1956 till den 1 januari 1960, dels ock de särskilda olikheter i fråga om byggnadskostnader, som finns mellan skilda orter;»

c) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka under förutsättning av bifall till reservationen 10) a) ansett att utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, ävensom med avslag å motionerna I: 104 och II: 121, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 70 900 000 kronor.»

11) vid *punkten 62* (Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m.)

a) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse obligatoriskt tillhandahållande av fri undervisningsmateriel, och att därför utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, besluta, att tillhandahållande av fri undervisningsmateriel icke skall vara obligatoriskt för kommunerna;»

b) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström, Sundin, Kaijser, Thorsten Larsson, Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herrar *Bohman, Larsson* i Hedenäset, fröken *Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 68, som börjar med »Utskottet, som» och slutar med »och II: 34», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Erfarenheterna från den estniska skolan i Stockholm, som existerat sedan år 1945, visar, att åtskilliga av de problem, som möter barn från tvåspråkiga hem, lättare kan bemästras, om barnen under sina första skolår får undervisning såväl i svenska som i sitt andra modersmål. Deras kännedom om svenska förhållanden och svenskt språkbruk blir säkrare, och åtskilliga missförstånd kan undvikas, om läraren tillrättalägger undervisningen med hänsyn till deras speciella erfarenheter och om undervisningen delvis kan meddelas på det språk, som talas i föräldrahemmet. Barnens anpassning till det svenska samhället kan därigenom underlättas, samtidigt som deras möjligheter till kontakt med anhöriga i Sverige eller andra länder

bevaras. Utskottet tillstyrker därför i enlighet med vad i motionerna I: 28 och II: 34 påyrkats att ifrågakvarande skola för nästa budgetår tilldelas ett statsbidrag av 10 000 kronor.

Ett bifall till motionärernas förslag torde emellertid inte behöva föranleda någon uppräknig av det under förevarande punkt beräknade anslaget. Samtliga de barn, som skulle undervisas i den planerade estniska skolan, befinner sig i skolpliktig ålder och ingår sålunda i det barnantal, som ligger till grund för anslagsberäkningen.»

dels ock att utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 28 och II: 34, besluta, att ur förevarande anslag skall för budgetåret 1960/61 utgå statsbidrag till en estnisk skola i Göteborg i enlighet med vad utskottet förordat;»

c) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse ändrade grunder för beräkning av allmänt driftbidrag till obligatoriska skolor, och att till följd därav

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 67, som börjar med »Utskottet får» och slutar med »och kommuner», bort utgå;

dels ock utskottets hemställan under IV. bort ha följande lydelse:

»IV. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 458 samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, besluta, att från och med läsåret 1960/61 vid beräkning av det i förevarande anslag angående lärarlönebidraget hänsyn icke skall tagas till avlösta bidrag och avdragsbeloppet sålunda fastställas till 960 kronor i hyresgrupp 1, 1 200 kronor i hyresgrupp 2, 1 380 kronor i hyresgrupp 3, 1 620 kronor i hyresgrupp 4 och 1 850 kronor i hyresgrupp 5 per statsbidragsberättigande lärartjänst;»

d) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka under förutsättning av bifall till reservationerna 11) a) och 11) c) ansett att utskottets hemställan under V. bort ha följande lydelse:

»V. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 458 samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, samtliga motioner såvitt de avse medelsanvisningen, till *Folkskolor m. m.: Bidrag till driften av folkskolor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 701 000 000 kronor;»

12) vid *punkten 63* (Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka

ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att utskottets hemställan därför bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 900 000 kronor.»

13) vid *punkten 68* (*Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar*) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, samt att därför utskottets hemställan under a) och b) bort ha följande lydelse:

a) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, besluta, att statsbidrag till anordnande av skolskjutsar skall utgå med 70 procent av de verkliga kostnaderna från och med redovisningsåret 1960/61;

b) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 000 kronor;»

14) vid *punkten 78* (*Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor*) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström, Sundin, Thorsten Larsson, Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén*, herr *Larsson* i Hedenäset, fröken *Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 177 och II: 191 samt I: 178 och II: 197 och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 177 och II: 191 samt I: 178 och II: 197 har föreslagits, att statsbidrag måtte utgå till ytterligare en folkhögskola. Utskottet delar motionärernas uppfattning, att det med hänsyn till de mycket betydande ekonomiska uppoffringar verksamheten innebär för huvudmännen även sedan skolorna erhållit statsbidrag är synnerligen angeläget, att statsbidrag beräknas för åtminstone två nya skolor nästa budgetår. Utskottet vill också erinra om att riksdagen genom bifall till propositionen 1957:146 redan godtagit, att statsunderstöd till nya folkhögskolor borde beviljas med två à tre nya skolor per år. Utskottet tillstyrker därför bifall till här föreliggande motioner.

Mot vad departementschefen i övrigt anfört och förordat har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med bifall till motionerna I: 177 och II: 191 samt I: 178 och II: 197, till *Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 812 000 kronor.»

15) vid *punkten 79* (Folkhögskolor: Byggnadsbidrag) av herrar *Sundin, Thorsten Larsson, Svensson* i Stenkyrka och *Larsson* i Hedenäset, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 371 och II: 468 samt till följd härav hemställa,

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 371 och II: 468, till *Folkhögskolor: Byggnadsbidrag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.»

16) vid *punkten 93* (Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka under hänvisning till vad som anförts i den med 10) a) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och förty hemställa,

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, besluta, att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokaler per kvadratmeter nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1960;

II. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 38 500 000 kronor.»

17) vid *punkten 94* (Bidrag till folkbibliotek) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, samt att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte utfärda författningsändringar enligt de i motionerna föreslagna grunderna, att gälla från och med den 1 juli 1960;

b) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, i vad de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 055 800 kronor.»

18) vid *punkten 102* (Utbildning av ungdomsledare) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels första stycket i utskottets yttrande på s. 85 bort ha följande lydelse:

»Från detta anslag utgår nu även bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna. Utskottet har erfarit, att bidraget till ifrågavarande organisationer för budgetåret 1960/61 kan väntas utgå med 114 000 kronor. Då utskottet av principiella skäl motsätter sig att statsbidrag utgår till politiska organisationer, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra i förhållande till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet minskas med 114 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Utbildning av ungdomsledare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 239 000 kronor.»

19) vid *punkten 103* (Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett

dels att första stycket av utskottets yttrande på s. 86 bort ha följande lydelse:

»Då bidraget till ungdomens fritidsverksamhet icke kan ha någon nämnvärt stimulerande verkan för den mottagande parten, eftersom det uppdelas på en mängd grupper, som endast erhåller små belopp, anser utskottet, att bidraget under förevarande punkt kan utgå.»

dels ock att utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, besluta att avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av anslag för budgetåret 1960/61 till bidrag till ungdomens fritidsverksamhet;»

20) vid *punkten 104* (Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilka ansett att utskottet med bifall till motionerna

I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, samt med avslag å Kungl. Maj:ts förslag om bidrag under förevarande punkt till politiska organisationer bort föreslå minskning av ifrågavarande anslag med 86 000 kronor samt att förty utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317 ävensom med avslag å motionerna I: 183 och II: 224, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 588 500 kronor;»

21) vid *punkten 106* (Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Edström*, fröken *Elmén*, fröken *Vinge* och herr *Helén*, vilka ansett att utskottet dels bort tillstyrka bifall till de i motionerna I: 164 och II: 216 samt I: 365 och II: 445 gjorda yrkandena om höjning av grundbidraget till nykterhetsorganisationer m. m., varvid dock höjningen borde begränsas till 50 000 kronor, dels ock bort tillstyrka bifall till motionerna I: 378 och II: 469 om ökning av antalet instruktörsbidrag från 25 till 28, innebärande en anslagshöjning med avrundat 43 100 kronor, samt att utskottets hemställan till följd härav bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 365 och II: 445 ävensom med bifall till motionerna I: 164 och II: 216 samt I: 378 och II: 469, till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 647 100 kronor.»

22) vid *punkten 123* (Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Bohman*, vilket ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, och att till följd därav utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 259 och II: 317, såvitt nu är i fråga, till *Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 910 000 kronor.»

23) vid *punkten 152* (Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco) av fröken *Vinge*.
